

Opdag Burkina Faso

– introduktion med film, fakta og quiz

Introduktion: En del af hjemmesiden er en åben sektion, "Opdag Burkina Faso", der kan bruges af alle børn i Danmark, der vil vide mere om Børnenes U-landskalender og Burkina Faso.

Siden er tilrettelagt, så den også fungerer godt som en styret introduktion til eleverne, der på

en hurtig og sjov måde får baggrundsviden og får "sat scenen" for et forløb om Burkina Faso og "Guldets forbandelse". Desuden rummer den en række længere film fra DR, som eleverne selv kan fortsætte med derhjemme, hvis I ikke bruger dem i undervisningen.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne skal kunne formulere relevante spørgsmål om et andet land og finde svarene på hjemmesiden.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan finde informationer og bruge forskellige funktioner på en hjemmeside.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 2. KLASSE		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Forberedelse 1: Eleven kan formulere undrespørgsmål / Eleven har viden om enkle idéudviklingsmetoder
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Finde tekst 1: Eleven kan navigere ud fra søgespørgsmål på alderssvarende hjemmesider og på biblioteket / Eleven har viden om hjemmesiders struktur

Sådan gør I

SÅDAN BRUGER I SIDEN OPDAG BURKINA FASO

Tryk på det store menupunkt foroven på hjemmesiden: "Opdag Burkina Faso". Nu kommer du ind på en side, der rummer mange forskellige elementer, som giver eleverne et indtryk af landet.

Det er en lang og "myldrende" side, som børnene kan scrolle nedad, og de kan selv trykke på de elementer, som fanger deres interesse. Men der er ingen links eller aktiviteter, der sender dem væk fra hjemmesiden. I finder bl.a.:

- Tematiske billedserier
- Infografik med fakta om Burkina Faso
- Quizzer

- Små faktabøger med korte tekster
- Musikvideo med gruppen The KutiMangoes
- Film: Dels film, der er produceret af Danida og Oxfam IBIS. Dels lidt længere film fra DR med Sebastian Klein.
- Elevbogen og de små læselet-fabler som medlæsningsbøger (med lyd og tekst).

FORSLAG TIL OPGAVE

- Vis hjemmesiden på den elektroniske tavle, og giv eleverne en kort introduktion.
- Del klassen ind i grupper af 2-3 elever.
- Bed hver gruppe om at formulere mindst tre undrespørgsmål om Burkina Faso, som de gerne vil have svar på. I 1.-2. klasse kan I sammen lave en idéudvikling på tavlen, hvor I laver en bruttoliste over spørgsmål. Grupperne kan herefter byde ind på, hvilke spørgsmål de vil finde svarene til.
- Eleverne bruger 20-30 minutter på opgaven.
- Bagefter fortæller eleverne i klassen, hvad de har fundet ud af, og hvor på siden de fandt oplysningerne.

FORSLAG TIL SPØRGSMÅL

Hvis eleverne har svært ved at finde på spørgsmål, kan du hjælpe dem lidt i gang:

- Hvor i Afrika ligger Burkina Faso?
- Hvad laver børnene i Burkina Faso?
- Hvad er "det hvide guld"?
- Hvad hedder Burkina Fasos hovedstad?
- Hvordan ser der ud i en guldmine?
- Hvordan ser Burkina Fasos flag ud?
- Hvilke sprog taler de i Burkina Faso?
- Hvilke vilde dyr lever der blandt andet i Burkina Faso?
- ... og du kan selv supplere med flere.

Omfang: Varierende, afhænger af læsemetode, og hvor mange af samtalerne du bruger.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:
Se skema nedenfor.

Formål: Formålet med dette opgaveark er at give dig inspiration til at sætte samtaler i gang i klassen om fortællingen Guldets forbandelse.

Forslag til samtaler om ”Guldets forbandelse”

INTRODUKTION: Her får du en række forslag til klassesamtaler – kapitel for kapitel – om elevbogen ”Guldets forbandelse”. Samtaler, der uddyber forståelsen af teksten, og som relaterer den til elevernes personlige referencer og dagligdag.

Lise Bidstrups fortælling handler om drengen Drissa, der bor

sammen med sin familie ved et guldmineområde i Burkina Faso. Drissas storebror graver efter guld for at skaffe penge til familien, og så Drissa kan gå i skole. Men en dag sker der en ulykke, og nu føler Drissa ikke længere, at han kan gå i skole. Han synes, han skal tjene penge i guldminen. Samtidig begynder han at blive forfulgt af sære drømme; også når han er vågen. De tvinger Drissa til at finde ud af, hvad han skal gøre med sit liv.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne ved, at man kan tale om æstetiske tekster, og at de er åbne for fortolkning.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne deltager aktivt i en samtale i klassen om deres egne iagttagelser og temaerne i Guldets forbandelse.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 2. KLASSE		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan deltage i enkel fortolkning / Eleven har viden om metoder til enkel fortolkning
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 2: Eleven kan udtrykke egen opfattelse af teksten / Eleven har viden om måder at begrunde sin opfattelse på
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 1: Eleven kan forklare sin tekstforståelse / Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 1: Eleven kan sammenholde egen tolkning med andres tolkning / Eleven har viden om fortolkningsmuligheder

Sådan gør I

Ud over den skønlitterære fortælling er der i elevbogen masser af ordforklaringer og faktabokse, som I undervejs kan stoppe op ved og tale om. Samtidig er der flere overordnede temaer og helt konkrete elementer i handlingen, som I kan tage op i klassen.

Hvis du gerne vil inddrage FN's verdensmål for bæredygtig udvikling i undervisningen, så er der flere temaer i historien, der er oplagte at bruge som udgangspunkt – f.eks. fattigdom, sult, uddannelse og børnearbejde. Nedenfor giver vi tips til nogle af de oplagte steder at inddrage verdensmålene undervejs. Det står under "Ekstra stof".

I lærervejledningen finder du en god, kort introduktion til FN's verdensmål – og også et opslag, som handler om børnearbejde i Burkina Fasos guldminer.

Emner til samtaler – kapitel for kapitel

Kapitel 1

Vi møder drengen Drissa på familiens boplads. De spiser morgenmad. Drissa og hans storebror driller hinanden.

- Hvad går deres drilleri ud på?
- Hvornår er det sjovt at drille andre og selv blive drillet? Og hvornår er det slet ikke sjovt?

Vi får at vide, at Drissas far og storebror arbejder i guldminen, og at moren skal i marken med de andre kvinder. Drissas søster skal hente vand ved vandposten og hjælpe til på bopladsen. Det er kun Drissa, der får lov til at komme i skole.

- Hvordan kan det mon være, at Drissas søster ikke kan komme i skole?
- Hvorfor vil Drissa hellere arbejde i guldminen end at gå i skole?

Ekstra stof: I Danmark kommer alle børn i skole. I Burkina Faso er det kun omkring halvdelen. Hvis familien kun har råd til, at et barn kommer i skole, så er det ofte drengen, der får den mulighed.

Du kan også tale om, at FN (alle verdens lande) vil arbejde for, at alle piger i verden skal have de samme muligheder som drenge – f.eks. få lov til at komme i skole. Verdensmål 4 handler netop om kvalitetsundervisning, og at alle skal have lov til at komme i skole. Verdensmål 5 handler om ligestilling og om, at piger skal have samme muligheder i livet som drenge.

Drissas far og storebror arbejder i en guldmine. Fortæl om Burkina Fasos guldminer. Du finder et kapitel om det i lærervejledningen. I kan også se filmen "Guldet og landet", som ligger i Filmbanken. I kan også se billeder fra guldminerne i Billedbanken eller på "Opdag Burkina Faso".

- Hvorfor er der så mange børn i verden, som må arbejde i stedet for at gå i skole?
- Hvorfor er det farligt at arbejde i en guldmine?
- Hvorfor arbejder der børn i guldminerne?

Ekstra stof: Her kan du tale om, at FN (verdens lande) vil forbyde og afskaffe alle former for børnearbejde inden 2025. Verdensmål 8 handler om anstændige jobs og om at afskaffe alle former for børnearbejde.

Kapitel 2

Størstedelen af burkinerne er muslimer, men Drissas familie er kristne. Derfor er Madi blevet begravet ved en kirke. Alle religioner har forskellige begravelsesritualer. Mossi-folket, som Drissa og hans familie tilhører, har desuden deres eget, særlige begravelsesritual, som beskrives i kapitlet.

- Hvad er begravelsesritualer?
- Findes der andre religiøse ritualer (dåb, konfirmation, bryllup mv.)?
- Hvad går mossi-folkets ritual ud på?
- Kender I andre religioners ritualer? Her kan du måske få de af klassens elever, som har en anden religiøs baggrund end kristendom, på banen.

Drissa har mistet sin bror Madi. Og han savner ham.

- Hvordan føles det at savne noget (steder, personer, ting)?
- Har I prøvet at savne nogen eller noget?

Da Drissa skal ud at tisse om natten, ser han noget.

- Hvad er det han ser?
- Er det drøm eller virkelighed?
- Har I prøvet at drømme noget, som I troede var virkelighed?

Kapitel 3

Drissa har mareridt, og han tænker, at Madi er blevet til en ånd.
Hvad er et mareridt?

- Hvorfor tror I, at man nogle gange kan få mareridt?
- Hvad er en ånd?
- Tror I på, at der findes ånder?

Drissas familie er fattige. Nu kan de kun spise mad en gang om dagen. Drissa er sulten. I Burkina Faso findes der mange fattige familier.

- Hvad betyder det at være fattig?
- Findes der fattige mennesker i Danmark?

Ekstra stof: Fortæl om, at der findes familier i Danmark, som ikke har ret mange penge. De har for eksempel ikke råd til at tage deres børn med på ferie eller at betale for fritidsaktiviteter. Fattigdom i Burkina Faso er anderledes. Her handler det om, at man ikke får nok at spise hver dag, og at børnene må hjælpe til. Her kan du tale om, at FN (verdens lande) vil arbejde for, at ingen mennesker i verden må gå sultne i seng. Og at alle skal have en næringsrig kost. Mål 2 handler om at stoppe sult i verden.

Drissa vil gerne hjælpe familien med at tjene lidt flere penge. Han siger til sin mor, at han godt ville stoppe i skolen og arbejde i minen. Moren bliver vred og siger, at det vil hun ikke høre tale om.

- Hvorfor bliver moren vred over det? Drissa vil jo bare hjælpe familien.

Bopladsen får besøg af en historiefortæller – en griot. Han fortæller en historie, der handler om mossi-folket.

- Kender I historien om jeres folk? Nogle af dine elever vil måske referere til f.eks. vikingerne. Ud fra det kan du nævne, at Danmark dengang blev en handels- og søfartsnation med kontakter i mange lande, at vi fik grundlagt vores kongehus, og at vi blev en kristen kultur – nogle af de træk, der stadig præger os i dag. Findes der elever med en anden etnisk baggrund end dansk i klassen, kan de måske supplere.

Kapitel 4

Drissa er begyndt at arbejde i guldminen. Da han er på vej ned i hullet, kommer nogle af de andre drenge hen til ham. De driller ham.

- Hvorfor driller drengene Drissa? De kan jo se, at han er bange – og det er de sikkert også selv. Dette kan være en god anledning til at tale om mobning i skolen, og hvad man kan gøre for at undgå det.

Nede i minegangen ser Drissa antilopen igen.

- Er antilopen der i virkeligheden?
- Hvad tror I, det er, antilopen forsøger at fortælle Drissa?

Kapitel 5

Drissa er blevet fyret i guldminen. Mineejereren siger, at Drissa ikke er modig nok.

- Hvad vil det egentlig sige at være modig – og hvad er forskellen til at være dumdristig? Giv nogle eksempler. Indeni kan man også sagtens være modig og bange på én gang.

Drissas lærer tager ham med ind på markedet for at møde Taner, der reparerer motorcykler.

- Hvorfor gør læreren det?

Kapitel 6

Drissa får øje på grioten. Drissa er vred, og han skælder grioten ud.

- Hvorfor skælder Drissa grioten ud?
- Hvad mener grioten, når han siger: "Det var dig selv, der besluttede, hvad fabeln skulle betyde for dig. Ikke mig."

Ekstra stof: Her kan du også tale mere om, at man ofte kan forstå (fortolke) historier på flere måder.

Kapitel 7

Drissa møder Madis ånd igen. Madi fortæller, hvordan historien om hønen skal forstås. Drissa ville være som sin bror, men han forstår nu, at han skal være sig selv.

- Hvorfor vil Drissa gerne være som sin bror?
- Drissa ser op til sin bror. Han synes, at han er den sejeste storebror. Kender I det med, at man gerne vil være som en anden, som man ser op til? (søskende, venner, popstjerner)
- Hvorfor er det vigtigt, at man finder ud af, hvad man selv er god til?

Kapitel 8

Drissa fortæller sin mor, at han gerne vil i skole igen. Moren siger: "Og jeg ved også, at du har været en del igennem, siden Madi døde. Du har haft meget at tænke over. Du har ... været et andet sted."

- Hvad mener moren med, at Drissa har været et andet sted?
- Drissa siger, at Madi har hjulpet ham. Hvad mener han med det? Hvordan har Madi hjulpet ham?

Formål: Formålet er, at eleverne skal gengive fortællingen Guldets forbandelse ved hjælp af billeder og tekst. Opgaven er samtidig en øvelse i at udvælge og disponere et stof og give en mundtlig præsentation.

Genfortæl ”Guldets forbandelse”

INTRODUKTION: Når I er færdige med læsningen af ”Guldets forbandelse”, kan I bruge denne opgave til at teste, om eleverne kan gengive hovedindholdet af historien. De får seks guidende spørgsmål til historien. Herefter skal de udvælge seks billeder fra et udprintet udklipsark, sætte

dem ind i en skabelon og skrive en lille tekst til i hånden.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne kan genfortælle den overordnede handling i Guldets forbandelse.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan udvælge billeder fra Guldets forbandelse og skrive en kort tekst til hver af dem, så handlingen er gengivet.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 2. KLASSE		
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	Tekstforståelse 1: Eleven kan gengive hovedindholdet af tekster til klasse trinnet / Eleven har viden om fortællende og informerende teksters struktur
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Oplevelse og indlevelse 1: Eleven kan udtrykke sig om tekstens univers / Eleven har viden om tomme pladser og teksters tid og rum

Sådan gør I

- Lav et print af fotoarket (se nedenfor) og af skemaet med fortælleskabelonen til hver elev eller hver gruppe af elever.
- På skabelonen er der plads til seks billeder – og der er et guidende spørgsmål til hver af dem, som eleverne skal tage udgangspunkt i. Under hvert billede er der også plads til, at eleverne kan skrive en kort tekst i hånden.
- Eleverne skal nu udvælge seks billeder, som de vil bruge til at genfortælle Guldets forbandelse med.
- Eleverne klipper de udvalgte billeder ud og limer dem ind i skabelonen.
- Eleverne kan eventuelt farvelægge skabelonerne. De skriver navne på og hænger skabelonerne op i klassen.
- Afslut med at lave en udstilling, hvor eleverne præsenterer deres skabeloner.
- I kan evt. udskrive fotoark og skabelon i A3, hvis skolens printer eller kopimaskine kan klare det, så er der mere plads at skrive på.
- Til 3.- og 4.-klasserne kan du udvide opgaven med en mundtlig fremstilling, hvor eleverne kan bruge flere end seks billeder til at genfortælle historien.

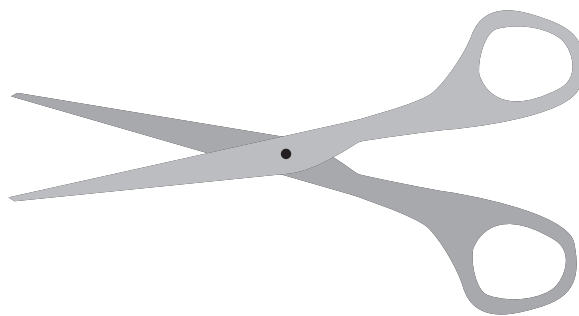
Guldets forbandelse

2017 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 2/3
Opgaveark #03

FOTOARK

Klip billederne ud

Guldets forbandelse

Elevernes navne:

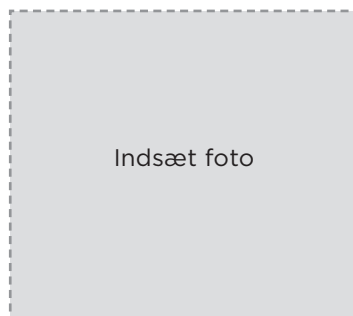
Hvem handler historien om?

Hvad sker der med Madi, Drissas bror?

Hvorfor begynder Drissa at arbejde i minen?

Hvad er det for et dyr, som Drissa ser i sine drømme?

Hvor er det læreren hr. Kaboré tager Drissa med hen?

Hvordan ender historien?

Fag/klassetrin:

Dansk. 1.-2. klasse

Omfang: 2 lektioner.

**Målpar, læringsmål,
tegn på læring:**

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er, at eleverne skal arbejde med læseteater og fabler. Opgaven er desuden en øvelse i at dramatisere en fabel med intonation og kropssprog.

Fabler som læseteater

INTRODUKTION: Læseteater er en god måde at få eleverne til at arbejde med både læsning, oplæsning og udtale. I læseteater øver man sig i at læse en tekst dramatisk op for et publikum. De tre fabler i elevbogen egner sig godt til at lave læseteater over. Her har vi givet et forslag til, hvordan to af de tre

fabler fra elevbogen - "Gribben og ørnen" og "Hyænen får en lærestreg" - kan omskrives til læseteater.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne ved, hvad et læseteater er, og at fabler er en fortællende genre med en indbygget morale.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan lægge stemme og krop til roller i et læseteater samt reflektere og samtale om fablens morale.

KOMPETENCER OG MÅLPAR

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 2. KLASSE		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 1: Eleven kan tale om teksters temaer / Eleven har viden om teksters typiske temaer
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer	Krop og drama 1: Eleven kan improvisere med kropssprog og stemme / Eleven har viden om enkelt kropssprog
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer	Krop og drama 2: Eleven kan deltage i rollelege og rollespil / Eleven har viden om dramatiske roller

Sådan gør I:

”Gribben og ørnen” som læseteater

4 MEDVIRKENDE:

- Fortæller 1
- Fortæller 2
- Ørnen
- Gribben

MANUSKRIFT

Fortæller 1:

Det var en varm dag ved floden. I et højt træ sad en grib. Så kom der en ørn og satte sig ved siden af.

Ørnen:

Hvorfor sidder du her?

Fortæller 1:

Spurgte ørnen.

Gribben:

Jeg venter på mad

Fortæller 1:

Sagde gribben.

Fortæller 2:

Ørnen lo.

Ørnen:

Man kan da ikke vente på mad. Man skal jage for at få mad.

Gribben:

Jeg får min mad fra Gud. Han skal nok sørge for mig.

Fortæller 2:

Ørnen lo endnu mere. Han havde aldrig før hørt noget så dumt.

Fortæller 1:

Men den sorte grib slog bare med sit hoved.

Gribben:

Gud skal nok sørge for, at jeg får mad.

Ørnen:

Nu vil jeg jage. For jeg vil have mad lige nu.

Fortæller 1:

Gribben blev i træet. Men ørnen fløj langt for at fange mad.

Fortæller 2:

Næste dag kom ørnen tilbage til træet ved floden. Gribben sad der stadig.

Gribben:

Var det en god jagt?

Ørnen:

Nej. Det er svært at finde føde.

Gribben:

Jeg skal nok få mad. Det sørger Gud for.

Fortæller 1:

Ørnen fløj sin vej igen. Den var meget sulten nu.

Fortæller 2:

Tredje dag kom ørnen igen hen til træet ved floden. Gribben var der stadig. Pludselig så ørnen en høne, der gik tæt på vandet.

Ørnen:

Nu skal jeg have mad. Så kan du jo vente her.

Fortæller 1:

Gribben nikkede, og ørnen fløj. I det samme skød en jæger en pil efter hønen og en pil efter ørnen. Begge fugle døde.

Fortæller 2:

Jægeren skar dem op og tog indvoldene ud. Så gik han tilbage til sin landsby med sit bytte.

Fortæller 1:

Nu kunne den sorte grib roligt flyve ned og spise indvoldene. Den blev meget mæt.

Fortæller 2:

Siden den dag har gribbene bare siddet stille og ventet på, at maden kom til dem.

”Hyænen får en lærestreg” som læseteater

8 MEDVIRKENDE:

- Fortæller 1
- Fortæller 2
- Konen
- Sønnen
- Datteren
- Hyænen
- Hyænenes kone
- Løven

Desuden optræder der yderligere to børn og en flok geder uden replikker.

MANUSKRIPT

Fortæller 1:

Der var engang en mand, som havde en kone, fire børn og en masse geder.

Fortæller 2:

En dag skete der et uheld, og manden døde. Konen var ked af det.

Søn:

Du skal ikke være bange, mor. Vi har jo vores geder. Så kan vi få mælk og ost. Vi skal nok klare os fint.

Fortæller 1:

Sagde den ene søn.

Fortæller 2:

Men så en aften kom en hyæne forbi.

Hyænen:

Jeg vil fange min mad her.

Fortæller 1:

Og så tog hyænen en ged.

Konen:

Åh nej, nej, nej.

Fortæller 2:

Jamrede konen.

Datteren:

Kom tilbage med vores ged.

Fortæller 1:

Råbte datteren. Men der var ikke noget at gøre.

Fortæller 2:

Dagen efter kom hyænen igen.

Hyænen:

Jeres ged smagte godt. Nu vil jeg spise en til.

Fortæller 1:

Hyænen kom igen hver aften. Den spiste ged efter ged.

Fortæller 2:

Til sidst var der kun én ged tilbage. Nu var konen meget ked af det. Hun satte sig uden for sin hytte og græd.

Fortæller 1:

I det samme kom en løve forbi.

Løven:

Hvorfor græder du, kone?

Fortæller 2:

Så fortalte konen alt om hyænen og gederne.

Løven:

Bare rolig. I aften skal du tage din ged med ind i hytten. Så skal jeg nok give hyænen en lærestreg.

Fortæller 1:

Samme aften kom hyænen igen. Det var helt mørkt. Henne ved hytten fandt hyænen et stort dyr.

Hyænen:

Sikke en stor ged.

Fortæller 1:

Og så trak den det store dyr med sig ud i bushen.

Fortæller 2:

Da hyænen kom hjem til sin egen hytte, stod dens kone og ventede. Hun var meget sulten.

Hyænen:

Halløj. Find den store gryde frem. Nu skal du koge en kæmpe ged.

Hyænenes kone:

Ih, hvor skønt!

Fortæller 1:

Jublede hyænenes kone.

Fortæller 2:

Så gik hyænen ind i sin hytte og tændte lyset. Men nu så den, at den store ged slet ikke var en ged. Det var løven. Løven brølede, så hele hytten rystede.

Løven:

BRØØØØL!

Fortæller 1:

Hyænen og dens kone blev meget bange og løb langt ud i bushen.

Fortæller 2:

Fra den dag har hyæner holdt sig langt væk fra mennesker. Og nu spiser hyæner kun den mad, de kan finde ude i bushen.

Side 1/2

Opgaveark #05

Fag/klassetrin:

Dansk 1.-4. klasse

Omfang: 1-3 lektioner pr. fotohistorie.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er, at eleverne laver deres helt egen digitale fotohistorie om livet i Burkina Fasos større byer.

Lav en flot fotohistorie om livet i byerne

INTRODUKTION: Tag med til Burkina Fasos hovedstad Ouagadougou og andre af landets større byer. Oplev gadelivet og markederne. Besøg forskellige slags familier, og find ud af, hvad børnene laver i Burkina Fasos større byer. Ved at arbejde med det enkle fotohisto-

rieværktøj på hjemmesiden skal eleverne både finde og disponere et stof, skrive korte tekster og præsentere produktet. Værktøjet er også egnet i 1.-2. klasse i N/T.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne har viden om livet i Burkina Fasos større byer og kan formidle denne viden i et digitalt produkt.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan lave en digital fotohistorie, begrunde valget af billeder og fortælle om dem i sammenhæng.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 2. KLASSE		
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagsammenhænge	Vurdering 1: Eleven kan finde tekster ved at navigere på alderstilpassede hjemmesider / Eleven har viden om sideopbygning på hjemmesider
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 2: Eleven kan udtrykke egen opfattelse af teksten / Eleven har viden om måder at begrunde sin opfattelse på
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde multimodale tekster / Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer

Sådan gør I

- Lav grupper af 2-3 elever.
- Klik på knappen "Skole", og log ind med UNI-Login. I kan også hente iPad-app'en Børnenes U-landskalender 2016 i AppStore.
- Vælg temaet "Livet i byen". Her kan eleverne vælge imellem fire forskellige fotohistorier.

FEEDBACK - EVALUERINGSLOOP

Når eleverne arbejder med fotohistorierne, har de hele tiden mulighed for at gå tilbage og skifte billeder ud og ændre i tekster. Det betyder, at du kan vælge at lægge en fase ind i opgaven, hvor du eller klassen giver eleverne feedback. Herefter kan eleverne genåbne deres fotohistorier og på den måde få et endnu bedre produkt ud af det. Samtidig lærer de at give og modtage konstruktiv kritik.

ALTERNATIV TIL AT SKRIVE LANGE TEKSTER I FOTOHISTORIEVÆRKTØJET

Husk, at fotoværktøjet kan bruges på flere måder. Hvis eleverne skal holde et oplæg for resten af klassen eller til et forældrearrangement – og de har meget på hjerte – så kan de nøjes med at skrive få ord til hvert billede og i stedet lave et separat manuskript, som de taler ud fra, når de viser deres fotohistorier.

BRUG FOR TIPS TIL FOTOHISTORIE-VÆRKTØJET?

Fotohistorie-værktøjet er nemt at bruge, rummer alt, hvad I har brug for, og er også tilpasset svage læsere. Du kan finde en trin for trin-vejledning i at bruge det og gode tips i lærervejledningen og i hjemmesidens lærer-univers. Du kan også se – og vise eleverne – den lille tutorial-video, der ligger i både Filmbanken og inde i værktøjet.

OPGAVER

Fotohistorie:

Kom med til Ouagadougou

(primært for 1.-2. klasse)

I denne fotohistorie tager dine elever på opdagelse i Ouagadougou. De skal vælge syv billeder, som viser forskellige sider af byen, f.eks. trafikken, markedet, skolerne, familieliv osv. Udover at udvælge de bedste billeder er det en øvelse i at beskrive de billeder, de udvælger, og den sammenhæng billederne indgår i.

Fotohistorie:

Køb ind på markedet

(primært til 1.-2. klasse)

Her skal eleverne lave en fotohistorie om at gå på markedet i en større by i Burkina Faso. I fotohistorien skal eleverne finde nogle bestemte ting, men der er også nogle spørgsmål, hvor de har mere frie rammer til at vælge og begrunde deres valg af billeder.

Fotohistorie:

Besøg de fattige i slumkvarteret Zone 1

(primært til 3.-4. klasse)

I denne fotohistorie skal eleverne med ud i Zone 1 - et af de fattigste kvarterer i Ouagadougou. Det er her mange af

tilflytterne fra landet slår sig ned, når de kommer til byen. I lærervejledningen finder du et kapitel, der handler om en familie i Zone 1. Det kan du bruge som oplæg til denne fotohistorie.

Arbejder I med FN's verdensmål i undervisningen, er det Mål 1, der handler om at udrydde fattigdom, som er temaet her.

Fotohistorie:

Børnene i byerne

(primært til 3.-4. klasse)

I denne fotohistorie fokuserer eleverne på børneliv i byerne. Der er gadebørn, skolebørn, børn, der dyrker sport, og børn, der arbejder. Eleverne skal perspektivere temaet: Hvordan er der forskel på at være barn i Ouagadougou og barn i Danmark?

Arbejder I med FN's verdensmål i undervisningen, kan du indlede med at tale om Mål 1, Mål 4 og Mål 16, der hhv. handler om at udrydde fattigdom, om kvalitetsundervisning til alle og om afskaffelse af børnearbejde.

Side 1/2

Opgaveark #06

Fag/klasetrin:

Dansk og Musik

1.-4. klasse

Omfang: 1 lektion.

Målpar, læringsmål,

tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Eleverne arbejder med aktiv lytning, med at fremføre en sang med krop og stemme samt med at fortolke en sangtekst.

Syng og dans med KutiMangoes og Thomas Buttenschøn: "Hvis du åbner dit hjerte"

INTRODUKTION: Eleverne kan i denne aktivitet lytte, forstå, synge og danse med på den burkinske sang "Tolma", som det danske band KutiMangoes og sangeren Thomas Buttenschøn har lavet dansk tekst til. Den hedder "Hvis du åbner dit hjerte".

Sangteksten er en blanding af

det burkinske sprog mooré og dansk, og i den tilhørende musikvideo er der billeder fra såvel Burkina Faso som fra Danmark, som eleverne kan forholde sig til i forbindelse med det øvrige undervisningsmateriale.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne har viden om, hvordan man lytter aktivt til et musiknummer, og hvordan man øver sig sammen i en gruppe. Eleverne har viden om, hvordan man kan fortolke en sangtekst.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan synge med på "Hvis du åbner dit hjerte", og de kan give udtryk for, hvad sangen handler om.

Sådan gør I

BAGGRUND TIL LÆREREN:

Det danske band The Kutimangoes spiller musik fra Burkina Faso, og sammen med den burkinske sanger Patrick Kabré og den danske sanger Thomas Buttenschøn har de lavet en dansk version af den traditionelle, burkinske børnesang Tolma. Sangen er på sproget mooré, som mossi-folket taler.

Sangens vers på mooré handler om at dele, om at udveksle og stå sammen for fred og tolerance og om ikke at gøre noget, der kan føre til konflikt eller krig. De danske vers har budskaber om nogle af de mange ting, som vi mennesker har til fælles.

Musikvideoen er både optaget i Danmark og i Burkina Faso, og undervejs er der også indflettet klip, hvor eleverne blandt andet vil kunne genkende børnene fra filmene på hjemmesidens sektion "Guldets Børn", foruden klip fra andre af filmene på hjemmesiden.

Opgaven

Du finder både musikvideo og en lydfil til sangen i Filmbanken i hjemmesidens lærerunivers. Teksten til sangen står nederst i dette opgaveark.

1: Vis musikvideoen, og snak med eleverne om musikgenrer. Hvad minder nummeret eleverne om? Tal om, at man kan blande genrer og sprog. "Hvis du åbner dit hjerte" er en traditionel burkinsk sang i et nyt arrangement af et dansk band og med tilføjelse af en dansk tekst.

2: Tal om teksten. Print teksten til eleverne, eller vis den på projektor/Smartboard. Drøft teksten med eleverne:

- Hvad er det egentlig, sangen handler om? Hvorfor er det vigtigt at åbne sit hjerte, og hvad vil det sige, at 'jeg er helt ligesom dig'?
- Hvad menes der med, at 'uanset hvor du vågner, står du op til den samme sol som mig' og 'Jeg deler jorden med dig'?
- Hvor i musikvideoen kan eleverne se ligheder og forskelle mellem Burkina Faso og Danmark?

Brug evt. disse generelle spørgsmål som en indledning eller afslutning på det øvrige undervisningsmateriale.

3: Tal også om musikvideoens forskellige elementer. Bandet og de to sangere er optaget i både Danmark og Burkina Faso, og desuden indgår en lang række optagelser fra Burkina Faso. Hvad laver de forskellige børn, man ser i videoen, og hvordan passer det sammen med teksten?

4: Syng med på musikvideoen, eller syng til musikken alene. Prøv også at synge med på de passager, hvor teksten slår over i mooré. Du finder nummeret i to udgaver inde i filmbanken: en musikvideo og en lydfil med den komplette sang.

5: Eventuelt dans: Se videoen "Dans med Elisa", og øv jer i disse dansetrin. Se mere i Opgaveark 25. Nu kan I danse og synge med på musikvideoen.

Sangtekst: Hvis du åbner dit hjerte

Tolma réguré
M'pa wa beng vaaguri yée
Tolma réguré
M'pa wa beng vaaguri yée

Tolma réguré
M'pa wa beng vaaguri yée
Tolma réguré
M'pa wa beng vaaguri yée

Hvis du åbner dit hjerte,
og du synger den samme sang som mig,
kan du helt sikkert mærke,
at jeg er helt ligesom dig.
Uanset hvor du vågner,
står du op til den samme sol som mig,
når man ser det fra oven.
Jeg deler jorden med dig

Tolma réguré
M'pa wa beng vaaguri yée
Tolma réguré
M'pa wa beng vaaguri yée

Udtale og betydning af det burkinske vers

[dolma ræræm (rullende r'er)
bawa bæng varal jæ
dolma ræræm
bawa bæng varal jæ]

Jeg er kommet for at dele, og ikke for at
stjæle jeres grønne bønner fra gryden

Side 1/2

Opgaveark #07

Fag/klassetrin:

Dansk og N/T,

1.-4. klasse

Omfang: 1-3 lektioner
pr. fotohistorie.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er, at eleverne laver deres helt egen digitale fotohistorie om menneskers og især børns levevilkår på landet i Burkina Faso.

Lav en flot fotohistorie om guld og landliv

INTRODUKTION: Livet i landområderne i Burkina Faso er meget forskelligt fra det liv, de danske børn kender hjemmefra. I dette tema skal eleverne undersøge, hvordan vand har en central betydning for familierne, de skal besøge en guldmine, og de skal ud og opleve en landdistriktsskole, undersøge hvordan burkinerne

bygger huse, og hvad de dyrker på markerne.

Ved at arbejde med det enkle fotohistorieværktøj på hjemmesiden skal eleverne både finde og disponere et stof, skrive korte tekster og præsentere produktet.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne har viden om de forskelle og ligheder, der er på at leve i Burkina Faso og i Danmark og kan formidle denne viden i et digitalt produkt.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan lave en digital fotohistorie med tekster, hvor de reflekterer og formidler baggrundsviden.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 2. KLASSE		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 2: Eleven kan udtrykke egen opfattelse af teksten / Eleven har viden om måder at begrunde sin opfattelse på
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Fremstilling 1: Eleven kan udarbejde enkle tekster med billeder og skrift / Eleven har viden om sprogets opbygning i ord og sætninger og om sammenhæng mellem skrift og billede
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Kommunikation	Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer	Dialog 1: Eleven kan indgå i dialog i mindre grupper / Eleven har viden om samtaleregler
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Forberedelse 1: Eleven kan strukturere sin baggrundsviden / Eleven har viden om metoder til strukturering af viden
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 4. KLASSE		
Perspektivering	Eleven kan genkende natur og teknologi i sin hverdag	Mennesket 1: Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres / Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden

Sådan gør I

- Lav grupper af 2-3 elever.
- Klik på knappen "Skole", og log ind med UNI-Login. I kan også hente iPad-app'en "Børnenes U-landskalender 2017" i AppStore.
- Vælg temaet "Guld og landliv". Her kan eleverne vælge imellem fire forskellige fotohistorier.

FEEDBACK – EVALUERINGSLOOP

Når eleverne arbejder med fotohistorierne, har de hele tiden mulighed for at gå tilbage og skifte billeder ud og ændre i tekster. Det betyder, at du kan vælge at lægge en fase ind i opgaven, hvor du eller klassen giver eleverne feedback. Herefter kan eleverne genåbne deres fotohistorier og på den måde få et endnu bedre produkt ud af det. Samtidig lærer de at give og modtage konstruktiv kritik.

ALTERNATIV TIL AT SKRIVE LANGE TEKSTER I FOTOHISTORIEVÆRKTØJET

Husk, at fotoværktøjet kan bruges på flere måder. Hvis eleverne skal holde et oplæg for resten af klassen eller til et forældrearrangement – og de har meget på hjerte – så kan de nøjes med at skrive få ord til hvert billede og i stedet lave et separat manuskript, som de taler ud fra, når de viser deres fotohistorier.

BRUG FOR TIPS TIL FOTOHISTORIE-VÆRKTØJET?

Fotohistorie-værktøjet er nemt at bruge, rummer alt, hvad I har brug for og er også tilpasset svage læsere. Du kan finde en trin for trin-vejledning i at bruge det og gode tips i lærervejledningen og i hjemmesidens lærer-univers. Du kan også se – og vise eleverne – den lille tutorial-video, der ligger i både Filmbanken og inde i værktøjet.

OPGAVER

Fotohistorie:

Ud på landet

(primært for 1.-2. klasse)

I denne fotohistorie undersøger eleverne livet på landet. Hvordan bor man? Hvordan tjener man penge? Hvad får man at spise? Hvordan bygger man huse? Hvordan kommer man fra et sted til et andet med sine varer?

I opsamlingen kan I lave en fælles refleksion over forskellen på at leve i Burkina Faso og i Danmark.

Fotohistorie:

En dag ved guldminerne

(1.- 4. klasse)

Denne fotohistorie er det oplagt for alle elever at arbejde med, hvis de er i gang med at læse – eller har læst – fortællingen Guldets forbandelse. Ved at have læst historien vil de have en forudforståelse og viden at trække på, som de kan bruge til at omsætte til en rigtig god fotohistorie. I denne fotohistorie skal eleverne både beskrive processen med at udvinde guld, og de skal beskrive børnenes vilkår i minerne.

Fotohistorie:

Børnene på landet

(primært for 3.-4. klasse)

I denne fotohistorie skal eleverne med syv billeder beskrive børnenes liv på landet i Burkina Faso. Kun ca. halvdelen af børnene i Burkina Faso går i skole. Hvordan kan det være? Og hvad laver de i stedet for at gå i skole?

Arbejder I med FN's verdensmål i undervisningen, så er det især Mål 8, I kan dykke ned i her. Mål 8 handler blandt andet om, at børnearbejde i alle dets former skal afskaffes. I kan for eksempel tale om, hvordan man definerer børnearbejde. Er det børnearbejde, når børnene hjælper til i bomuldsmarken og henter vand til familien? Eller er det kun børnearbejde, når børnene – som dem i guldminerne – tjener penge? (Det er børnearbejde, når arbejdet forhindrer børnene i at få en uddannelse og et godt børneliv med leg og tid til venner.)

Side 1/2

Opgaveark #08

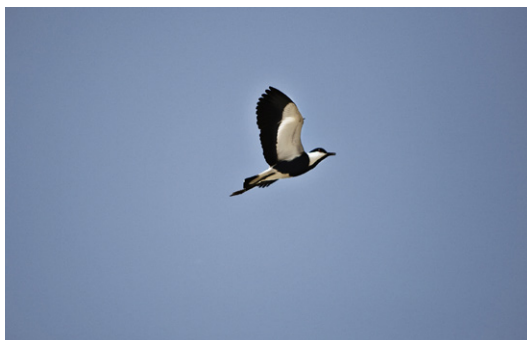
Fag/klassetrin:
N/T, 1.-4. klasse

Omfang: 1-3 lektioner pr. fotohistorie.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:
Se skema nedenfor .

Formål: Formålet er, at eleverne laver deres helt egen digitale fotohistorie om Burkina Fasos dyreliv og natur.

Lav en flot fotohistorie om Burkina Fasos natur og dyr

INTRODUKTION: Under temaet "Burkina Fasos natur" i fotohistorie-værktøjet kan du lade dine elever udforske billedserier og fakta om Burkina Fasos landskaber, natur og dyreliv. Ved at arbejde med det enkle fotohistorie-værktøj på hjemmesiden skal eleverne både finde og disponere et stof, skrive korte tekster og præsentere produktet

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne har viden om forskellige dyrearters særkender og tilpasning til naturen.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan omsætte viden i Natur/teknologi til et digitalt produkt og efterfølgende præsentere det.

KOMPETENCER OG MÅLPAR

Kompetenceområder

Kompetencemål

Færdigheds- og vidensmål

NATUR/TEKNOLOGI EFTER 2. KLASSE

Kommunikation

Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller

Ordkendskab 1-2:

Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende enkle fagord og begreber / Eleven har viden om enkle fagord og begreber

NATUR/TEKNOLOGI EFTER 4. KLASSE

Perspektivering

Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster

Naturen lokalt og globalt 1:

Eleven kan fortælle om dyre- og planteliv andre steder på Jorden / Eleven har viden om naturområder

Sådan gør I

- Lav grupper af 2-3 elever.
- Klik på knappen "Skole", og log ind med UNI-Login. I kan også hente iPad-app'en "Børnenes U-landskalender 2017" i AppStore.
- Vælg temaet "Burkina Fasos natur". Her kan eleverne vælge imellem tre forskellige fotohistorier.

FEEDBACK - EVALUERINGSLOOP

Når eleverne arbejder med fotohistorierne, har de hele tiden mulighed for at gå tilbage og skifte billeder ud og ændre i tekster. Det betyder, at du kan vælge at lægge en fase ind i opgaven, hvor du eller klassen giver eleverne feedback. Herefter kan eleverne genåbne deres fotohistorier og på den måde få et endnu bedre produkt ud af det. Samtidig lærer de at give og modtage konstruktiv kritik.

ALTERNATIV TIL AT SKRIVE LANGE TEKSTER I FOTOHISTORIEVÆRKTØJET

Husk at fotoværktøjet kan bruges på flere måder. Hvis eleverne skal holde et oplæg for resten af klassen eller til et forældrearrangement – og de har meget på hjerte – så kan de nøjes med at skrive få ord til hvert billede og i stedet lave et separat manuskript, som de taler ud fra, når de viser deres fotohistorier.

BRUG FOR TIPS TIL FOTOHISTORIE-VÆRKTØJET?

Fotohistorie-værktøjet er nemt at bruge, rummer alt, hvad I har brug for og er også tilpasset svage læsere. Du kan finde en trin for trin-vejledning i at bruge det og gode tips i lærervejledningen og i hjemmesidens lærer-univers. Du kan også se – og vise eleverne – den lille tutorial-video, der ligger i både Filmbanken og inde i værktøjet.

OPGAVER

Fotohistorie:

Tag på fotosafari

(primært for 1.-2. klasse)

I denne fotohistorie undersøger eleverne det vilde dyreliv i Burkina Faso. Der er både elefanter, krokodiller, bavianer, farvestrålende fugle og grimme gribbe. Eleverne skal bestemme og beskrive dyrene i kategorier: Krybdyr, planteædere, rovdyr, ådselædere m.m.

Indled evt. opgaven med at tale om dyrearter og truede dyr.

Fotohistorie:

Husdyr og mennesker

(primært for 1.-2. klasse)

I denne fotohistorie undersøger eleverne, hvilke slags husdyr burkinerne holder: æsler, høns, geder, kvæg og dromedarer.

Hvis I ikke allerede har været igennem det, kan du fortælle, at Burkina Faso er et af verdens fattigste lande, og at familierne ude på landet er helt afhængige af deres husdyr for at kunne få mad på bordet – og som arbejdskraft i stedet for biler og maskiner.

Fotohistorie:

Burkina Fasos natur og dyr

(primært for 3.-4. klasse)

I denne fotohistorie giver eleverne et signalement af Burkina Fasos natur med syv billeder. Da der både indgår spørgsmål om landskab og dyre- og planteliv, er det oplagt, at eleverne på forhånd har lavet lidt research om Burkina Faso.

Der er masser af viden at hente på siden "Opdag Burkina Faso" og i elevbogen Guldets forbandelse. Her er der både faktabokse og billeder med billedtekster undervejs samt opslag med yderligere fakta til sidst i bogen.

Fag/klassetrin:

N/T, 1.-4. klasse

Omfang: 2 lektioner

**Målpar, læringsmål,
tegn på læring:**

Se skema nedenfor.

Formål: Målet med forsøget er, at eleverne arbejder med hypotesedannelse og opnår viden om fødevarernes modning og holdbarhed.

Modne frugter

INTRODUKTION: I denne opgave skal dine elever undersøge, hvordan bananer modnes under forskellige forhold, og hvad der sker med bananernes udseende, smag og konsistens undervejs i processen.

Selvom bananen ikke er en af de afgrøder, der dyrkes mest af i Burkina Faso, så indgår den ofte i burkinsk madlavning. Ikke mindst på markerne, hvor man kan spise en friturestegt madbanan med en skål ris. Man kan også købe bananer i grøntboderne. De er sjældent gule, som vi kender dem i Danmark. Ofte er de helt brune eller sorte, og der er masser af fluer på dem. Det betyder ikke, at bananerne er dårlige. Det er bare en del af modningsprocessen.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne skal ud fra egne undersøgelser opnå kendskab til bananers modningsproces under forskellige forhold.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

- Eleverne kan opstille et forsøg, der kan sammenligne modningsprocessen i frugt under forskellige forhold.
- Eleverne kan formidle resultaterne af deres undersøgelser på letforståelig vis.
- Eleverne kan beskrive under hvilke forhold bananer skal opbevares for at opnå enten en hurtig modningsproces eller en lang holdbarhed.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 2. KLASSE		
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller	Formidling 1-2: Eleven kan fortælle om egne resultater og erfaringer / Eleven har viden om enkle måder til at beskrive resultater
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål	Undersøgelser i naturfag 1-2: Eleven kan udføre enkle undersøgelser med brug af enkelt udstyr / Eleven har viden om enkle undersøgelsesmetoder
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller	Modellering i naturfag 1-2: Eleven kan skelne mellem virkelighed og model / Eleven har viden om naturtro modeltyper
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 4. KLASSE		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	Ordkendskab 1-2: Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende centrale fagord og begreber / Eleven har viden om fagord og begreber
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 1: Eleven kan konstruere enkle modeller / Eleven har viden om symbolsprog i modeller
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 2: Eleven kan anvende enkle modeller til at vise helheder og detaljer / Eleven har viden om modellers detaljeringniveau
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Undersøgelser i naturfag 2: Eleven kan opstille forventninger, der kan testes i undersøgelser / Eleven har viden om enkle undersøgelses muligheder og begrænsninger

Sådan gør I

Baggrund: Fakta om bananer

Bananen er verdens mest populære frugt. Det er den mest spiste frugt både i Danmark og i udlandet.

Der findes mange hundrede forskellige sorter af bananer. Den mest kendte er den almindelige gule banan, melbananen. Den findes også i en grøn udgave med navnet æblebanan. Der findes også meget små bananer. De kaldes babybananer. Nogle er ikke større end en finger og kaldes Lady's finger.

De bananer, vi spiser i Danmark, spiser vi oftest rå. Der findes også masser af bananer, som skal koges som kartofler eller steges på panden. Mange af de bananer, man spiser i Burkina Faso, frituresteges, inden de spises. Bananer bruges også til mange andre ting. Fx til bananmel eller til at lave øl af.

Alle bananer har en tynd skal, som skal skælles af, inden vi spiser dem.

Bananer er energirige og er rige på vitaminer og mineraler. De indeholder bl.a. A-, B6-, E- og i mindre omfang C-vitamin samt kalium og jern.

Bananer vokser kun i tropisk klima. Planten kræver masser af vand, næringsrig jord og læ. Bananplanten kaldes ofte en palme, men er egentlig en urt. Bladene sidder så tæt sammen, at bladskeuderne danner noget, der ligner en stamme. Det tager kun ca. et halvt år for bananplanten at vokse op til sin fulde højde på 4-10 m. Herefter begynder planten at blomstre og bære frugt.

Bananer høstes, mens de er grønne og umodne. Herefter fragter man bananerne i køleskibe ved 12-14 grader. Hvis man opbevarer bananer koldere, fx i køleskab, får de køleskader – de mister smag og bliver brune. Og når bananer opbevares varmere, modner de hurtigt. Holdbarheden er meget afhængig af, hvor moden frugten er. Umodne grønne bananer kan holde sig i 15-20 dage ved 12-14°C og 4-8 dage ved 20°C. Modne gule bananer kan holde sig 3-6 dage ved 12-14°C og kun 2-3 dage ved 20°C.

De grønne bananer modnes kunstigt, efter af de er nået frem med skib. Bananerne opbevares køligt ved 12-14°C og modnes efterhånden, som de skal sælges, ved at sprøjte luftarten ethylen ind i kølerummet til bananerne.

Bananer producerer dog også selv ethylen, der modner dem. Når man opbevarer bananerne køligt, kan man holde deres egen ethylen-produktion på et lavt niveau og dermed forsinke modningen.

FILMKLIP TIL INSPIRATION

Se evt. små korte film om bananens modning på Youtube. Filmene er meget illustrative og kan fint ses, uden at eleverne forstår den engelske tekst eller speak. Hvis linkene nedenfor er døde, kan du i skrivefeltet i Youtube skrive "How to Ripen Bananas Quickly" og gå på jagt blandt filmforslagene.

NB: Hvis eleverne skal lave elevforsøgene med modning af bananer, skal du ikke vise dem filmene før til allersidst.

- 'Bananas Ripening-Time Lapse' på 1:18 minutter (kortlink.dk/q2xf)
- 'How I Keep Bananas Fresh Longer' på 7:33 minutter (kortlink.dk/q2xs)
- evt. 'Bang Goes The Theory - Brit Lab - BBC' på 2:51 minutter (kortlink.dk/q2xr) – du kan evt. springe de første 30 sekunder over.

OPGAVER

Print elevarket på næste side ud – et til hver gruppe.

Eleverne skal undersøge, under hvilke forhold det er bedst at opbevare bananer, hvis de skal modnes hurtigt – eller hvis de modsat skal kunne holde sig længst muligt.

Æble, pære og tomat danner alle mere ethylen end banan og f.eks. avocado. Hvis man lægger et æble, en pære eller tomat sammen med en banan eller avocado, vil man fremme modningen.

Lad eleverne forudsige, under hvilke betingelser bananerne modnes hurtigst. Hvis økonomien tillader det, laver alle grupper forsøget med alle frugter. Alternativt kan de enkelte elevgrupper fokusere på udvalgte frugt-kombinationer.

Alle frugter skal være forholdsvis umodne og faste i kødet. Bananerne skal være grønne ved start.

Indledende spørgsmål til eleverne:

- Hvilke bananer vil *hurtigst* modne? Hvorfor?
- Hvilke bananer vil *være længst tid* om at modne? Hvorfor?

Spørgsmål efter forsøget:

- Hvordan gik det med bananerne? Hvilke bananer blev hurtigst modne?
- Hvilke bananer var længst tid om at modne?
- Hvordan skal man opbevare bananer, hvis man vil have dem hurtigt modnet?
- Hvordan skal man opbevare bananer, hvis de skal holde længst muligt?

Prøvesmagning og refleksion efter forsøget:

Skræl bananerne hver for sig og mos dem med en gaffel. Smag på bananmosen med bind for øjnene.

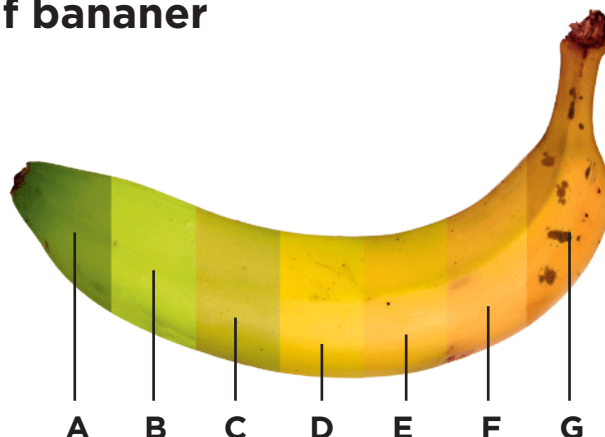
- Kan I smage, hvilke der er mest modne?
- Hvad kan man bruge overmodne bananer til (fx banankage, smoothies, is mv.)?
- Hvorfor kan det være en god idé at bruge overmodne bananer og anden frugt frem for at smide den ud?
- Hvilke andre fødevarer kan man bruge, selv om de er lidt for gamle?
- Hvornår skal man kassere frugt og andre fødevarer (fx mug, skimmel)?

Elevforsøg: Modning af bananer

Materialer:

- 7 grønne bananer
- 1 æble
- 1 pære
- 1 avocado
- 1 tomat
- 7 stk. plastposer på 4 liter

Det skal I gøre:

Fordel frugterne som vist i skemaet.

Svar på disse spørgsmål før forsøget:

Hvilke bananer vil modne hurtigst?

Hvorfor?

Hvilke andre frugter vil modne hurtigst?

Hvilke bananer tror I, vil være længst tid om at modne?

Hvorfor?

Udfør forsøget:

Notér hver dag i skemaet, hvordan bananerne modnes. Brug bogstaverne A-G. A betyder mindst moden og G betyder mest moden - brug bogstaverne ligesom på billedet af bananen her på arket.

	Dag 0	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5
1	1 banan i lukket plastpose uden luft omkring					
2	2 bananer i lukket plastpose uden luft omkring.					
3	1 banan + æble i lukket plastpose uden luft omkring					
4	1 banan + pære i lukket plastpose uden luft omkring					
5	1 banan + tomat i lukket plastpose uden luft omkring					
6	1 banan + avocado i lukket plastpose uden luft omkring					

Svar på disse spørgsmål efter forsøget:

Hvilke bananer blev hurtigst modne?

Hvilke bananer var længst tid om at modne?

Hvordan skal man opbevare bananer, hvis man vil have dem modnet hurtigst?

Hvordan skal man opbevare bananer, hvis de skal holde længst muligt?

Fag/klassetrin:

N/T, 2.-4. klasse

Omfang:

Ca. 6 lektioner

Målpå, læringsmål, tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Målet er, at eleverne aktivt indkredser forskellige muligheder for bedst at skaffe og rense drikkevand, samt at eleverne reflekterer over forskelle i livsvilkår.

Rent vand til alle

INTRODUKTION: I dette opgaveark finder du fem opgaver om vand. Eleverne skal blandt andet arbejde med vandets kredsløb, rense vand, måle nedbør og undersøge, hvad der sker, når man udsætter en afgrøde (karse) for forskellige klimapåvirkninger. Og så skal de udregne og afprøve, hvor

mange spande vand, der skal trækkes op af en brønd for at dække en gennemsnitsdanskers daglige vandforbrug.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

- Eleverne skal ud fra egne undersøgelser have kendskab til vands betydning for levevilkår og vækstbetingelser for planter, dyr og mennesker.
- Eleverne skal have kendskab til vandets kredsløb som et cirkulært kredsløb og kende fagbegreberne fordamning, fortætning og nedsivning.
- Eleverne skal have kendskab til simpel mekanisk vandrensning.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

- Eleverne kan med egne ord beskrive eksempler på vands betydning for levevilkår og vækstbetingelser for planter, dyr og mennesker.
- Eleverne kan tegne vandets kredsløb og forklare kredsløbet med fagbegreberne fordampe, fortætte og nedsivning.
- Eleverne kan med egne ord beskrive, hvordan vand kan renses.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 2. KLASSE		
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller	Formidling 1-2: Eleven kan fortælle om egne resultater og erfaringer / Eleven har viden om enkle måder til at beskrive resultater
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål	Undersøgelser i naturfag 1-2: Eleven kan udføre enkle undersøgelser med brug af enkelt udstyr / Eleven har viden om enkle undersøgelsesmetoder
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller	Modellering i naturfag 1-2: Eleven kan skelne mellem virkelighed og model / Eleven har viden om naturtro modeltyper

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 4. KLASSE		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	Ordkendskab 1-2: Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende centrale fagord og begreber / Eleven har viden om fagord og begreber
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 1: Eleven kan konstruere enkle modeller / Eleven har viden om symbolsprog i modeller
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Modellering i naturfag 2: Eleven kan anvende enkle modeller til at vise helheder og detaljer / Eleven har viden om modellens detaljeringsniveau
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Undersøgelser i naturfag 2: Eleven kan opstille forventninger, der kan testes i undersøgelser / Eleven har viden om enkle undersøgelser muligheder og begrænsninger

Sådan gør I

BAGGRUND OM DRİKKEVAND

Rent drikkevand er ikke en selvfølge for alle. Mange mennesker lever uden rindende vand og må dagligt bruge mange kræfter på at hente vand. Adgangen til rent drikkevand er et af verdens største miljø- og sundhedsproblemer. Mere end 650 millioner i verdens fattigste lande har ikke adgang til rent drikkevand, og hvert femte barn i verden har ikke rent vand at drikke.

Manglen på rent drikkevand er et stort problem, da det både går ud over hygiejne, sundhed, ernæring og fødevarerproduktion. Forurenede vand er skyld i, at bakterier og sygdomme som f.eks. kolera og tyfus spredes. Forurenede vand er også skyld i høj børnedødelighed i mange u-lande.

I Danmark har vi rent drikkevand i vandhanerne, men globalt set er det et usædvanligt gode, som vi skal værne om.

Vand er også et vigtigt tema i FN's 17 verdensmål. Se mere om verdensmål 6 - Rent vand og sanitet.

Tal med eleverne om forskelle i livsvilkår:

- Hvilken betydning har det for vores liv at have adgang til rent drikkevand?
- Hvilken betydning har det for sundheden?
- Hvad vil det sige at skulle gå flere kilometer hver dag efter vand?
- Hvad kunne al tiden, der går med at hente vand, ellers være brugt til?
- Har I besøgt et land, hvor der ikke var rent drikkevand i vandhanen? Hvordan fik I så rent vand?
- Hvor får vi rent vand fra i Danmark?
- Hvad bruger vi vand til? Hvordan kan vi spare på vandet?

OPGAVER

Opgave 1:

Gå efter vand

MATERIALER:

En 3-liters plastikdunk pr. gruppe.

Introducér eleverne for problemstillingen med at mangle rent drikkevand: Mange mennesker i verden har ikke vand i deres huse. De henter vand i en brønd eller ved en flod. Det er ofte børnene, der har den opgave at hente vand til familien. Nogle børn går meget langt hver dag for at hente vand. Mange må gå flere kilometer med en 10-liters vanddunk.

BÆR VAND:

Lad eleverne afprøve på egen krop, hvordan det er at skulle gå flere kilometer efter vand hver dag. Mål en strækning på 200 meter op. Fyld en dunk med 3 liter vand og lad eleverne på skift gå den opmålte strækning med vandet.

LAV EN VANDSTAFET:

Del klassen op i hold på 5 elever, som hver har en dunk med 3 liter vand. Vandet skal nu transporteres 200 meter på hovedet (eleverne må gerne støtte dunken med deres arme). Aftal, hvor mange gange holdet skal gå med dunken, før de er færdige.

REFLEKSION OG REGNESTYKKE:

Hvad ville det kræve, hvis du selv skulle hente alt det vand, én person i Danmark typisk bruger dagligt?

- En dansker bruger typisk 106 liter vand i døgnet.
- Du har en spand på 10 liter. Hvor mange gange skal du fylde spanden for at have vand nok?
- Brønden, som du henter vand i, ligger 2 km fra dit hus. Hvor mange kilometer skal du gå for at få hentet 106 liter vand? (Husk, at du starter med en tom spand ved dit hus).
- Hvor lang tid er du mon om at gå 2 km? Hvor lang tid ville det så tage at hente 106 liter vand ved en brønd 2 km fra dit hus?

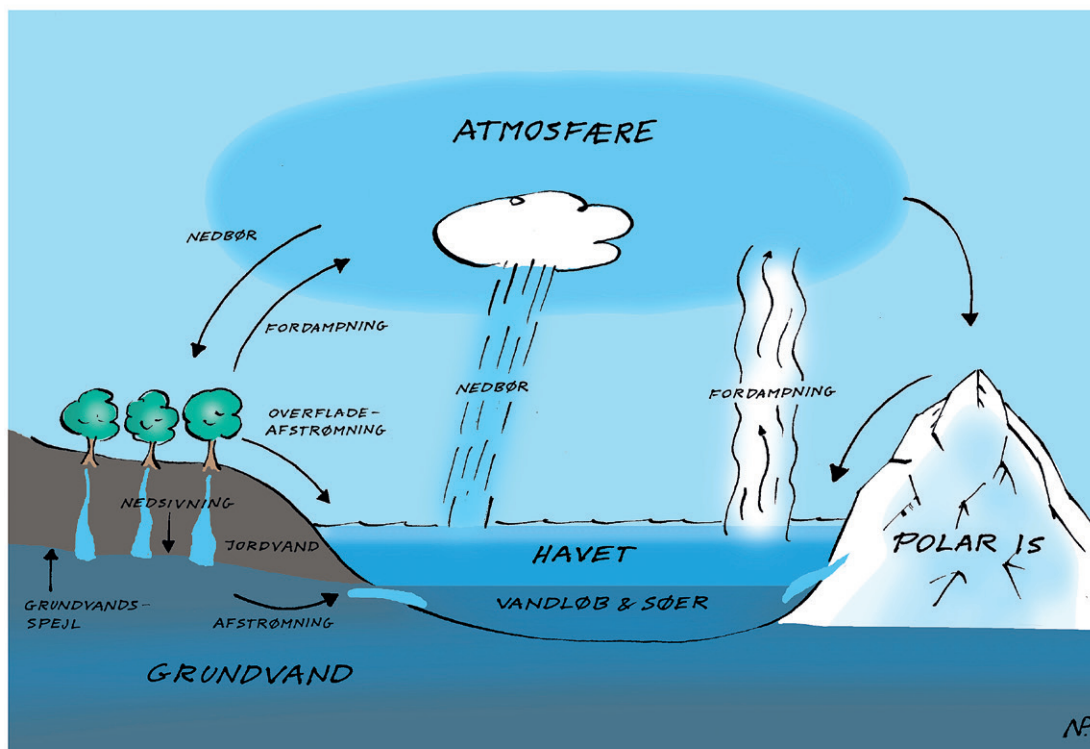
FAKTA TIL AT DRØFTE I KLASSEN:

- I Burkina Faso bruger én person kun 10 - 40 liter vand om dagen.
- Børn og voksne kan nøjes med 5 liter vand til at drikke og lave mad i hver dag. Men derudover skal vi også helst bruge 25-50 liter til at vaske hænder, børste tænder, bade og gøre rent.
- Hvad bruger de ikke vand til i Burkina Faso? Fx svømmebassin, karbad, vaske tøj, kunstvanding af marker.

Opgave 2: Overvej vandets kredsløb

I denne opgave undersøger eleverne vandets kredsløb og lærer fagbegreberne *fordampning*, *fortætning* og *nedsivning* at kende. Opgaven består af to tegnerunder. I den første tegnerunde videndeler og udvikler eleverne og får samtidig integreret bevægelse i undervisningen. Den anden og individuelle runde bruges som visuel hukommelse af, hvad vandets kredsløb er for en størrelse.

1. Tegn en model af vandets kredsløb på tavlen - brug modellen fra tegningen her, men uden at skrive tekster på.
2. Inddel eleverne i grupper, og lad dem kridttegne en model af vandets kredsløb i stor størrelse udenfor.
 - Tal med eleverne om, hvor i kredsløbet vandet *fordamper*, *fortætter* og *siver ned*. Brug tid på at forklare fagbegreberne *fordamper*, *fortætter* og *nedsivning*, og giv eksempler.
3. Forklar, hvad grundvand er. Hvor på tegningen finder vi det?
4. Lad eleverne forklare deres modeller for hinanden.
5. Lad eleverne til slut hver især tegne vandets kredsløb på et stykke papir. Bed dem notere på tegningen
 - hvor vandet *fordamper*
 - hvor vandet *fortætter*
 - hvor vandet *siver ned*

Opgave 3: Byg et filter til vandrensning

I dette forsøg skal eleverne afprøve jordens evne til at rense vand. De skal lave deres eget vandrenseanlæg af sand, grus og et filter.

MATERIALER:

Hver elevgruppe får brug for:

- 1/4 liter strandsand
- 1/4 liter grus/småsten
- 1/4 liter knust trækul eller aktivt kul
- 2-3 kaffefiltre eller stofrester
- Tom mælkekarton (1 liter)
- Syltetøjsglas og flaske med beskidt vand (drikkevand iblandet jord, kaffegrums og evt. madkulør/soya eller anden ufarlig, farvet væske)

TIL LÆREREN:

- Vær opmærksom på, at forsøget virker bedst, hvis der også bruges aktivt kul, som kan købes hos Matas eller jeres materialeleverandør til naturfagene.
- Find hjælp i videoen her fra Naturvidenskabernes Hus: vimeo.com/130091646 (varighed: 00:01:59).
- Vær opmærksom på, at eleverne ikke må smage på vandet, men blot teste det visuelt og ved at lugte til det.

Indledende klassesamtale: Lad først eleverne selv komme med ideer til, hvordan de kan rense vandet:

- Hvordan kan I rense vandet?
- Hvad kan I bruge som filter?
- Hvordan kan I lave en tragt, som vandet kan løbe igennem?
- Hvad kan grus sortere fra? - sand? - knust trækul?
- Hvad vil vandet hurtigst løbe igennem? Hvad kan tage lang tid at løbe igennem?
- Hvad er bedst til at få det beskidte vand til at se rent ud?

Introduktion til eleverne: Rent vand er en mangelvare i mange u-lande. Mange har kun adgang til vand fra forurenede floder. En bedre måde at få rent vand på er at grave dybe brøndhuller et stykke fra floden. Her er vandet renere. Når vandet siver ned gennem jord, bliver det nemlig filtreret og renses gennem jorden. På denne måde dannes grundvand.

Hvis vandet er blevet filtreret grundigt nok gennem jordlagene, bliver alle almindelige urenheder og bakterier filtreret fra, og så er vandet blevet helt rent og sundt at drikke.

Der er dog den undtagelse, at hvis mennesker har spredt giftstoffer på jorden oven over, f.eks. fra industri og landbrug, så vil de sive ned med regnvandet og ende i grundvandet. Den slags giftstoffer kan ofte ikke filtreres bort af jorden, men ender i det vand, som mennesker skal drikke.

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 6/10

Opgaveark #10

FORSØGET:

- Bland på forhånd vand med jord, kaffegrums og evt. madkulør/soya eller anden ufarlig farvet væske.
- Fyld en ½ liter flaske/syltetøjsglas til hver gruppe.
- Lad eleverne i grupper komme med ideer til, hvordan de kan rense forurenat vand.
- Formulér opgaven for eleverne: I har hentet vand ved floden. Det er vandet i dette syltetøjsglas. Det er ikke rent. Det er nødvendigt at rense det, før det kan bruges. Hvordan vil I filtrere det?
- Tegn en model, der viser, hvordan I vil rense vandet.
- Afprøv forsøgsopstillingen.

AFSLUTTENDE SPØRGSMÅL:

- Virker jeres renseanlæg? Hvordan kan I forbedre renseanlægget? Ser vandet renere ud?
- Hvor mange gange skal vandet løbe igennem, før det ser rent ud?
- Hvordan lugter vandet nu?

NB: Smag ikke på det rensede vand! Vandet kan se rent ud uden at være det. Sådan er det også ude i naturen.

Opgave 4:

Elevark

Byg vandmålere

Burkina Faso ligger tæt på ækvator. Solen står højt på himlen hele året rundt. Der bliver aldrig vinter, som vi kender det. Man kan dele året op i kun to årstider i Burkina Faso – regntid og tørtid.

I Burkina Faso er der tropisk klima. Der er aldrig frost, og gennemsnitstemperaturen kommer aldrig under 15 grader C. I de fleste tropiske områder er der regntid en eller to gange om året. Her falder der meget regn på kort tid. I de mest regnfulde områder er der regnskov og savanne. I de tørre områder er der busksteppe og ørken.

I Burkina Faso er det da også tørtid det meste af året. I tørtiden blæser en tør ørkenvind kaldet Harmattan. Den blæser især i den koldeste tid af året, vinterhalvåret, og blæser fra Sahara ud over Atlanterhavet og det sydlige Vestafrika. Vinden er ofte kølig og fyldt med støv og sand fra Sahara, som kan blæse langt ud på havet.

Når det er sommer i Danmark, er det regntid i Burkina Faso. Selvom det hedder regntid, regner det ikke hele tiden. Ofte kommer regnen i kraftige byger om eftermiddagen. I den nordlige del af Burkina Faso er der ørken. Her er regntiden kortere end i resten af landet.

Men hvor meget regner det? Hvis vi ved, hvor meget det regner, kan vi bygge beholdere til at gemme vandet til den tørre tid.

Lad eleverne komme med ideer til, hvordan de kan finde ud af, hvor meget vand der kommer, når det regner. Elverene får brug for diverse genbrugsmaterialer fra klassens 'skrammelkasse', mælkekartonner, sakse, lim, linealer mv.

Eventuelt kan du lade eleverne tage deres vandmålere med hjem og afprøve dem – hvis ikke I kan stille dem op et sted på skolen – og så evaluere i klassen om, hvor godt de virkede i praksis.

VANDMÅLERE

Undersøg: Hvor meget regner det?

- Hvordan kan I undersøge, hvor meget det regner?
- Tegn jeres vandmåler
- Skriv en liste over, hvad I skal bruge for at bygge den
- Byg jeres vandmåler

Vi får brug for:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

AFSLUTTENDE SPØRGSMÅL:

- Hvordan virker jeres vandmåler?
- Hvordan kan I forbedre jeres vandmåler?

Opgave 5:

Planter i tørke og oversvømmelse - forsøg med mini-marker

Klimaforandringerne gør, at nogle områder i verden bliver ramt af længere perioder med enten tørke eller oversvømmelse. Det har store konsekvenser. Det gør det svært at dyrke afgrøder og kan derfor skabe mangel på mad.

Nu skal I undersøge, hvad der sker, når man udsætter en mini-mark for forskellige klimapåvirkninger.

Eleverne skal udsætte fire mini-marker med karse for forskellige klimapåvirkninger. Lad eleverne selv finde frem til, hvilke påvirkninger, markerne skal udsættes for.

Forsøget kan illustrere, hvordan tørke og oversvømmelse har betydning for dyrkning af afgrøder.

Alt efter elevgruppe og klassetrin er der mulighed for at gå mere systematisk frem.

Tal med eleverne om, hvordan landbruget kan tilpasse sig klimaændringer.

F.eks. ved at dyrke helt andre typer planter, der hører til under varmere eller vådere himmelstrøg. Eller ved at udvikle nye plantesorter, der er mere modstandsdygtige over for klimapåvirkninger – f.eks. udvikle kornsorter, der har et kraftigere aks og derfor bedre kan klare sig mod blæst eller kornsorter med flere eller større korn på hvert aks.

Brug f.eks. disse 4 forskellige klimapåvirkninger:

Bakke 1: Vandes med den samme mængde vand hver dag. F.eks. 2 cl.

Bakke 2: Udsættes for tørke. Den skal ikke vandes.

Bakke 3: Sættes ned i en balje. Baljen fyldes med vand, så karsen netop er dækket. Læg sten e.l. i kanten af karsebakken, så den holdes under vandet.

Bakke 4: Saltpåvirkning - vandes med 2 cl. saltvands-opløsning hver dag (opløs 40 gram salt i 1 liter vand).

Forsøg med mini-marker

Elevark

Undersøg hvad der sker, når man udsætter en mini-mark for forskellige klimapåvirkninger.

Vi får brug for:

- 4 bakker med karse
- Vand til vanding
- Salt

- _____
- _____

Sådan gør I:

1. Skriv 1, 2, 3 og 4 på de fire karsebakker.
2. Mål karsens højde med en lineal, og noter i skemaet herunder.
3. Skriv nedenfor, hvordan hver af de fire bakker skal passes.
4. Noter inden I går i gang, hvad I tror, der vil ske med karsen.
5. Udsæt karsebakkerne for de "klimaforandringer", I har valgt.
6. Sæt bakkerne et lyst sted, og notér karsens højde i skemaet de næste dage.
- 7: Notér, hvad der skete med karsen.

Sådan skal vores 4 bakker passes:

Bakke 1 _____

Bakke 2 _____

Bakke 3 _____

Bakke 4 _____

Noter inden forsøget:

Hvad tror I, der vil ske med karsen i de næste dage?

Skema til at notere karsens højde

Elevark

	Højde - Dag 1	Højde - Dag 2	Højde - Dag 3	Højde - Dag 4	Højde - Dag 5
Bakke 1					
Bakke 2					
Bakke 3					
Bakke 4					

Noter efter forsøget:

Hvad skete der med karsen i de forskellige bakker?

Side 1/4

Opgaveark #11

Fag/klasse:
Natur/teknologi og
Dansk 3.-4. klasse.

(1.- og 2.-klasserne kan også være med, hvis I laver dyrebiografien sammen i klassen stedet for parvis).

Omfang: 1-4 lektioner.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Målet er, at eleverne bliver i stand til at kategorisere dyr og dyregrupper ud fra deres karakteristika.

Lav en dyrebiografi om gribbe

INTRODUKTION: I denne opgave skal eleverne lære, at dyr og dyregrupper har særlige kendetegn, der fortæller os noget om dyrenes levevilkår: Hvorfor ser dyrene egentlig ud, som de gør, og hvordan kan man beskrive dem i en dyrebiografi, hvor man bruger metoden med de 7 F'er?

Forløbet tager udgangspunkt i et dyr, der er karakteristisk for Burkina Faso: Gribben.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

- Eleverne skal blive i stand til at beskrive særlige kendetegn og livsbetingelser ved gribben og fugle som dyregruppe.
- Eleverne skal kunne forklare karakteristika ved dyr ud fra de 7 f'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

- Eleverne kan med egne ord beskrive særlige kendetegn og livsbetingelser ved gribben og fugle som dyregruppe.
- Eleverne kan beskrive selvdesignede fantasifugle ud fra de 7 f'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender og Forsvar.

KOMPETENCER OG MÅLPAR

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 4. KLASSE.		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	Ordkendskab 1-2: Eleven kan mundtligt og skriftligt anvende centrale fagord og begreber / Eleven har viden om fagord og begreber
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	Mennesket 1: Eleven kan med modeller fortælle om menneskers og dyrs indre og ydre opbygning / Eleven har viden om menneskers og dyrs indre og ydre opbygning
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Naturen lokalt og globalt 1: Eleven kan fortælle om dyre- og planteliv andre steder på Jorden / Eleven har viden om naturområder
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Naturen lokalt og globalt 2: Eleven kan undersøge dyrs og planter tilpasninger til naturen. / Eleven har viden om dyrs og planter levesteder og livsbetingelser

Sådan gør I:

Opgave:

Lav en dyrebiografi om gribbe

INTRODUKTION TIL OPGAVEN OG REFLEKSION MED KLASSEN:

Indled med at fortælle eleverne om, at man kan kategorisere dyr og dyregrupper ud fra deres særlige kendetegn. Start med en øvelse, hvor I taler om, hvad alle fugle har til fælles. Skriv kendetegnene op på tavlen, efterhånden som eleverne kommer med dem.

Hvad er fugles kendetegn?

- De har vinger
- De har fjer
- De har et næb
- De får ilt gennem lunger
- De lægger æg, som skal ruges for at klækkes

Nogle af de særlige kendetegn ved et dyr har en helt særlig funktion. Kattedyr har for eksempel lange kløer, så de kan sætte hurtigt af. Og mange slanger har en elastisk kæbe, så de kan gabe over et bytte, der er større end dem selv. Hvad bruger fuglene deres næb til?

Hvad bruger fugle næbbet til?

- Til at finde føde
- Til at samle redemateriale med
- Til at bygge rede
- Til at drikke med
- Til at give deres unger mad
- Til at forsvare sig mod fjender

Fortæl eleverne, at næbbets form er tilpasset den enkelte fugleart. Der findes mange forskellige former og størrelser på næb. Formen og længden på næbbet afhænger af, hvad fuglen spiser. Næb kan være tynde, tykke, lange, korte, brede, lige, krumme, gule, blå, hvide, grønne, røde, og der er også fugle med stribede næb.

Opgave:

Lav en dyrebiografi med de 7 F'er

Læs faktabogen Gribbe på hjemmesiden Opdag Burkina Faso. I kan gøre det sammen i klassen, hver for sig eller i små grupper på pc eller tablet. Faktabogen indeholder en masse spændende viden om gribbe. Nu skal eleverne lave en dyrebiografi om gribben ved hjælp af de 7 F'er. De skal lave stikord om gribben til hver af F'erne. Skriv ordene op på tavlen, og uddyb, hvad de enkelte begreber betyder:

- Føde
- Form
- Farve
- Findested
- Formering
- Fjender
- Forsvar

Print det medfølgende elevark ud. Alt efter klassetrin og elevgruppe kan gribben beskrives sammen i klassen på tavlen, på gruppebasis eller som paropgave. Hver gruppe skal have et elevark. Lad eleverne evt. supplere beskrivelsen med en tegning af gribben, hvor kendetegnene er fremhævet.

Supplerende opgave:

Lav en dyrebiografi om et andet dyr eller et fantasidyr

Du kan nu gentage opgaven ved at lade eleverne vælge et andet dyr at lave en dyrebiografi om. Du kan også give dem mulighed for at designe egne fantasidyr ud fra de 7 F'er. Ved selv at designe fantasidyr med faglige krav skal eleverne gøre sig mange overvejelser. Disse overvejelser er en god støtte for eleverne i deres læreproces – også selv om det er et helt vildt fantasidyr, de kommer frem til.

Dyrebiografi om

Elevark

Det skal I gøre:

1. Udfyld skemaet.
2. Lav en flot tegning af dyret

Føde: Hvad spiser dyret? Hvor finder det føde honne?	<hr/> <hr/>
Form: Hvordan ser dyret ud? Hvad vejer det?	<hr/> <hr/>
Farve: Hvilke farver har dyret?	<hr/> <hr/>
Findested: Hvor lever dyret?	<hr/> <hr/>
Formering: Hvor mange æg/un- ger får dyret	<hr/> <hr/>
Fjender: Hvem er dyrets fjen- der?	<hr/> <hr/>
Forsvar: Hvordan kan dyret forsvare sig?	<hr/> <hr/>

Formål: At lære eleverne, at Jordens ressourcer ikke er udtømmelige, at bæredygtigt forbrug forudsætter genbrug og genanvendelse. Desuden at reflektere over og afprøve konkret genbrug/genanvendelse.

Affald: Genbrug og genanvendelse

INTRODUKTION: I dette opgaveark får du tre opgaver, hvor eleverne dels reflekterer over begreberne genanvendelse og genbrug, dels selv prøver at lave et nyt produkt – et stykke legetøj – med genbrugs-materialer.

Undervejs kan I berøre spørgsmål som:

Hvor kommer materialerne fra? Hvilke egenskaber har materialerne? Hvad sker der efter endt brug? Hvilke handlemuligheder har vi som forbrugere (i indkøbs, brugs- og affaldsfasen)? Opgaven understøtter FN's verdensmål 12 om ansvarligt forbrug og produktion.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

- Eleverne skal lære, at vi skal værne om Jordens ressourcer, og at vores handlinger som forbrugere har betydning.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

- Eleverne kan med egne ord beskrive, hvad der sker med forskellige typer affald efter endt forbrug.
- Eleverne kan med egne ord give eksempler på, hvilke handlemuligheder vi som forbrugere har i indkøbs-, brugs- og affaldsfasen, der kan være med til at fremme bæredygtighed.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 2. KLASSE		
Perspektivering	Eleven kan genkende natur og teknologi i sin hverdag	Teknologi og ressourcer 1-2: Eleven kan fortælle om ressourcer fra hverdagen / Eleven har viden om ressourcer fra hverdagen
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 4. KLASSE		
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Teknologi og ressourcer 1: Eleven kan beskrive en proces fra ressource til færdigt produkt og fra produkt til ressource / Eleven har viden om enkle produktionskæder
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	Teknologi og ressourcer 1: Eleven kan identificere stoffer og materialer i produkter fra hverdagen / Eleven har viden om materialer og stoffer i produkter

Sådan gør I:

BAGGRUND TIL KLASSESAMTALE:

Om vores mængder af affald:

Danskerne smider meget mere affald ud, end menneskene gør i Burkina Faso. Hver eneste dansker smider mellem 2 og 3 ton affald ud om året. Det er 8 gange så meget, som et menneske i Afrika smider ud.

Spørg f.eks. om:

- Hvorfor er det sådan?
- Kan vi gøre noget for at smide mindre væk?
- Hvad gør I for eksempel med legetøj, som I ikke gider at lege med mere?

OM GENBRUG OG GENANVENDELSE:

Tal også med eleverne om, at man er bæredygtig, når man skaber mindst muligt affald. Derfor skal vi genbruge og genanvende så meget som muligt vores affald. Her kan du forklare, hvad forskellen er på at genbruge og genanvende:

- **Genbrug** betyder, at man bruger en ting igen uden at lave den om til noget andet. F.eks. genbruger man sodavandsflasker, når man vasker dem og fylder dem med ny sodavand.
- **Genanvende** betyder, at man bruger det materiale, som tingen er lavet af, til at lave noget andet. Fx genanvender man, hvis man smelter vandflasker af plastik om til fleece og syr trøjer af det.

Spørg f.eks. om:

- Genbruger eller genanvender vi affald her i klassen/på skolen (f.eks. papir)?
- Hvad gør I ved jeres affald derhjemme?
- Hvad kan man genbruge (møbler, cykler, tøj, mobiltelefoner mv.)?
- Hvad kan man genanvende (papir, metaldåser, plast, dele fra elektronik mv.)?

Brug evt. det medfølgende elevark til at sætte begreberne genbrug/genanvendelse ind i en kontekst, som eleverne kender hjemmefra.

Opgave 1:

Lav legetøj eller et andet nyt produkt af genbrugsmaterialer

INTRODUKTION:

De fattigste familier i Burkina Faso har ikke råd til legetøj, så børnene må selv være opfindsomme. De laver for eksempel biler af mælkekartoner, ståltråd og kapsler. De laver drager af pinde og plast. De laver også dukker og bolde af stofrester, knapper og perler. På markedet man også finde tasker og smykker, der lavet af stof- og læderrester.

Forud for denne opgave kan du have bedt eleverne om at tage ting med hjemmefra, som alligevel skulle smides ud. Det kan være stofrester, papkasser eller andre materialer, som kan bruges til at kombinere på nye måde.

IDÉFASE:

Lad nu eleverne komme med ideer til nye produkter lavet af genbrugsmaterialer. Hvis de for eksempel vil lave en fodbold, så skal de gøre sig disse overvejelser:

- Hvordan kan vi lave genbrugsbolde?
- Hvad vil være godt som fyld i bolden?
- Hvad duer ikke som fyld i bolden?
- Hvilke lege er vores genbrugsbold god til?
- Hvilke lege duer vores genbrugsbold ikke til?

UDFØRELSE:

Lad eleverne hver – eller gruppevis – udvælge en af ideerne og lad dem lave produktet. Afslut evt. med at lave en udstilling, hvor eleverne præsenterer deres genbrugsprodukter.

Opgave:

Elevark

Hvordan kan I bruge jeres eget affald?

En måde at være bæredygtig på er at skabe mindst muligt affald. Derfor skal vi genbruge og genanvende vores affald.

Det skal I gøre:

1. Noter i skemaet 5 ting som, du kan finde i skraldespanden derhjemme.
2. Vurdér, om det kan genbruges eller genanvendes.
3. Tal med din sidemand om, hvad man kan lave eller opfinde ud af affald.
4. Tegn jeres 'opfindelse'.

Affald	Hvad er det lavet af? (f.eks. plastik, metal, papir, madrester, glas)	Kan det genbruges? (Ja/Nej) Til hvad?	Kan det genanvendes? (Ja/Nej) Til hvad?

Opgave:

Elevark

Byg en genbrugsbold

I får brug for:

- En gammel sok
- Fyld til genbrugsbolden (f.eks. stofrester, pladevat, plastposer, sammenkrøllet papir, tørre blade)
- Snor
- Kraftig tape

1. Start med at svare på disse to spørgsmål:

Hvad vil være godt som fyld i bolden?

Hvad duer ikke som fyld i bolden?

2. Lav bolden:

- Fyld sokken, og form den undervejs.
- Rul tape stramt rundt om bolden.
- Prøv eventuelt at give bolden et mønster.

3. Svar på disse tre spørgsmål:

Hvilke lege er vores genbrugsbold god til?

Hvilke lege duer vores genbrugsbold ikke til?

Hvordan skal bolden se ud, hvis den skal være let at finde i højt græs?

Fag/klasetrin:

Madkundskab

Matematik, 3.-4. klasse

Omfang: 1-2 lektioner.

Målpar, læringsmål,
tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er, at eleverne i grupper arbejder sammen om at opstille og løse regnestykker med den burkinske valuta den vestafrikanske CFO Franc.

Regn med CFO Franc

INTRODUKTION: CFO Franc er valutaen i Burkina Faso og i en række andre af de tidligere franske kolonier i Vestafrika. I denne opgave skal eleverne i grupper opstille egne regnestykker med stakke af pengesedler. Det udvikler både elevernes repræsentations-kompetence og deres symbol- og formalisme-kompetence, hvis

de både laver stakke af pengesedler og tæller dem og derefter skal skrive det ned som et regnestykke.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

- Eleverne kan anvende lommeregner til beregning og undersøgelse af additive og multiplikative regneprocesser.
- Eleven har kendskab til regnearternes hierarki.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

- Eleverne gennemfører udregninger af skriftlige additive og multiplikative regneprocesser med lommeregneren.
- Eleverne kommunikerer om løsningsforslag og regneprocesser.

KOMPETENCER OG MÅLPAR

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
MATEMATIK EFTER 3. KLASSE		
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	Problembehandling 1: Eleven kan bidrage til løsning af enkle matematiske problemer / Eleven har viden om kendetegn ved undersøgende arbejde
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	Regnestrategier 1: Eleven kan foretage enkle beregninger med naturlige tal / Eleven har viden om strategier til enkle beregninger med naturlige tal
Tal og algebra	Eleven kan udvikle metoder til beregninger med naturlige tal	Modellering 1: Eleven kan undersøge enkle hverdagssituationer ved brug af matematik / Eleven har viden om sammenhænge mellem matematik og enkle hverdagssituationer
Tal og algebra	Eleven kan udvikle metoder til beregninger med naturlige tal	Regnestrategier 2: Eleven kan udvikle metoder til addition og subtraktion med naturlige tal / Eleven har viden om strategier til hovedregning, overslagsregning samt regning med skriftlige notater og digitale værktøjer
Tal og algebra	Eleven kan udvikle metoder til beregninger med naturlige tal	Regnestrategier 3: Eleven kan udvikle metoder til multiplikation og division med naturlige tal / Eleven har viden om strategier til multiplikation og division
Tal og algebra	Eleven kan udvikle metoder til beregninger med naturlige tal	Algebra 3: Eleven kan opdage regneregler og enkle sammenhænge mellem størrelser / Eleven har viden om sammenhænge mellem de fire regningsarter

Sådan gør I

Materialer:

- A3-papir
- Pengesedler (udklipsark)
- Linealer
- Lim
- Sakse
- Blyanter
- Lommeregner

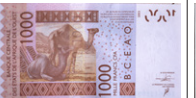

INDLEDNING:

- Dan grupper på 2-4 elever.
- Hjælp grupperne med at tegne et skema lige til skemaet herunder på et stykke A3-papir.
- Print pengesedlerne ud, som du finder på sidste side i dette opgaveark. Print gerne et par ark til hver gruppe.
- Lad eleverne klippe sedlerne ud og lime én af hver slags seddel ind i skemaet som anvist. Resten af sedlerne bruges til at løse opgaverne.
- Vis metoden: Først gange sammen, derefter lægge sammen eller trække fra (regnearternes hierarki).

EKSEMPEL

Lær eleverne regnemethoden:

Lad først eleverne tælle de overskydende pengesedler, som de ikke har limet på skemaet. Får de samme beløb?

Pengestak 1 10.000 CFO francs	Pengestak 1 5.000 CFO francs1	Pengestak 1 2.000 CFO francs	Pengestak 1 1.000 CFO francs	Pengestak 1 500 CFO francs	SUM SUM
					
$4 \times 10.000 = 40.000 + 3 \times 5.000 = 15.000 + 1 \times 2.000 = 2.000 + 4 \times 1.000 = 4.000 + 2 \times 500 = 1.000 = 62.000$					

Gennemgå derefter eksemplet i skemaet her i opgavearket til at forklare fremgangsmåden:

- Læg det antal pengesedler i hver stak, som der regnes med i regne-eksemplet i skemaet. I eksemplet er der lagt to stk. 500 CFO francs i pengestak 5, fire stk. 1.000 CFO francs i pengestak 4 osv.
- Tæl pengene. Er eleverne enige i, at der nu er 62.000 CFO Francs i stakkene i alt, ligesom eksemplet viser?
- Hvordan finder I summen? Hvad tæller I først? Hvad gør I så?
- I skemaet er eksemplet skrevet ned som et regnestykke ($4 \times 10.000 + 3 \times 15.000 + 1 \times 2.000 + \dots$). Hvordan hænger dette regnestykke sammen med pengestakkene?
- Prøv evt. at udregne stykket på papir. Får I stadig 62.000?
- Indtast regnestykket på lommeregneren. Hvordan passer det nu?
- Hvad er forskellen på, hvordan man løser opgaven med papir/blyant og med en lommeregner?

Elevernes egne penge-regnestykker:

- Nu skal I lave jeres eget regnestykke.
 - Først skal I beslutte, hvor mange af jeres sedler, I vil lægge i hver af pengestakkene (kolonnerne fra 1-5).
 - Skriv regnestykket ind i skemaet på samme måde, som det er vist i eksemplet (for eksempel 3×10.000 , hvis I har lagt tre 10.000-CFO Francs sedler i stak 1).
 - Udregn totalsummen, både på papir og på lommeregner. Kan I få det til at stemme?
 - Tæl sedlerne sammen, og se, om beløbet passer med jeres udregning.
- Lav nu tre regnestykker til en anden gruppe uden at skrive den samlede sum. I bestemmer selv, hvor mange sedler der skal være i hver pengestak.
- I behøver ikke at lægge sedler i alle kolonnerne. Summen i en pengestak kan altså godt være 0.
- Få opgaverne fra en anden gruppe. Udregn alle summerne et par gange, og tæl pengesedlerne, så I er sikre på, at I har regnet rigtigt. Kontrollér med den gruppe, der har lavet opgaverne.

MULIGE UDVIDELSER:

Du har flere muligheder for at udvide opgaven, så den bliver sværere:

Plus og minus:

Grupperne kan lave mere komplicerede regnestykker ved at blande plus- og minustegn imellem delsummerne.

Udregn en pengestak med 100.000 CFO Franc:

Grupperne skal bruge 100.000 CFO Franc. Deres opgave er at fylde stakkene med pengesedler, så de når præcis dét beløb. Der skal lægges mindst to pengesedler i hver af stakkene.

Valutaomregning:

Hjælp grupperne med at regne ud, hvad totalsummen er i danske kroner. Det gøres ved at gange summen med 0,011 (kursen den 27/6 2017). I eksemplet hedder regnestykket $62.000 \times 0,011 = 682$ danske kroner.

Guldets forbandelse

2017 BØRNE- U-LANDS KALENDER

Side 4/4

Opgaveark #13

Fag/klasse-trin:

Matematik,
1.-4. klassetrin

Omfang: 2-3 lektioner.

Målpå, læringsmål,
tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Hvad vejer det?

INTRODUKTION: Når guldgraverne i Burkina Faso har fundet små guldstykker, går de hen til guldhandlerens telt i mineområdet. Her vejes guldet på en lille balancevægt. Guldet lægges i den ene vægtskål. I den anden lægges tændstikker. På den måde kan guldhandleren bestemme

vægten af den lille guldklump, så guldgraveren kan få sin betaling.

I denne opgave skal dine elever opstille hypoteser om objekters vægt og derefter teste hypoteserne ved at veje objekterne på en balancevægt. Opgaven benytter en undersøgende arbejdsform, der sætter elevernes kommunikations- og ræsonnements-kompetencer i spil. Målet er, at eleverne kan anslå, hvilke objekter, der er tungest, næsttungest og lettest og derefter afprøve hypoteserne på en balancevægt.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne har viden om, at et objekts vægt ikke er afhængig af dets størrelse, men af det materiale, objektet består af.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan anslå og diskutere objekters vægt og bruge en balancevægt til at efterprøve hypoteser om vægt.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
MATEMATIK EFTER 3. KLASSE		
Matematiske kompetencer	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål	Problembehandling 1: Eleven kan bidrage til løsning af enkle matematiske problemer / Eleven har viden om kendetegn ved undersøgende arbejde
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	Modellering 1: Eleven kan undersøge enkle hverdagssituationer ved brug af matematik / Eleven har viden om sammenhænge mellem matematik og enkle hverdagssituationer
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	Repræsentation og symbolbehandling 1: Eleven kan anvende konkrete, visuelle og enkle symbolske repræsentationer / Eleven har viden om konkrete, visuelle og enkle symbolske repræsentationer, herunder interaktive repræsentationer
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	Hjælpemidler 1: Eleven kan anvende enkle hjælpemidler til tegning, beregning og undersøgelse / Eleven har viden om konkrete materialer og redskaber
Geometri og måling	Eleven kan anvende geometriske begreber og måle	Måling 1: Eleven kan beskrive længde, tid og vægt / Eleven har viden om længde, tid og vægt
Geometri og måling	Eleven kan anvende geometriske begreber og måle	Måling 2: Eleven kan anslå og måle længde, tid og vægt / Eleven har viden om standardiserede og ikke-standardiserede måleenheder for længde, tid og vægt samt om analoge og digitale måleredskaber

Sådan gør I

Materialer:

- Balancevægte
- Centicubes eller lodder
- Små objekter i forskellige størrelser og materialer, f.eks.:
 - En blyant
 - En tusch
 - En papirclip
 - En perle af plast eller metal
 - En tynd halskæde
 - Et viskelæder
 - Kugle af sølvpapir

Sådan gør du:

1. Dan grupper på 2-4 elever.
2. Vis dem, hvordan man bruger balancevægten.
3. Hver gruppe får en balancevægt og syv objekter.
4. Eleverne laver et skema som nedenstående.
5. Nu er gruppernes opgave først at anslå:
 - a. Hvilket af de syv objekter er tungest?
 - b. Hvilket af de syv objekter er næst-tungest?
 - c. Hvilket af de syv objekter er lettest?
6. Eleverne sætter tre krydser i skemaet.
7. Nu skal eleverne veje hvert af de syv objekter på balancevægten med centicubes eller lodder som modvægt.
8. Eleverne noterer resultatet i skemaets VÆGT-kolonne.
9. Stemte vejningen overens med elevernes hypoteser?

Gentag evt. øvelsen igen med nye objekter, som eleverne selv vælger.

TING	TUNGEST	NÆST-TUNGEST	LETTEST	VÆGT
Blyant				Xx gram
Tusch		X		Xx gram
Papirclip			X	Xx gram
Perle				Xx gram
Halskæde				Xx gram
Kugle af sølvpapir				Xx gram
Viskelæder	X			Xx gram

Mulige udvidelser:

BRUG TÆNDSTIKKER I STEDET FOR CENTICUBES ELLER LODDER

For at gøre opgaven mere virkelighedsnær i forhold til guldminerne i Burkina Faso, kan I anvende tændstikker til at veje genstandene i stedet for lodder eller centicubes. Efterfølgende er det en mulighed at måle med lodder i stedet, så eleverne også udvikler forståelse for almindeligt anvendte enheder. På den måde udvikles elevernes repræsentationskompetence.

SÆLG JERES GULD TIL GULDHANDLEREN

Et andet sjovt alternativ er at lade eleverne finde små sten (guldklumper), som de herefter skal sælge til guldhandleren.

Guldhandleren bruger tændstikker til at veje stenene med og betaler for guldets vægt med CFO-francs. I opgaveark 13 finder du et udklipsark med små CFO-franc sedler. I må på forhånd aftale en pris for guldet (pr. tændstik). Guldhandlerne skal regne ud, hvor meget de skal betale guldgraverne, og guldgraverne skal tjekke, at de ikke bliver snydt.

PERSPEKTIVERING: FORDELE OG ULEMPER VED LODDER OG TÆNDSTIKKER

Opgaven kan udvides (til 3.-4. klassesetrin) ved, at du efterfølgende lader eleverne diskutere fordele og ulemper ved at anvende tændstikker/lodder til vejning. Eleverne kan også finde ud af, hvordan man kan omregne vægten i tændstikker til vægt i gram omvendt.

Side 1/4

Opgaveark #15

Fag/klassetrin:

Natur/teknologi

Billedkunst, 1.-4. klasse

Omfang: 2-3 lektioner.

Målpar, læringsmål,
tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er, at eleverne får indsigt i burkinsk kultur ved at arbejde kreativt og billedskabende at lave postkort/julekort med materialer i flere lag.

Lav postkort med masker og baobab'er

INTRODUKTION: I dette opgaveark får du nogle ideer til, hvordan dine elever enkelt kan fremstille flotte postkort med inspiration fra Burkina Faso – der f.eks. kan bruges som julekort eller ved andre anledninger.

Kortenes motiver er hentet fra burkinske masker og baobabtræer.

Både maskerne og baobabtræet findes i et væld af former og er derfor taknemmelige motiver at arbejde kreativt med i klassen. De traditionelle masker og baobabtræet er yndede motiver i burkinsk kunsthåndværk. Mens maskerne i århundreder har indgået i forskellige folks ritualer, så står de gamle baobabtræer for en masse positivt og livgivende i burkinsk kultur. Blandt andet kan træernes frugter og blade spises. De ofte store træer kaster også skygge, hvilket gør dem til et naturligt mødested for folk i landsbysamfundene.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne kan arbejde med forskellige materialer i flere lag.

Eleverne ved, hvorfor masker og baobabtræer er typiske motiver i burkinsk kultur.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan arbejde med forskellige materialer i flere lag.

Eleverne ved, hvorfor masker og baobabtræer er typiske motiver i burkinsk kultur.

KOMPETENCER OG MÅLPAR

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
BILLEDKUNST EFTER 2. KLASSE		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Tegning og grafik 1: Eleven kan tegne ud fra ideer og oplevelser / Eleven har viden om tegneredskabers udtryksmuligheder
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	"Tegning og grafik 2: Eleven kan udtrykke sig grafisk med våde og tørre farver / Eleven har viden om grafiske tegne- og trykmetoder"
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	"Maleri og collage 1: Eleven kan male ud fra idéer og oplevelser / Eleven har viden om primær- og sekundærfarver"
BILLEDKUNST EFTER 5. KLASSE		
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	Maleri og collage 1: Eleven kan fremstille billeder i flere lag / Eleven har viden om lagdelt billedopbygning
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	Tegning og grafik 2: Eleven kan tilføje tegninger stemning med lys og skygge / Eleven har viden om tegneteknikker til at udtrykke lys, skygge og dybde i billeder

Sådan gør I

Materialer:

- Karton (A4-ark) til julekort
- Akvarelpapir
- Akvarelfarver og pensler
- Stofrester – helst ikke for tyndtvævet.
- Lyst lærredsstof
- Lim
- Blyanter, tusser

OPGAVE

Kort med maskemotiv:

1. Del A4-kartonarkene på langs i to lige store stykker. Ét ark giver altså to kort.
2. Læg kortet ovenpå et stykke stof. Tegn rundt om kortet og klip stoffet ud.
3. Lim stoffet fast til kortet. Klip eventuelle tråde af eller skær/klip den yderste kant af hele vejen rundt.
4. Fold kortet på midten og læg det i pres, så stoffet ikke kommer til at bule for meget. Siden med stof på skal være kortets ydersider.
5. Nu skal eleverne vælge motiver. Her i opgavearket er der fire masker i mini-format. Dem kan I printe, klippe ud, farvelægge og lime fast på kortets forside. Eleverne kan også tegne masken op på et stykke lyst bomuldsstof/lærred, klippe den ud og lime den på kortet. Når limen er tør, kan masken tegnes og farvelægges.

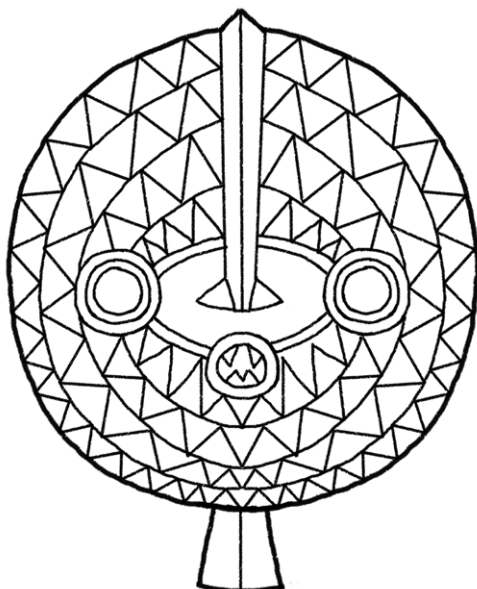
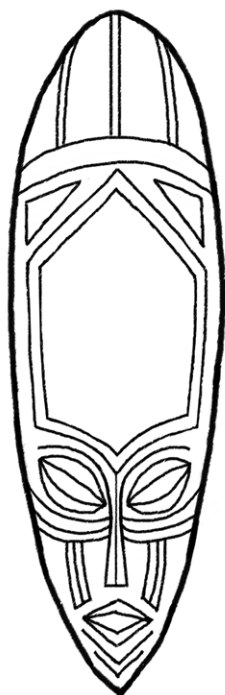

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 3/4

Opgaveark #15

Side 4/4

Opgaveark #15

Kort med baobabmotiv:

1. Del A4-akvarelarket på langs i to lige store stykker. Ét ark giver altså to kort.
2. Fold kortet på midten, så det er tydeligt, at kortet har en for- og en bagside.
3. Lad eleverne skitsere forskellige baobabtræer på et andet papir, inden de går i gang med at male eller tegne på selve kortet. Her i opgavearket er der flere eksempler på, hvordan man kan tegne og male et baobabtræ - fra den helt enkle silhuet til den meget detaljerede tegning.

Fag/klassetrin:

Billedkunst, 1-4. klasse

Omfang: 2-4 lektioner.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er, at eleverne ved at producere deres egne, enkle masker på papirskabeloner bliver introduceret til og kan fortælle om figur- og farvesymbolik i traditionel, burkinsk maskekunst.

Lav flotte masker

INTRODUKTION: Med denne aktivitet kan eleverne lære om dyresymbolik og burkinsk farvesymbolik, og de kan arbejde med selv at lave simple masker i papir, der er inspireret af burkinske masker.

I Burkina Faso har maskerne en flere århundreder lang tradition bag sig, og de spiller stadig en

aktiv rolle i folkelige traditioner og ritualer. Sidst i opgavearket får du seks maskeskabeloner, der er klar til brug i klassen.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne skal vide, at der er symbolik knyttet til farver og dyremotiver i burkinsk kultur.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan lave deres egne masker og forklare symbolikken i de farver og dyremotiver, de har valgt

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
BILLEDKUNST EFTER 2. KLASSE		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Tegning og grafik 1: Eleven kan tegne ud fra ideer og oplevelser / Eleven har viden om tegneredskabers udtryksmuligheder
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Tegning og grafik 2: Eleven kan udtrykke sig grafisk med våde og tørre farver / Eleven har viden om grafiske tegne- og trykmetoder
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Maleri og collage 1: Eleven kan male ud fra ideer og oplevelser / Eleven har viden om primær- og sekundærfarver
BILLEDKUNST EFTER 5. KLASSE		
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	Maleri og collage 1: Eleven kan fremstille billeder i flere lag / Eleven har viden om lagdelt billedopbygning
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	Tegning og grafik 2: Eleven kan tilføje tegninger stemning med lys og skygge / Eleven har viden om tegneteknikker til at udtrykke lys, skygge og dybde i billeder

Sådan gør I

BAGGRUND:

Denne baggrundsinformation kan du bruge til at introducere og perspektivere aktiviteten med for eleverne:

Burkina Faso er kendt for sine flotte masker – fra forskellige af landets folkeslag – som bl.a. bruges ved begravelser. Maskerne kan have forskellige former og farver. Ofte har maskerne farver, dyretræk eller dyremotiver, som har forskellige betydninger.

I Burkina Faso har de forskellige folk deres egne totemdyr. Et totemdyr tillægges særlige egenskaber. Det er en ånd, som er knyttet til mennesket gennem dyrets ånd. Totemdyret beskytter folket og forbinder det med forfædre. Totemdyret er blevet overleveret fra generation til generation. Det er blevet udvalgt af forfædre, fordi dyret havde særlige egenskaber eller evner. Et godt eksempel kan man læse i denne lille legende om gazellen fra Goupana-området i Burkina Faso:

En jæger fra Goupana-området var gået på jagt. Efter flere timers jagt uden vand besvimed han, fordi han var så tørstig. En gazelle så jægeren og løb hen til ham. Den satte en våd hov på hans ene skulder. Da jægeren mærkede hoven, kom han til sig selv igen. Manden var dog stadig for svag til at skyde gazellen, og dyret blev ved med at løbe rundt om ham. Jægeren var overbevist om, at gazellen legede med ham. Jægeren blev mere og mere frustreret og fik endelig samlet mod og energi nok til at gå efter gazellen. Gazellen førte jægeren hen til et vandhul, hvor han fik slukket sin tørst og genvundet alle sine kræfter. Siden den dag følte jægeren sig forbundet til gazellen. Nyheden blev spredt i hele landsbyen, og siden den dag har en gazelle være totem for indbyggerne i Goupana-området.

OPGAVEN

Lad eleverne arbejde med både dyre- og farvesymbolik. Det er en fordel, hvis eleverne har læst "Guldets forbandelse" eller har orienteret sig på websiden "Opdag Burkina Faso".

INTRODUCÉR DYRE- OG FARVESYMBOLIK

Sammen med introduktionen til masker og totemdyr, kan du tale om dyrs og farvers symbolske betydning. Tag evt. udgangspunkt i følgende:

DYRESYMBOLIK:

- Løven er et symbol på vildskab, storhed og magt.
- Giraffen er et symbol på blidhed, kraftfuldhed, elegance og et stort hjerte.
- Gazellen er et symbol på frugtbarhed og elegance.
- Elefanten er et symbol på god hukommelse, udholdenhed, renhed, styrke, loyalitet og intelligens.
- Skildpadden er et symbol på langsomhed, eftertænksomhed, tålmodighed og er kendetegnet ved et langt liv.

Giv eleverne mulighed for selv at give andre dyr forskellige symbolske betydninger og egenskaber.

FARVESYMBOLIK:

I Burkina Faso har maskerne typisk farverne rød, hvid og sort, og farverne har følgende symbolik:

- Rød symboliserer lidenskab, blod, energi og kærlighed.
- Hvid symboliserer fred, positive kræfter og den åndelige verden.
- Sort symboliserer mystik, beskyttelse, ondskab og negativitet.

Giv eleverne mulighed for selv at give andre farver forskellige betydninger og egenskaber.

Lav maskerne

1. Eleverne skal nu vælge deres eget totemdyr.
2. Eleverne kan selv tegne deres eget totemdyr på en maskeskabelon. Brug maskeskabelon 1, hvor der er plads til at tegne sit eget dyr.
3. Eleverne kan også vælge en af de færdig tegnede maskeskabeloner med en gazelle (maskeskabelon 2), en skildpadde (maskeskabelon 3), en giraf (maskeskabelon 4), en elefant (maskeskabelon 5) eller en løve (maskeskabelon 6).
4. Eleverne skal derefter farvelægge deres totemdyr med de farver, som de synes passer, og som har en god symbolik til deres totemdyr.
5. Eleverne kan også farvelægge klip-ud-maskerne (maskeskabelon 7 og 8) med de farver, som de synes passer. Bagefter kan eleverne klippe maskerne ud og tage maskerne på eller hænge dem op i klassen.
6. Afslutningsvis kan eleverne i klassen eller i grupper fortælle, hvorfor de har valgt det specifikke totemdyr og de specifikke farver. Eleverne kan lave et lille teaterstykke med maskerne eller en maskedans.

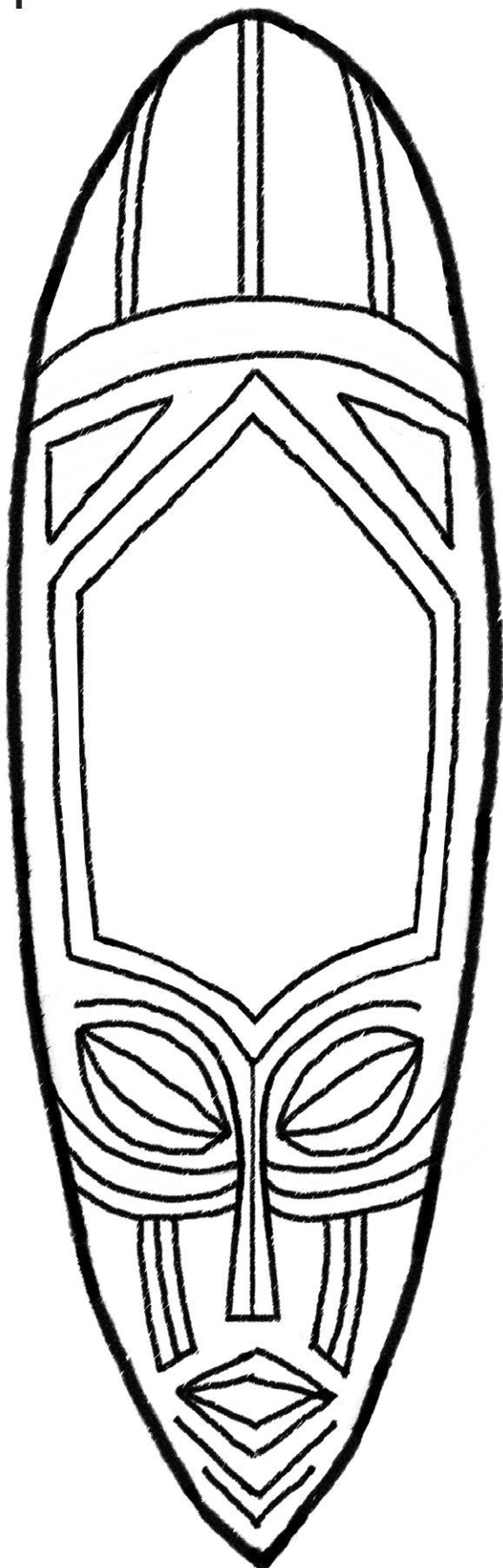
Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 4/11

Opgaveark #16

Maske 1

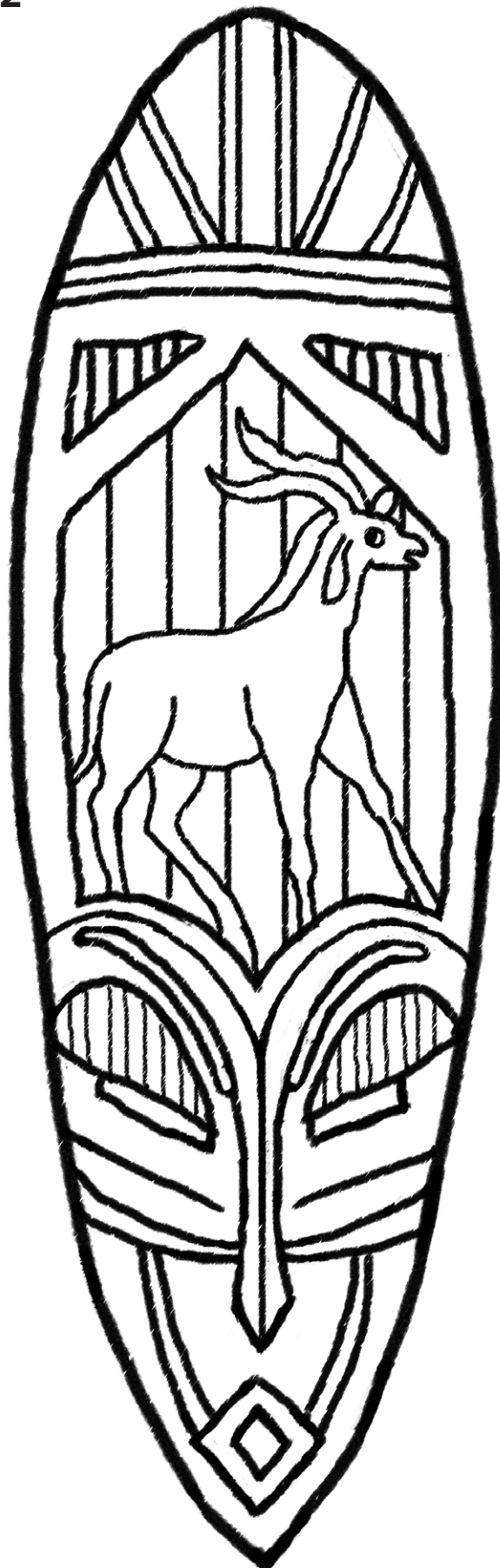

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 5/11
Opgaveark #16

Maske 2

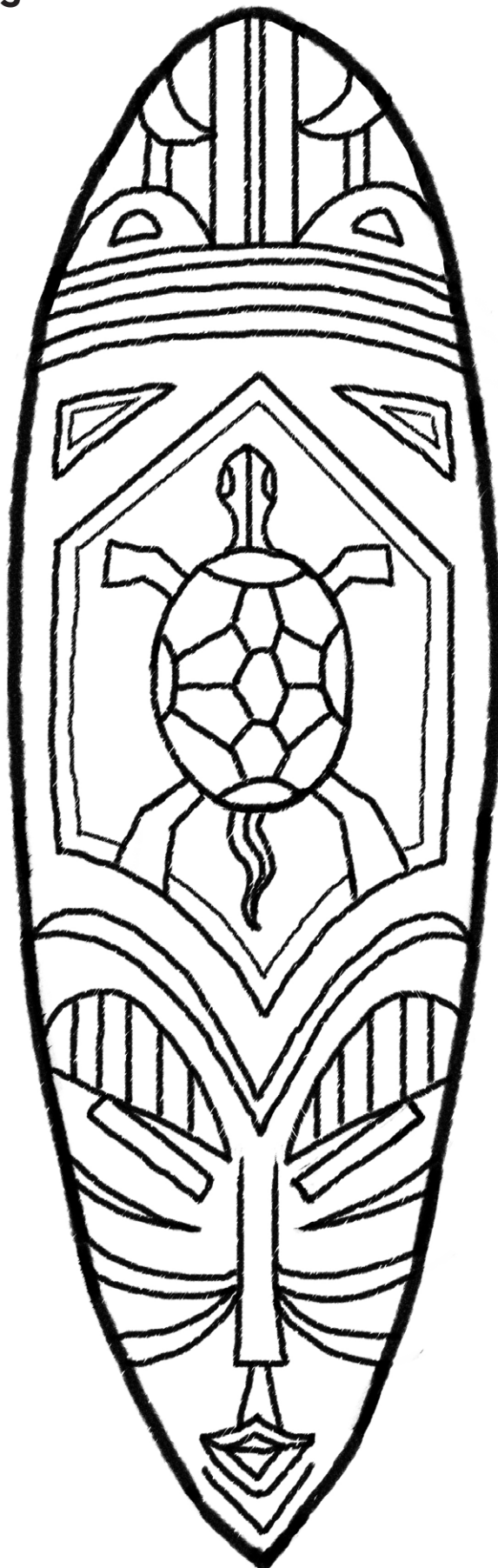

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 6/11
Opgaveark #16

Maske 3

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 7/11

Opgaveark #16

Maske 4

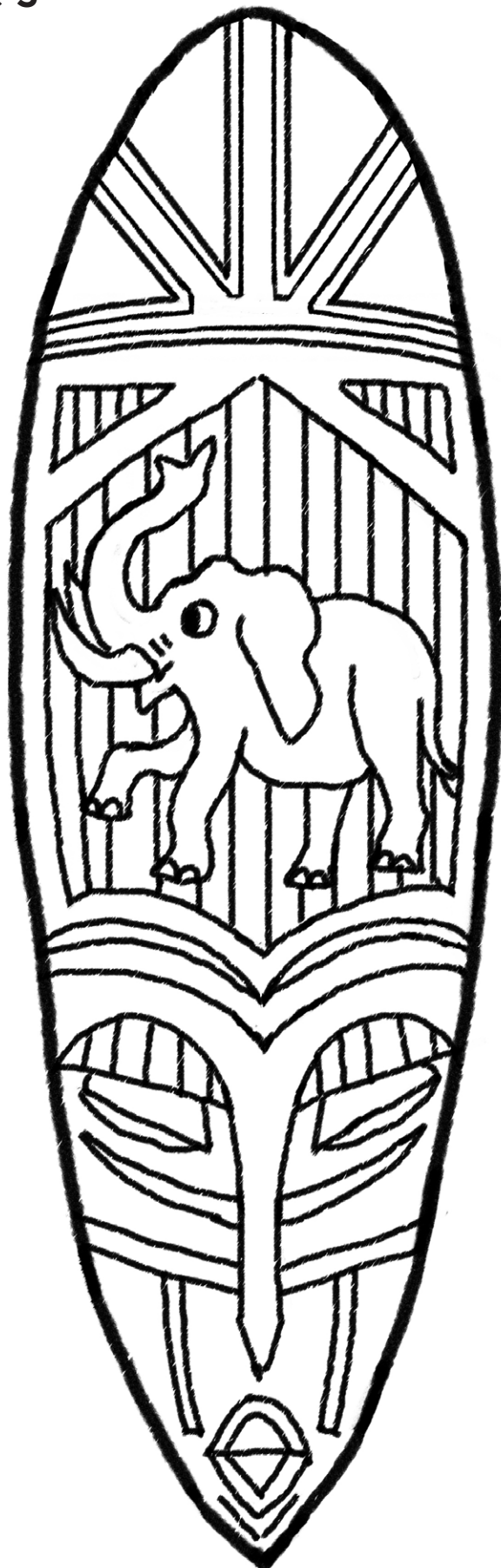
Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 8/11

Opgaveark #16

Maske 5

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 9/11

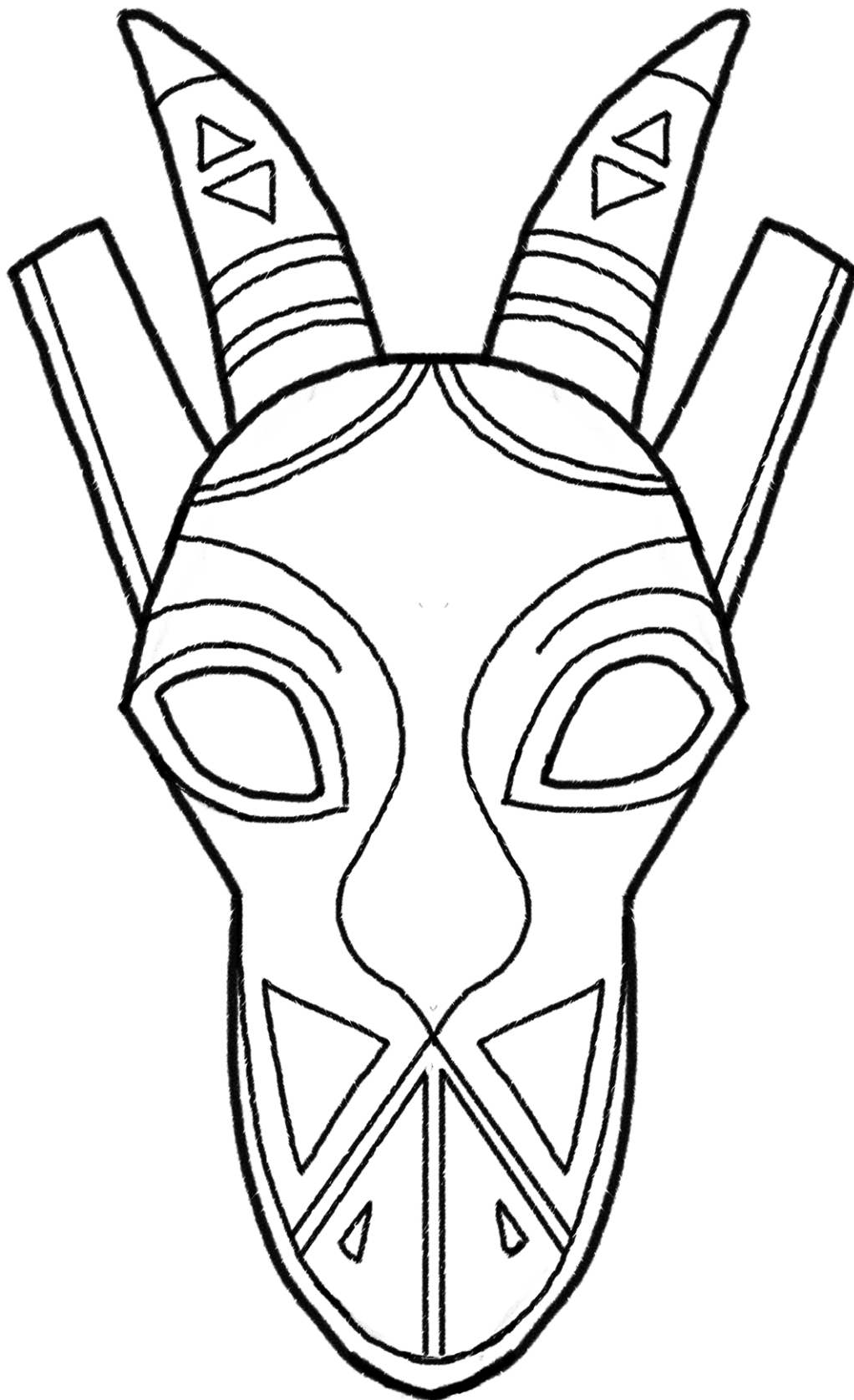
Opgaveark #16

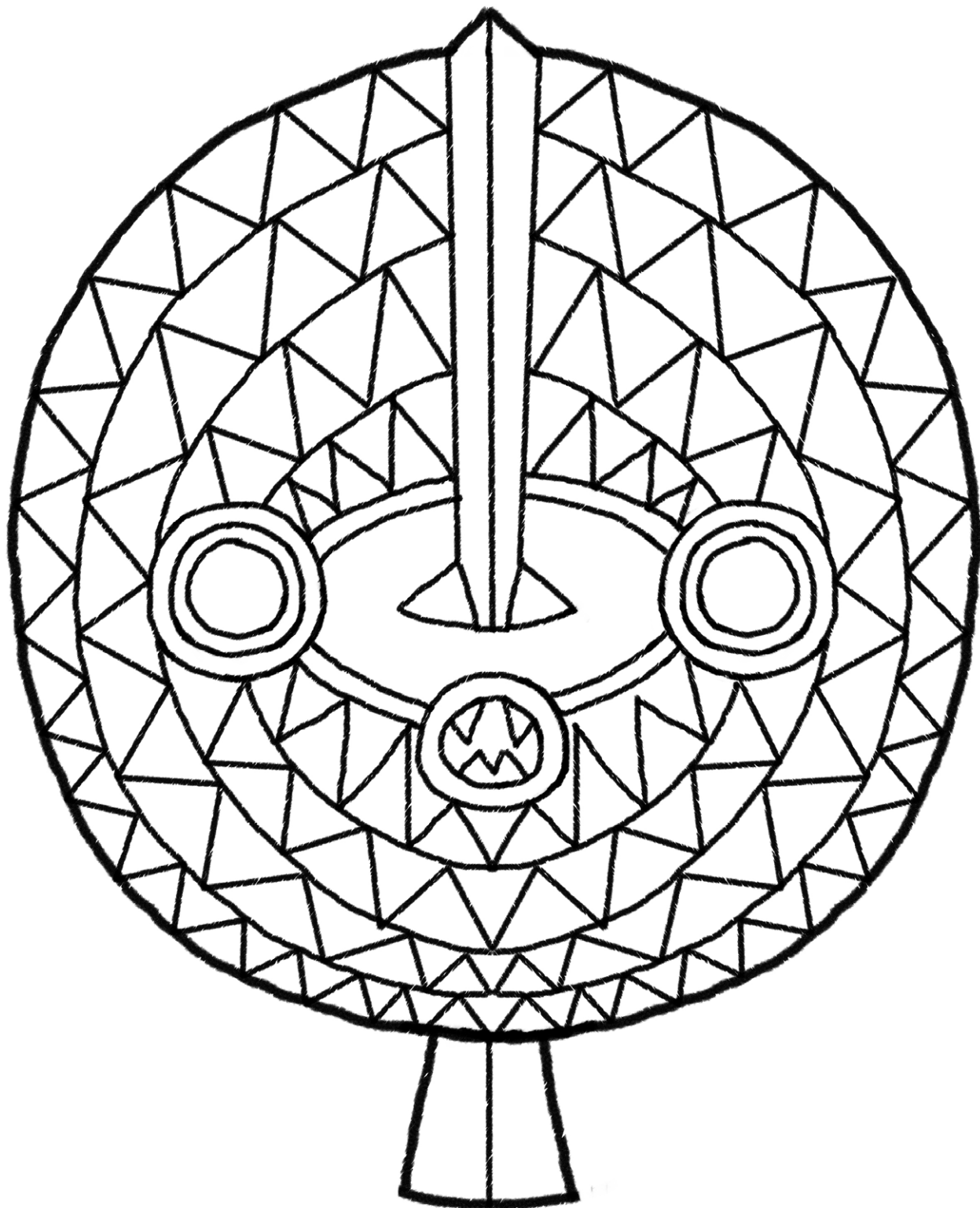
Maske 6

Maske 7

Side 1/3

Opgaveark #17

Fag/klasse:
Billedkunst, 1.-2. klasse
Håndværk og design,
3.-4. Klasse

Omfang: 2-3 lektioner.

**Målpar, læringsmål,
tegn på læring:**

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er, at eleverne ved at producere egne rumlige skulpturer bliver introduceret for og kan fortælle om den burkinske butiblé-tradition.

Lav jeres egen butiblé-figur

INTRODUKTION: I denne aktivitet kan eleverne lave deres egne personlige butiblé-figurer af ler. En butiblé er meget personlig. Hver familie har deres egen personlige butiblé, som repræsenterer en gud, der kan tilbedes. Familien navngiver deres butiblé og får den udformet, så den kan symbolisere deres familie. I Burkina Faso kan man have en lille butiblé-figur i en snor omkring

halsen, eller familien kan have en større udgave stående derhjemme.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne lærer, at butiblé-figurer er symbolladede skulpturer.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan lave deres egen butiblé-figur i ler og argumentere for skulpturens symbolik.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
BILLEDKUNST EFTER 2. KLASSE		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Teknikker 1: Eleven kan navngive og anvende grundlæggende teknikker til forarbejdning af bløde og hårde materialer / Eleven har viden om grundlæggende teknikker til forarbejdning af bløde og hårde materialer
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	Skulptur og arkitektur 2: Eleven kan fremstille en skulptur / Eleven har viden om skulpturteknikker
HÅNDVÆRK OG DESIGN EFTER 4./5./6./7. KLASSE		
Håndværk - forarbejdning	Eleven kan anvende værktøjer, redskaber og maskiner forsvarligt til forarbejdning af materialer	Teknikker 1: Eleven kan navngive og anvende grundlæggende teknikker til forarbejdning af bløde og hårde materialer / Eleven har viden om grundlæggende teknikker til forarbejdning af bløde og hårde materialer
Håndværk - materialer	Eleven kan forarbejde materialer i forhold til produktets form, funktion og udtryk	Materialeforarbejdning 1: Eleven kan forarbejde bløde og hårde materialer efter instruktion / Eleven har viden om enkel materialeforarbejdning
Design	Eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling	Idéafprøvning 1: Eleven kan afprøve materialer og teknikker i konkrete sammenhænge / Eleven har viden om afprøvning af materialer og teknikker

Sådan gør I

BAGGRUND:

Denne baggrundsinformation kan du bruge til at introducere og perspektivere aktiviteten med over for eleverne:

I Burkina Faso er butiblé-figurer meget populære. Figurerne bliver lavet i træ af en særlig butiblé-mager. Håndværket videregives fra generation til generation. Nedenfor er eksempler på, hvad de forskellige butiblé-figurer kan betyde i Burkina Faso:

- En butiblé med to hoveder kan symbolisere onde ånder, da man ikke ved, hvilket af de to hoveder man kan stole på.
- En butiblé, der forestiller to menneskelige skikkelser, der holder om hinanden, kan symbolisere sammenhæng, dans og fejring.
- En butiblé med fire hoveder kan symbolisere de fire verdenshjørner – en sådan butiblé beskytter familien fra alle sider.

OPGAVEN

Introducér butiblé-figurer:

- Kig på billederne af butiblé-figurer fra Burkina Faso. Dem finder du her i opgavearket. Print ud, eller vis dem på tavlen.
- Vis eleverne filmen "Butiblé-figurer", som findes i Filmbanken i hjemmesidens lærerunivers. Her kan eleverne se, hvordan en butiblé-mager laver burkinske butiblé-figurer.
- Nu skal eleverne fremstille deres egen figur. Tal med eleverne om, hvad de gerne vil have at deres figurer skal symbolisere. Det kan være fred, rigdom, glæde, styrke, lykke osv.

Materialer:

- Ler
- Små knive (til ler)
- Lille skål med vand
- Underlag (gamle aviser eller ugeblade)
- Evt.: Ovn til brænding af lerfigurer
- Maling og pensel

Lav butiblé-figurerne:

- Giv eleverne en klump ler. Klumpen æltes, så den bliver blød og smidig.
- Form herefter krop, arme, ben og hoved.
- Placer arme og ben på kroppen. Dyp fingeren i vand og massér, der hvor leret skal sidde fast. Forsøg at udjævne overgangen fra arme, ben og hoved til kroppen, så de sidder godt fast.
- Lav øjne og mund.
- Nu skal figuren tørre eller, hvis det er muligt, brændes.
- Når figurerne er tørret eller brændt, kan eleverne male figurerne og/eller pynte dem med fjer eller perler.
- Hver elev skal give sin egen figur et navn.
- Når butiblé-figurerne er færdige, kan eleverne præsentere dem for klassen. De kan fortælle om symbolikken og betydningen af deres unikke butiblé-figur.
- Figurerne kan også udstilles med en lille tekst ved siden af, hvor eleverne beskriver, hvorfor figuren ser ud, som den gør.

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 3/3

Opgaveark #17

Side 1/2

Opgaveark #18

Fag/klasetrin:

Billedkunst,

1.-4. klasse.

Omfang: 1-2 lektioner.

Målpar, læringsmål,

tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er, at eleverne kan fortælle om de panafrikanske farver og producere et smykke med systematisk brug af farvede perler.

Smykkeværksted

INTRODUKTION: I denne opgave kan eleverne lave burkinsk-inspirerede perlesmykker i afrikanske eller specifikt burkinske farver.

I Burkina Faso er det næsten umuligt at gå forbi et lokalt marked uden at se perlesmykker blive produceret og solgt til forbipasserende. Smykkerne er lavet af perler i forskellige farver og kombinationer, som giver et særligt burkinsk udtryk.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne ved, hvad de panafrikanske farver er. Eleverne lærer at sammensætte farvekombinationer systematisk.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan lave et perlesmykke i flere lag med udgangspunkt i typiske burkinske farver og mønstre.

KOMPETENCER OG MÅLPAR

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
HÅNDVÆRK OG DESIGN EFTER 4./5./6./7. KLASSE		
Håndværk - materialer	Eleven kan forarbejde materialer i forhold til produktets form, funktion og udtryk	Materialekombination og udtryk 1: Eleven kan kombinere materialer til et produktudtryk under instruktion / Eleven har viden om kombination af materialer
Håndværk - materialer	Eleven kan forarbejde materialer i forhold til produktets form, funktion og udtryk	Materialekombination og udtryk 2: Eleven kan arbejde med produkters æstetiske udtryk / Eleven har viden om formsprog og farvers æstetiske udtryk

Sådan gør I

BAGGRUND:

Denne baggrundsinformation kan du bruge til at introducere og perspektivere aktiviteten med over for eleverne:

- Forklar eleverne, hvordan perlesmykker kan være designet på forskellige måder, med forskellige farver, længder og lag.
- Fortæl eleverne, at burkinske smykker ofte kan inddrage farverne fra det burkinske flag. Mange af smykkerne indeholder ofte de panafrikanske farver, som sammensættes på forskellige måder.

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 2/2

Opgaveark #18

- De panafrikanske farver er rød – gul – grøn – sort, som går igen i flere af de afrikanske landes flag. Det burkinske flag er rød – gul – grøn.
- Når eleverne har lavet deres smykker, kan de afholde et marked for klassen og forældrene, hvor de kan sælge deres smykker. Giv eleverne mulighed for enten at lave smykker ligesom i Burkina Faso, eller lad eleverne lave deres egne kreative smykker.

OPGAVEN

Materialer:

- Snor
- Perler i flere farver

Lav perlesmykker:

- Klip 5-10 stykker snor ud på ca. 40 cm hver. Det er op til eleven, hvor mange lag smykket skal bestå af.
- Udvalg 3 farver perler og bestem, hvilken farve der skal være grundfarven. Eksempelvis: gul, blå og sort med den sorte som grundfarven.
- Begynd nu at sæt perlerne på snoren.
- Start med at komme den ene farve perle på snoren eksempelvis gul, så grundfarven sort, så gul, og så sort igen. Forsæt sådan, indtil der i alt er 8 gule perler på snoren.
- Kom derefter en blå perle på snoren, så grundfarven sort, så en blå perle igen og forsæt sådan, indtil der i alt er 8 blå perler på snoren.
- Gør dette tre gange med både den gule og blå farve, så begge farver fremgår tre gange på snoren.
- Gør det samme med de andre stykker snor.
- Til sidst lægges de f.eks. 5-10 snore op ved siden af hinanden, og de bindes sammen i enderne. Husk, at der skal være noget overskydende snor, som kan bindes om armen til et armbånd, eller om halsen til en halskæde.

Man kan selvfølgelig også vælge et andet perlemønster, f.eks. blot have de tre farver efter hinanden, men den beskrevne variant ses meget ofte i Burkina Faso.

Fag/klasse-trin:

Madkundskab. 1.-4.

klasse.

Omfang: Afhænger af, hvor mange retter I har tid og mulighed for at lave.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:

Se skema på side 2.

Formål: Formålet er, at eleverne kan fortælle om typiske råvarer og krydderier, der indgår i det burkinske køkken. Og at de smager – og måske laver – typisk mad fra Vestafrika.

Opskrifter fra Burkina Faso

INTRODUKTION: I dette opgaveark finder du opskrifter på nogle enkle, burkinske retter, der giver eleverne en oplevelse af de smage, man ofte støder på i landet.

Hovedingredienserne i burkinsk madlavning er blandt andet hirse, ris, majs, nødder, okra, baobabblade, bønner, søde kartofler og yams. Retter med kylling eller perlehøne ses også ofte. De burkinske madretter er simple

at lave og indeholder få ingredienser. De serveres ofte med sovse med ingredienser som tomat, gulerødder og spinat blandet op med tørrede fisk eller soumbala – en slags boullion, der består af frøene fra Parkia-træet. Soumbala er meget næringsrig, indeholder vigtige fedtstoffer og er rig på protein. Soumbala købes som små kugler på markederne.

Husk også at lave pomfritter af søde kartofler og drik et glas mango-juice til.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleven kan sammenligne den danske og den burkinske madkultur.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleven kan fortælle om typiske råvarer og krydderier, der indgår i det burkinske køkken.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
MADKUNDSKAB EFTER 4./5./6./7. KLASSE		
Madlavning	Eleven kan anvende madlavningsteknikker og omsætte idéer i madlavningen	Smag og tilsmagning 2: Eleven kan tilsmage og krydre maden / Eleven har viden om tilsmagning og kryddring
Måltider og madkultur	Eleven kan fortolke måltider med forståelse for værdier, kultur og levevilkår	Måltidskultur 2: Eleven kan præsentere eksemplariske måltider fra forskellige kulturer / Eleven har viden om tids- og stedsbestemte mad- og måltidskulturer

Sådan gør I

Opskrifter

Tô – hverdagsmad og nationalret

Tô er den burkinske nationalret. Det udtales uden stød på o'et, ligesom den første halvdel af ordet "tomat".

Retten består af en dejbolle lavet af hirse eller majs. Tô smager i sig selv ikke rigtig af noget. Bollerne serveres derfor i en sovs af grøntsager. Sovsen er ofte lavet af okra eller blade fra baobabtræet.

Tô er hverdagsmad for størstedelen af den burkinske befolkning på landet. Retten serveres normalt i en stor fælles skål og bliver spist med hånden.

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 2/4

Opgaveark #19

Ingredienser:

- 1 kg hirsemel eller majsmel – eller en blanding
- 750 ml vand til at fortynde med
- 2 liter vand til kogning
- Salt

Tilberedning:

1. Hæld 750 ml vand sammen med melet. Blandingen røres sammen til en cremet konsistens.
2. Bring de 2 liter vand og lidt salt i kog.
3. Put små klumper af dejen i vandet.
4. Skru ned for varmen og rør i gryden.
5. Dejen skal lidt efter lidt blive tykkere. Den må ikke revne. Tilføj efter behov en smule varmt vand.
6. Dejen er færdig, når den har opnået en fast konsistens.
7. Form dejen til små aflange pandekager.

Server dejbollerne med okrasovs.

Mange i Burkina Faso spiser tô alene. Dem, der har råd til det, spiser ofte kylling eller grøntsager til.

Okra/spinatsovs

Ingredienser:

- 15-20 friske okra. (Det er ikke alle steder i Danmark, man kan købe okra. Brug i stedet spinat – andre grøntsager kan også bruges).
- 5 spiseskefuld. soumbala-suppe. (Et vestafrikansk produkt lavet af gærede parkia-bønner. Dette kan også være svært at finde i Danmark – brug som alternativ en kraftig bouillon).
- 2-3 løg
- 1 dl planteolie
- Salt
- I Burkina Faso tilsættes chili (tilsæt efter eget ønske)

Tilberedning:

1. Steg løgene i lidt olie og med soumbala/bouillon, indtil løgene er bløde.
2. Vask og rens okraerne, og knus dem i en morter – eller hak spinaten helt fint.
3. Tilsæt okra/spinat og resten af olien, og lad det simre i ca. 20 minutter.
4. Smag til med salt.

Grøn bønneret

Denne velsmagende bønneret spises både som hovedret og som tilbehør til andre retter.

Ingredienser:

- Grønne bønner skåret over på midten (haricots verts)
- Et halvt løg
- 1 rød chili (kan undværes)
- 1 teskefuld revet frisk ingefær
- 1 fed revet frisk hvidløg
- 1 spiseskefuld olie
- Salt

Tilberedning:

1. Skær løget fint, og steg det i olien, indtil løgene bliver gennemsigtige.
2. Tilsæt alle ingredienser, og steg, indtil bønnerne akkurat er møre.
3. Smag til med salt.

Ris eller couscous med kylling

De, der har råd, spiser ofte kylling. Denne kyllingeret kaldes i Burkina Faso "fed ris" og er meget populær.

Ingredienser (4-5 personer):

- 3 fed hvidløg
- 1 løg
- 4 tomater
- 1 dl olie
- 5 dl vand
- ½ kilo kylling (skåret i tern)
- 4 teskefulde tomatpuré
- 1 bouillonterning (gerne kylling)
- 5 dl kogte ris eller couscous
- Salt og peber samt chili efter smag

Tilberedning:

1. Blend/hak hvidløg, løg, tomater og tomatpuré. Bland til en masse.
2. Varm olien og put massen på panden. Lad massen simre i ca. 8 minutter.
3. Hæld vand, bouillonterning og kyllingetern i en gryde. Bring det i kog, og lad det simre i ca. 15. minutter.
4. Hæld kylling og vand på panden med hvidløg, løg og tomat.
5. Tilsæt de kogte ris eller couscous.

Traditionel te

I Burkina Faso drikker man te, når der fortælles historier.

Teen serveres i tre runder, som koges på de samme teblade og med samme mængde sukker. Om den første kop te siger man, at den er bitter som livet. Anden kop er mild som døden, og tredje er sød som kærligheden.

Tidligere drak man mest te i den nordlige del af landet, men traditionen har bredt sig. I Burkina Faso lader man ikke bare teen trække. Man hælder teen i kogende vand, og lader det koge i 5-10 minutter.

Tilberedning:

Brug en tsk. teblade pr. kop te (for at få den mest nøjagtige smag kan I bruge "Green China Tea"). Når vandet med tebladene har kogt i et par minutter, tilsættes sukker. Brug 1-2 tsk. pr. kop.

Tilsæt evt. lidt mynteblade.

I kan prøve at lave teen som i Burkina Faso: Når første kop te er serveret, hældes nyt vand i gryden, og der tilsættes igen sukker – gør dette ad tre omgange.

En anden te, de ofte drikker, er Bissap. Det er te, som laves på hibiscus. Nogle steder herhjemme er det muligt at købe hibiscus-tebreve. Bissap kan drikkes både kold og varm.

Side 1/8

Opgaveark #20

Fag/klassetrin:
Idræt, 1.-4. Klasse

Omfang: 0,5 til 2 lektioner pr. aktivitet.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:
Se skema nedenfor.

Formål: At eleverne får bevæget sig på forskellige måder, hvor indholdet af aktiviteterne samtidig har direkte relevans til forløbets faglige indhold.

Lege og spil fra Burkina Faso

Introduktion: Her får du instruktion i seks forskellige lege fra Burkina Faso, som kan inddrages i undervisningen som et afbræk fra den almindelige undervisning eller som en del af et temaforløb om U-landskalendareren og Burkina Faso. Leg og bevægelse er vigtigt for børns

læring og bidrager til en sjov og anderledes skoledag.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne kan i grupper samarbejde om en leg/spil. De kan overholde regler i en leg eller et spil.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleven samarbejder om at lege og overholder reglerne.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
IDRÆT EFTER 2. KLASSE		
Alsiddig idrætsudøvelse	Eleven kan deltage aktivt i basale, alsiddige bevægelser i leg	Dans og udtryk 1: Eleven kan skabe enkle kropslige udtryk med bevægelse / Eleven har viden om brug af tid og kraft i bevægelsesudtryk
Alsiddig idrætsudøvelse	Eleven kan samarbejde om idrætslige aktiviteter og lege	Samarbejde og ansvar 1-2: Eleven kan samarbejde i par eller mindre grupper om idrætslege / Eleven har viden om samarbejds måder
IDRÆT EFTER 5. KLASSE		
Alsiddig idrætsudøvelse	Eleven kan anvende grundlæggende, sammensatte bevægelser i idrætspraksis	Dans og udtryk 3: Eleven kan skabe forskelligartede kropslige udtryk med bevægelse / Eleven har viden om brug af rum, relation og bevægelsernes dynamik
Idrætskultur og relationer	Eleven kan deltage aktivt i idrættens kultur og fællesskab	Dans og udtryk 3: Eleven kan udvise ansvar i idrætsaktiviteter / Eleven har viden om roller i idrætsaktiviteter

Sådan gør I

Aktivitet 1: Lela

Lela er en sjov leg fra Burkina Faso, som vil give eleverne sved på panden.

I området Mogtedo leger mange af børnene lela, der er en form for sjiptevet. Selve sjiptevetet laves af gamle plastikposer. Poserne bindes sammen til et langt tov, og til sidst bliver tovet bundet sammen i begge ender. Legen lela går ud på, at børnene skal hoppe over sjiptevetet på forskellige måder, mens de siger en remse højt.

Materialer:

Sjippetov.

Sådan gør I:

- Se instruktionsfilmen "Leg lela" med Fadila. Filmen findes i Filmbanken og i hjemmesidens sektion om "Guldets børn" under Fadila.
- Eleverne binder et stort sjippetov sammen i enderne. Alternativt kan eleverne bruge elastik, garn eller snor.
- Tre elever går sammen. To af eleverne tager sjippetovet om benene op til midten af læggen, så der opstår to stykker sjippetov med et mellemrum imellem. Den sidste elev skal nu forsøge at hoppe over sjippetovet på forskellige måder.
- Mens man hopper over sjippetovet, kan man forsøge at sige følgende remse: "Godmorgen, godmiddag, godeftermiddag, godaften". Man kan også sige ugens dage eller finde på sin helt egen unikke remse.
- Man kan hoppe over sjippetovet på forskellige måder:
 1. Hop op og land på det ene af tovene med begge ben samlet. Først på det ene stykke sjippetov og så på det andet.
 2. Hop ud med et ben til hver side af sjippetovet, og land igen med samlede ben på sjippetovet.
 3. Hold det ene ben inde i midten mellem de to stykker sjippetov, mens det andet ben hopper ud over sjippetovet og ind igen. Herefter skiftes til modsatte ben.
 4. Hop ind og ud af mellemrummet, først med samlede ben og derefter med et ben ad gangen.
- Se flere måder at hoppe lela på i videoen, og lad eleverne selv udforske og finde på forskellige måder at gøre det på.

Aktivitet 2: Skyd på mål

I Burkina Faso har børnene slangebøsser. De laver slangebøsserne af træ, gummibånd og snor, som de finder i landsbyen. For dem er det dog ikke bare et legetøj, og de laver dem ikke for at skyde på hinanden. En slangebøsse er et jagtredskab:

Med små sten forsøger børnene at ramme små fugle eller firben, som de kan grille på bålet og spise. Det gælder om at være helt stille, når man skal jage med sin slangebøsse, så man ikke skræmmer dyrene væk. Børnene går både på jagt med deres slangebøsser alene og sammen med andre børn fra landsbyen.

Prøv om I kan ramme lige så godt som Ollo og børnene i Burkina Faso ved at skyde til måls med gummibånd eller elastikker.

Fortæl også eleverne, at rigtige slangebøsser er ulovlige i Danmark – og at de kan skyde så hårdt, at det er farligt. Politiet betragter dem derfor som et våben. Elastikker og papir er et godt alternativ.

Materialer:

- Gummibånd eller elastikker
- Papirkugle

Sådan gør I:

- Giv eleverne mulighed for at se filmen "På jagt". Filmen findes i Filmbanken under "Mød Ollo" og i hjemmesidens sektion "Guldets børn" under Ollo. Her kan eleverne se, hvordan Ollo går på jagt med sin slangebøsse.
- Alle elever får udleveret et gummibånd eller en elastik.
- Eleverne putter gummibåndet/elastikken på hånden mellem to fingre sammen med en papirkugle.
- Nu skal eleverne forsøge, at skyde papirkuglen så langt som muligt.
- Aktiviteten kan udføres som en konkurrence, hvor det gælder for eleverne om at skyde så langt som muligt.
- Aktiviteten kan også udføres, ved at læreren har en genstand, som eleverne skal skyde til måls efter. Eleverne kan tælle, hvor mange skud de skal bruge for at ramme genstanden.
- Eleverne kan også skyde med elastikken som en pistol ligesom på billedet.

Aktivitet 3: Gurunsi-dans

I Burkina Faso er dans en social begivenhed, hvor både børn og voksne danser i takt til klap og tilråb fra folk. Rytmen bliver bestemt af tilskuerne, og danseren følger rytmen. Alle, som tør, kan vise deres dansetrin frem.

Tør du vise dine klassekammerater dine egne, hjemmelavede dansetrin?

Sådan gør I

- Sæt stolene ud til siden eller brug et lokale, hvor der er plads til bevægelse.
- Tal om dans. Hvad er dans? hvilke dansegenrer findes der? Hvor danser man henne? Hvor danser eleverne typisk henne?
- Eleverne kan også tale om, hvordan musik og dans kan bruges i et samspil. Hvad betyder musik for dans? Hvilken musik er bedst at danse til – og hvorfor? Kan man danse uden musik?
- Se filmen "Gurunsi-dans" med Elisa og hendes venner. Den ligger i Filmbanken i læreruniverset på hjemmesiden og i sektionen "Guldets børn" under Elisa.
- Spørg eleverne, hvad de synes om denne type dans? Hvilken dansegenre er det?
- Giv herefter eleverne mulighed for at danse, som de vil, mens musikken spiller.
- Dans igen, men prøv nu at lade eleverne danse ligesom Elisa og hendes venner. I filmklippet kan man se en række forskellige dansetrin. Læg både mærke til, hvordan man tramper med fødderne, holder armene højt og danser rundt.
- Dans igen, men denne gang uden musik. Snak bagefter med eleverne om, hvordan det føltes at danse med og uden musik. Hvad var forskellen? Hvad betød musikken for dansen?
- Afslutningsvis kan eleverne blive delt i to grupper. Den ene gruppe skal klappe eller trampe en rytme. Den anden gruppe skal så prøve at danse til denne rytme. Efter noget tid bytter grupperne roller.

Aktivitet 4: Passe Passe

I frikvarteret i skolen leger Fadila Passe Passe (udtales "pas-pas") med sine klassekammerater. De danner en cirkel i skolegården og vælger én, der skal starte med at gå med bolden. Passe Passe minder om den danske leg banke-banke-bøf, og alle kan være med i legen.

Materialer:

Bold, ærtepose eller anden blød genstand.

Sådan gør I

- Se filmen "Leg Passe Passe" med Fadila. Den ligger i Filmbanken i læreruniverset på hjemmesiden og i sektionen "Guldets børn" under Fadila.
- Sæt jer i en cirkel på gulvet/jorden.
- En elev starter nu med at gå rundt på ydersiden af cirklen med bolden i hånden. Bolden lægges bag ryggen på én elev i cirklen. Nu gælder det om, at løbe hele vejen rundt om cirklen, mens den siddende elev tager bolden og løber efter.
- Hvis eleven uden bolden når hele vejen tilbage til den tomme plads, fortsætter eleven med bolden med at gå rundt – og vælger en ny elev at lægge bolden bag.
- Fanger eleven med bolden derimod den anden elev, er det nu igen denne elevs tur til at gå Passe Passe med bolden. Man må gerne kaste bolden efter den anden elev. Rammer man har man også 'fanget' den anden, som så må gå rundt igen.

Prøv også at lege Passe Passe, som de gør det i Burkina Faso, hvor man synger en remse, mens man går rundt om cirklen. Alle klapper, mens den, der går, siger følgende remse, som alle i cirklen gentager efter hver linje:

- Rundt om cirklen – pas pas / (Alle gentager: Rundt om cirklen – pas pas)
- Bolden lægges – ræs ræs / (Alle gentager: Bolden lægges – ræs ræs)
- Ikke vælg – mig mig / (Alle gentager: Ikke vælg – mig mig)
- Jo, jeg vælger – dig dig! (Gentages ikke - bolden lægges, og der løbes!)

Find evt. selv på flere remser, der passer til legen.

Aktivitet 5: Kapan

I landsbyen Balogo spiller Elisa kapan med sine venner, når de har lidt fritid.

De graver en fordybning i jorden og finder nogle små sten at spille med. Kapan går ud på at kaste en sten op i luften og nå at flytte de andre sten på jorden, inden man griber stenen i luften igen. Der er mange variationsmuligheder, og man kan selv finde på nye regler undervejs. Elisa og hendes venner spiller tit, og de er blevet rigtig gode til det.

Prøv selv at spille kapan, og se, om I kan blive lige så gode som Elisa og hendes venner.

Sådan gør I

- Se filmen "Spil kapan" med Elisa og hendes venner. Den ligger i Filmbanken i læreruniverset på hjemmesiden og i sektionen "Guldets børn" under Elisa.
- Find 5 små sten pr. person. I kan også bruge papirkugler, viskelædere, plasticlåg eller lignende.
- Spiller I udendørs, kan I lave en fordybning i jorden eller i sandkassen ligesom Elisa. Man kan godt spille indendørs på gulvet eller på et bord, så skal man bare tegne en cirkel, som man spiller indenfor.
- Kapan spilles bedst med 2, 3 eller 4 spillere.
- Læg alle stenene (for alle deltagere) i fordybningen (eller på gulvet), og behold den sidste sten i hånden.
- Kast den ene sten op i luften - og mens den er i luften, fjerner du en håndfuld andre sten fra fordybningen - inden du griber stenen igen. Nogle sten ligger nu uden for fordybningen.
- Kast stenen op i luften igen - det gælder nu om, at få alle andre sten på nær én tilbage i fordybningen - inden du griber stenen igen.
- Den sten, der ligger tilbage, får man som point. Man bliver ved, så længe det lykkes, at der kun ligger én sten tilbage - og man griber den anden sten korrekt. Laver man fejl, går turen videre til næste elev. Man spiller, indtil der ikke er flere sten tilbage i fordybningen. Den med flest sten har vundet.
- Kapan kan fortsætte i en 'runde 2', ved at det nu gælder om at lade to sten ligge tilbage, hver gang man kaster stenen op i luften. Lykkes det, får man de to sten som point og fortsætter som i første runde. Efter denne runde kan man fortsætte med tre, fire osv.

Aktivitet 6: Marelle

I Mogtedo leger Fadila og hendes veninde Nafi hinkelegen marelle.

Man starter med at tegne en hinkerude. Fadila tegner den med foden i sandet. Så finder de en lille sten at spille med, og så er de klar til at gå i gang.

Materialer:

- Kridt
- Sten eller hinkesten

Sådan gør I:

Der findes to forskellige versioner af marelle.

I Filmbanken kan I se en filmen "Leg marelle" med Fadila og hendes venner, der viser, hvordan Fadila og vennerne leger marelle. Filmen ligger i Filmbanken i læreruniverset på hjemmesiden og i sektionen "Guldets børn" under Fadila.

Marelle 1 - "kæreste-marelle":

- Tegn en bane med kridt. På billedet her har Fadila tegnet banen i lille format på et bord. I skal tegne den som stor hinkerude i skolegården.
- Find en sten eller en anden genstand at spille med.
- Kast stenen ud på felt 1 i hinkeruden. Stenen skal lande inden for stregerne.
- Hink på et ben gennem hinkeruden fra felt 1 til 8. I dobbeltfelterne (4-5 og 7-8) lander man med begge ben.
- Spring over det felt, hvor stenen ligger (i første runde felt 1). På vej tilbage samler du stenen op, mens du står på et ben i feltet før (felt 2 i første runde). Hink derefter tilbage.
- Nu kastes stenen ud i felt to, og det er nu dette felt, der skal springes over.
 - Når stenen skal kastes på et af dobbeltfelterne (4-5 og 7-8) hinkes på et ben gennem det andet felt.
 - Når man har været gennem alle felterne 1-8, slutter man af med at hinke ud til felt 9 - og så er man færdig.
 - Fadila og hendes venner leger, at hvis man gennemfører hinkeruden, så får man en kæreste.

Marelle 2 - "De 6 små huse":

- Tegn en bane med kridt. Banen skal have 6 lige store firkanter, ligesom på billedet her.
- Find en sten eller anden genstand at spille med, og stil dig på startpladsen (X).
- Kast stenen inden for hus nr. 6 (du har tre forsøg til at ramme inden for feltet).
- Luk nu øjnene, og tag et skridt ind i hus nr. 1. Du skal blive inden for stregerne, og de andre elever skal sige "JA", når du har trådt korrekt. Rører du stregerne, er du ude, og turen skifter til næste elev. Fortsæt gennem hus nr. 2, 3 og 4 til hus 5.
- Mens du står i hus nr. 5, skal du lede efter stenen i felt 6 med hænderne.
- Når du har fundet stenen, hopper du over hus nr. 6 (uden at ramme stregerne) og ud af banen (stadig med lukkede øjne).
- Så starter næste runde: Nu skal stenen kastes i hus nr. 5 (med åbne øjne).
- Luk øjnene igen, og gå gennem hus 1, 2, 3 til hus 4, og led efter stenen i hus 5 derfra. Når du har fundet stenen, hopper du med lukkede øjne over hus 5 (uden at ramme stregerne) og ind i hus 6 og går derfra ud af banen.
- Så starter tredje runde: Kast nu stenen i hus 4, gå til hus 3, og find den. Hus 4 kan man ikke hoppe over, da det ligger i hjørnet af banen. Her går man i stedet ind i huset og fortsætter med at finde vejen ud.
- Fortsæt, til du har gennemført alle husene. Hus 3 skal man ligesom hus 4 ikke hoppe over, men hus 2 og 1 skal man igen hoppe over.
- Prøv, om du kan komme gennem alle banens 6 huse ligesom Fadila og hendes venner.

Bevægelsesaktiviteter om Burkina Faso

Introduktion: Motion og bevægelse er en fast del af skoleskemaet, og danske skolelever skal gennemsnitlig have 45 minutters aktiv bevægelse i løbet af en skoledag. I dette opgaveark får du inspiration til forskellige bevægelsesaktiviteter, som kan inddrages i undervisningen, og som relaterer sig til Burkina Faso.

Aktiviteterne indeholder elementer fra burkinsk tradition og fakta om Burkina Faso. I flere af aktiviteterne kan du inddrage lærings- og vidensmål fra faget Idræt.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne kan i grupper samarbejde om en leg/spil. De kan overholde regler i en leg eller et spil.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleven samarbejder om at lege og overholder reglerne.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
IDRÆT EFTER 2. KLASSE		
Alsidig idrætsudøvelse	Eleven kan deltage aktivt i basale, alsidige bevægelser i leg	Dans og udtryk 2: Eleven kan skabe enkle kropslige udtryk med bevægelse / Eleven har viden om brug af tid og kraft i bevægelsesudtryk
Alsidig idrætsudøvelse	Eleven kan samarbejde om idrætslige aktiviteter og lege	Samarbejde og ansvar 1-2: Eleven kan samarbejde i par eller mindre grupper om idrætslege / Eleven har viden om samarbejds måder
IDRÆT EFTER 5. KLASSE		
Alsidig idrætsudøvelse	Eleven kan anvende grundlæggende, sammensatte bevægelser i idrætspraksis	Dans og udtryk 3: Eleven kan skabe forskelligartede kropslige udtryk med bevægelse / Eleven har viden om brug af rum, relation og bevægelsernes dynamik
Idrætskultur og relationer	Eleven kan deltage aktivt i idrættens kultur og fællesskab	Samarbejde og ansvar 2: Eleven kan udvise ansvar i idrætsaktiviteter / Eleven har viden om roller i idrætsaktiviteter

Sådan gør I

Aktivitet 1:

Løb med faktakort om Burkina Faso

Lær dine elever om Burkina Faso gennem faktakort og bevægelse på en sjov måde. Legen giver mest mening, når eleverne har arbejdet med det samlede materiale i et stykke tid.

Materialer:

- Kort med spørgsmål og svar om Burkina Faso. Du finder faktakortene på de to næste næste sider i dette opgaveark.

Sådan gør I:

- Print fire sæt af faktakortene om Burkina Faso ud.
- De færdige faktakort skal have en forside med spørgsmål og en bagside med svar. På de næste to A4-sider her i opgavearket finder du først et ark med kortenes forsider, så et ark med kortenes bagsider. Kilp dem ud og lim sammen, så kortenes for- og bagsider passer sammen - og klip så hvert kort ud.
- Hver elev skal nu have tildelt to faktakort.
- Eleverne skal derefter løbe rundt mellem hinanden i klassen eller udenfor med kortene i hånden.
- Når læreren siger "start", skal eleverne fange hinanden.
- Når elev 1 fanger elev 2, så skal elev 2 stille et spørgsmål fra et af sine faktakort. Hvis elev 1 svarer rigtigt, skal elev 1 have kortet. Hvis elev 1 svarer forkert, beholder elev 2 sit kort.
- Det gælder for eleverne om at nå rundt til så mange forskellige klassekammerater og besvare så mange faktakort som muligt og derved vinde mange faktakort. Uden at eleven mister sine egne faktakort.
- Eleven kan godt besvare det samme faktakort flere gange. Eleven kan også bruge det samme faktakort til at spørge flere klassekammerater med.
- Legen kan varieres, ved at klassen bliver delt i to grupper. Den ene gruppe er fangere, og de skal fange de andre elever. Den anden gruppe skal undgå at blive fanget, så de ikke mister deres faktakort. Efter noget tid bytter grupperne roller.
- Aktiviteten kan også udføres, hvor eleverne er sammen to og to eller i større grupper.
- Læreren kan afslutningsvis samle op på legen og gennemgå spørgsmålene sammen med klassen.

<p>SPØRGSMÅL 1</p> <p>Hvad hedder den største by i Burkina Faso?</p>	<p>SPØRGSMÅL 2</p> <p>Hvilket sprog taler de fleste i Burkina Faso?</p>	<p>SPØRGSMÅL 3</p> <p>Hvor mange mennesker bor i Burkina Faso?</p>
<p>SPØRGSMÅL 4</p> <p>Hvilket klima er der i Burkina Faso?</p>	<p>SPØRGSMÅL 5</p> <p>En del af dit tøj er lavet af planter fra Burkina Faso. Hvad hedder de planter?</p>	<p>SPØRGSMÅL 6</p> <p>Hvad hedder det mest kendte træ i Burkina Faso?</p>
<p>SPØRGSMÅL 7</p> <p>Hvor mange i Burkina Faso kan læse og skrive?</p>	<p>SPØRGSMÅL 8</p> <p>Hvilket arbejde laver børn i Burkina Faso?</p>	<p>SPØRGSMÅL 9</p> <p>Hvilke dyr lever i Burkina Faso?</p>
<p>SPØRGSMÅL 10</p> <p>Hvilke farver er der i Burkina Fasos flag?</p>	<p>SPØRGSMÅL 11</p> <p>På hvilket kontinent ligger Burkina Faso?</p>	<p>SPØRGSMÅL 12</p> <p>Hvilken farve har jorden i Burkina Faso? Og hvorfor?</p>
<p>SPØRGSMÅL 13</p> <p>Hvilke lande grænser op til Burkina Faso?</p>	<p>SPØRGSMÅL 14</p> <p>Hvilke religioner er der i Burkina Faso?</p>	<p>SPØRGSMÅL 15</p> <p>Hvad sælger Burkina Faso til andre lande?</p>

<p>SVAR 3 Ca. 18 millioner. Der bor 3 gange flere mennesker i Burkina Faso end i Danmark.</p>	<p>SVAR 2 Fransk og lokale sprog, fx mooré, gourounsi eller birifor. Mange taler begge dele</p>	<p>SVAR 1 Ouagadougou</p>
<p>SVAR 6 Baobabtræ Træerne har tykke stammer, krogede grene og kan blive meget gamle.</p>	<p>SVAR 5 Bomuldsplanter</p>	<p>SVAR 6 Tropisk klima Tropisk klima betyder, at vejret er meget varmt og at der aldrig kommer frost.</p>
<p>SVAR 9 Elefanter, løver, flodheste, gazeller, leoparder</p>	<p>SVAR 8 Arbejder i guldminerne, på mar- kerne, passer kvæg og hjælper til derhjemme med huslige pligter</p>	<p>SVAR 7 Hver fjerde</p>
<p>SVAR 12 Rød. Jorden er rød fordi den indeholder meget jern.</p>	<p>SVAR 11 Afrika</p>	<p>SVAR 10 Gul, rød, og grøn</p>
<p>SVAR 15 Bomuld, guld, peanuts, shea-nødder, majs og ris</p>	<p>SVAR 14 Islam, naturreligion og kristendom</p>	<p>SVAR 13 Ghana, Mali, Niger, Togo, Benin og Elfenbenskysten</p>

Aktivitet 2:

Fang prinsesse Yennenga og hendes hjælpere

I denne leg skal kongens krigere fange prinsesse Yennenga og hendes hjælpere. Indled med at fortælle legenden om prinsesse Yennenga:

Legenden om prinsesse Yennenga:

Der var engang en prinsesse, som hed Yennenga. Hun var rigets stærkeste kriger. Lige siden hun var 14 år, havde Yennenga været i krig for sin far. Hun var så god en kriger, at hendes far nægtede at lade hende gifte sig, selvom hun var i den giftmodne alder. Det gjorde Yennenga trist, og forklædt som en mand red hun ud i natten. Undervejs mødte Yennenga mange krigere, som var sendt afsted af kongen for at fange Yennenga og bringe hende tilbage til kongeriget. Hun undslap dem alle. En dag mødte Yennenga den unge elefantjæger Riale, der boede i skoven. De forelskede sig og fik sønnen Ouédraogo. Parret flyttede til den sydlige del af Burkina Faso. Her grundlagde de mossi-folkets første rige, og deres søn blev den første mossi-kejser.

Materialer:

10 ærteposer, tennisbolde eller lignende.

Sådan gør I:

- Aktiviteten foregår i et stort rum, i klasseværelset eller udenfor.
- Eleverne deles i to lige store hold. Det ene hold er kongens krigere. Det andet hold er prinsesse Yennenga og hendes hjælpere.
- Krigerholdet skal fange prinsesse Yennenga og forhindre hendes hjælpere i at smugle mad ud til hende.
- Yennenga-holdet udvælger en af eleverne, som skal være prinsesse Yennenga. Hun skal have et rødt tørklæde gemt på sig. De andre hjælpere fordeler maden (ærteposerne) mellem sig.
- Ærteposerne kan gemmes i tøj og sko. Hjælperne kan selv bestemme, om de vil fordele størstedelen af ærteposerne på én elev eller dele dem ud til flere elever.
- Når aktiviteten starter, gælder det for Yennenga og hendes hjælpere om at nå til den modsatte ende af lokalet, hallen eller græsplænen uden at blive fanget af kongens krigere.
- Bliver en hjælper fanget af kongens kriger, har krigeren 10 sekunder til at undersøge, om hjælperen har ærteposer på sig. Hvis krigeren finder en ærtepose, må krigeren konfiskere den. Efter de 10 sekunder må han slippe hjælperen løs igen uanset, om krigeren har fundet ærteposer eller ej.
- Fanger kongens krigere prinsesse Yennenga, har de vundet legen. Lykkes det ikke at fange prinsesse Yennenga, har hendes hold vundet legen.
- Hjælperne må gerne kaste ærteposer til hinanden, hvis de er blevet fanget af en af kongens krigere.

Aktivitet 3: Ordsprogs-stafet: Giv en historie videre - og løb

Bøger er sjældne i Burkina Faso, og mange burkinere har aldrig lært at læse. Hvis ikke historierne blev fortalt fra mund til mund, ville de gå tabt. Men hvad sker der med en historie, når den overleveres mundtligt? Det kan I teste med denne historiestafet.

NB: Hvis du leger legen med børn i de mindste klasser, kan de burkinske ordsprog måske være for svære. Vælg de letteste - eller brug nogle af de danske. Så kan du bagefter ved konklusionen fortælle den burkinske version.

Sådan gør I:

- Del eleverne i to lige store grupper.
- De to grupper placeres i hver sin ende af lokalet/græsplænen over for hinanden.
- Eleverne i begge ender af lokalet stiller sig i en række. Der skal være lidt afstand imellem dem, så de ikke kan høre, når der skal hviskes til sidemanden.
- Læreren fortæller den forreste elev i en af rækkerne en kort historie eller et ordsprog. Du finder eksempler på burkinske og danske ordsprog herunder.
- Nu skal denne elev løbe ned til modsatte ende af lokalet, og hviske historien/ordsproget til den elev som står forrest i rækken, uden at nogen af de andre elever hører historien/ordsproget.
- Eleven som har fortalt historien, går om bag køen, og eleven, som lige har fået historien/ordsproget fortalt, løber ned i modsatte ende af lokalet og fortæller samme historie/ordsprog videre.
- Sådan forsætter aktiviteten, indtil alle elever har været igennem stafetten.
- Den sidste elev fortæller historien/ordsproget højt. Læreren kan nu høre, om den oprindelige historie/ordsprog er blevet videregivet korrekt.
- Eleverne kan også med fordel blive delt i mindre grupper. Så kan legen foregå som en konkurrence, hvor flere løbestafetter foregår samtidig, og hvor det gælder om at blive først færdig, og have gengivet historien/ordsproget så korrekt som muligt.

Burkinske ordsprog til ordsprogs-stafetten:

Burkinsk ordsprog	Dansk ordsprog/talemåde - hvor betydningen er omtrent den samme
Hellere underbukser i dag end lange bukser i morgen.	Hellere én fugl i hånden end ti på taget.
Den, der vil nå frem til kanoen før sine fødder, kommer til at spise jord.	Hastværk er lastværk.
En hest, der har ti staldkarle, tørster.	For mange kokke fordærver maden.
Når abens arm er for kort til at nå frugten, siger den, at frugten er sur.	De er sure, sagde ræven om rønnebærrene, for den kunne ikke nå dem.
Sten og æg danser ikke sammen.	Lige børn leger bedst.
Trommen brister, hvor skindet er tyndest.	En kæde er ikke stærkere end det svageste led
Man kan ikke grave en brønd på én dag.	Rom blev ikke bygget på én dag.
Den, der spiste den søde grød med dig i går, bør også drikke den bitre saft med dig i dag.	Vær sammen i medgang og modgang.
Hvis du ødelægger træet, må du søge skygge under de drivende skyer.	Man skal ikke save den gren over, man selv sidder på.
Man må æde sit græs der, hvor man blev tøjret af skæbnen.	Skomager, bliv ved din læst.
Skyggen kommer ikke til antilopen. Antilopen kommer til skyggen.	Når bjerget ikke kommer til Muhammed, må Muhammed komme til bjerget.
Når man elsker en hund, bærer man over med dens lopper	Man må tage det sure med det søde.
Når man samler græshoppe for græshoppe, kan man til sidst fylde en kalabas.	Mange bække små gør en stor å.
Når katten er mæt, siger den, at musens røv stinker.	Mæt kat fanger ingen mus.

Aktivitet 4:

Gæt en høvding

En høvding er en leder. Der findes stadig høvdinge i Burkina Faso. Men i dag er landet også et demokrati, hvor der vælges politikere til et parlament. Alligevel har høvdingene stadig stor betydning - især ude på landet. Tilbage i historien havde høvdingen stor magt over sit folk og kunne få folket til at adlyde alle former for ordrer. Lad dine elever opleve høvdingens magt i denne sjove aktivitet.

Sådan gør I:

- Eleverne stiller sig i en rundkreds.
- En elev går uden for klassen/døren. Herefter udpeges en elev i cirklen til at være høvding.
- Eleven, der er udpeget som høvding, laver nu forskellige bevægelser (fejlesving, hop mm.) som resten af klassen skal efterligne, mens de står i cirklen.
- Eleven uden for døren kommer ind i midten af cirklen. Eleven har nu tre forsøg til at gætte, hvem der er høvding. Eleven skal forsøge at aflæse, hvilken elev der igangsætter alle bevægelserne og er høvdingen.
- Aktiviteten kan varieres ved, at der både er en høvding og en dronning samtidig. Eksempelvis kan høvdingen styre drengenes bevægelser og dronningen styre pigernes bevægelser.
- Der kan også være flere "gættere". De kan enten hjælpe hinanden med at finde dronningen eller høvdingen, eller de kan konkurrere om, hvem der først gætter høvdingen og dronningen.

Lær guldets børn at kende

Introduktion: Med de fire opgaver i dette opgaveark kan dine elever arbejde med den særlige sektion på hjemmesiden "Guldets børn", som Oxfam IBIS har produceret til Børnenes U-landskalender. Her lærer eleverne tre børn fra forskellige guldmineområder i Burkina Faso nærmere at kende gennem

forskellige danskfaglige aktiviteter.

Elisa og Ollo arbejder i en guldmine for at tjene penge til deres familier. Fadila går i skole, men næsten hele hendes familie arbejder i guldminen. Hun har forskellige pligter derhjemme, når hun har fri fra skole. Både Elisa, Ollo og Fadila kan godt lide at lege med deres venner.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne lærer om burkinske børns hverdag i en guldmine.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne læser tekster, ser film og udfylder en vennebog. Eleverne kan fortælle om forskelle og ligheder på egne og guldbørnenes livsvilkår.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 2. KLASSE		
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	Tekstforståelse 1: Eleven kan gengive hovedindholdet af tekster til klassetrinnet / Eleven har viden om fortællende og informerende teksters struktur
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	Sammenhæng 2: Eleven kan forholde sig til tekstens emne / Eleven har viden om enkle refleksionsspørgsmål
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer	Dialog 1: Eleven kan veksle mellem at lytte og ytre sig / Eleven har viden om turtagning
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer	Krop og drama 2: Eleven kan deltage i rollelege og rollespil / Eleven har viden om dramatiske roller

DANSK EFTER 4. KLASSE		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Afkodning 1: Eleven kan læse ord i tekster til klasses trinnet hurtigt og sikkert / Eleven har viden om regler for sammensætning af ord
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Sammenhæng 2: Eleven kan gengive sin forestilling om tekstens situationer og sammenhænge / Eleven har viden om visualiseringsformer
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Præsentation og evaluering 1: Eleven kan udføre en mundtlig fremlæggelse / Eleven har viden om metoder til mundtlig formidling
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan udtrykke sin tekstforståelse ved at skifte fra en udtryksform til en anden / Eleven har viden om metoder til omskabende arbejde
Kommunikation	Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer	Dialog 2: Eleven kan lytte aktivt til andre og følge op med spørgsmål og respons / Eleven har viden om lytteformål og undersøgende spørgsmål

Sådan gør I

Introduktion til opgaverne:

Lad først eleverne gå på opdagelse på hjemmesiden (2017.u-landskalender.dk) under "Guldets børn", som der er et link til i hjemmesidens topmenu. Gå ind på hvert barns side og se filmene under "Mød Elisa/Ollo/Fadila" og under "Hvad skal vi lave i dag?"

Opgave 1:

Genfortælling om guldets børn

Fremgangsmåde:

- Inddel eleverne i grupper, og lad grupperne vælge et af guldets børn, Fadila, Ollo eller Elisa. Gruppen læser teksten på hjemmesiden om enten Fadila, Ollo eller Elisa.
- Gruppen splittes. Eleverne skal nu gå alene rundt og finde en anden elev, som har arbejdet med et af de andre burkinske børn. Når eleverne mødes, giver hver elev et mundtligt referat af enten Fadila, Elisa og Ollo. De ældre elever kan lave et skriftligt referat, som de læser højt.
- Lad nu eleverne lave en række tegninger eller en tegneserie med billeder og tekster om "deres barns" hverdag. Eleverne kan eksempelvis vise, hvordan Elisas dag ser ud fra morgen til aften.
- Lad derefter eleverne lave tilsvarende tegninger over deres egen hverdag. Snak om ligheder og forskelle på børnenes hverdag i Burkina Faso og Danmark.

Opgave 2:

Lav din egen vennebog

Fremgangsmåde:

- Lad eleverne læse Fadilas, Elisas og Ollos vennebog. De ligger på hjemmesiden under "Guldets børn" under hvert barn. Det kan gøres fælles i klassen eller i små grupper.
- Lad herefter eleverne udfylde deres egen vennebog. Find skabelonen til vennebogen sidst i dette opgaveark.
- Snak om indholdet i vennebogen. Hvilke forskelle og ligheder er der på de burkinske børns vennebog og elevernes vennebog?

- Lad eleverne bytte deres vennebog med andre elever i klassen. På den måde kan eleverne også lære mere om hinanden. I kan også hænge vennebøgerne op på væggen i klasseværelset.

Opgave 3:

Lav et interview Elisa, Fadila eller Ollo

Fremgangsmåde:

- Eleverne skal være sammen to og to.
- Lad eleverne forestille sig, at de skal interviewe Elisa, Ollo eller Fadila til en avis eller til skolebladet.
- Interviewet kan tage udgangspunkt i det, eleverne ved fra vennebogen, teksten eller filmene.
- Lad eleverne lave 3-5 spørgsmål til enten Elisa, Fadila eller Ollo.
- Eleverne skiftes nu til at være Elisa, Fadila eller Ollo og at være interviewer.

Opgave 4:

Kom i den varme stol, og lær guldets børn at kende

Fremgangsmåde:

- Dette er en anden version af interview-opgaven ovenfor, der er lidt mere krævende, fordi børnene her interviewes i plenum i klassen.
- Eleverne skal lave 3-5 gode spørgsmål til Fadila, Elisa eller Ollo. De skal overveje, hvad de godt kunne tænke sig at vide mere om guldets børn.
- En elev udvælges til enten at være Elisa, Fadila eller Ollo og kommer i "den varme stol".
- Eleverne skal nu stille deres spørgsmål til eleven i "den varme stol".
- Det er vigtigt, at eleven i "den varme stol" forsøger at leve sig ind i rollen.
- Lad eleverne udføre et par runder med forskellige elever i "den varme stol".
- Afslutningsvis kan læreren lave en fælles opsamling på elevernes spørgsmål og svar.

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE
U-LANDS
KALENDER

Side 4/4

Opgaveark #22

DENNE VENNEBOG TILHØRER:

Navn: _____
Alder: _____
Familie: _____

Fødeby og land: _____
Fødselsdag: _____

Folk: _____
Sprog: _____
Yndlingsfag: _____
Idol: _____
Jeg kan godt lide: _____
Mine pligter: _____
Yndlingsmad: _____
Yndlingsdrik: _____
Yndlingsdyr: _____
Yndlingsfarve: _____
Det kan jeg ikke lide: _____

Jeg drømmer om: _____

Side 1/3

Opgaveark #23

Fag/klasse:
Håndværk og design,
3.-4. klasse

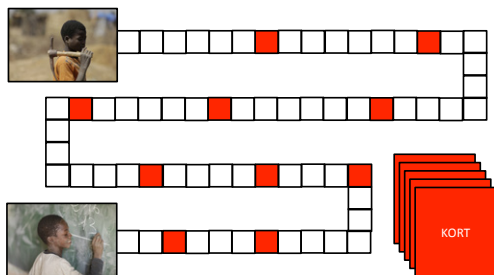
Omfang: 4-6 lektioner.

**Målpå, læringsmål,
tegn på læring:**

Se skema nedenfor.

Formål: Eleverne skal i samarbejde udvikle og fremstille et brætspil og aftale regler for spillet. De skal give spillet indhold ud fra en research om hverdagen for børnearbejdere i en guldmine.

Lav et brætspil, og få en børnearbejder i skole

Introduktion: I denne opgave skal I leverne fremstille deres egne brætspil, hvor det gælder om at få en af verdens børnearbejdere i skole. Eleverne skal aftale regler og navngive spillet. Nøgleordene for opgaven er samarbejde, kreativitet, afprøvning og tilretning.

Der findes 168 millioner

børnearbejdere i verden. En børnearbejder er et barn, der arbejder i stedet for at gå i skole og lege. De fleste lever i Asien og i Afrika syd for Sahara og næsten halvdelen er under 12 år. I Burkina Faso udfører næsten halvdelen af alle børn børnearbejde.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne lærer om hverdagen for guldminebørnene i Burkina Faso ved at undersøge hjemmesiden og fremstille et brætspil.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan producere et brætspil i grupper og gøre rede for forskellen på danske og burkinske leveforhold. Eleverne kan produktudvikle og produktrealisere deres ideer.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
HÅNDVÆRK OG DESIGN EFTER 4./5./6./7. KLASSE		
Design	Eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling	Idéudvikling 1: Eleven kan skitsere eller formulere enkle ideer inden for givne rammer, herunder med digitale værktøjer / Eleven har viden om skitsers formål og struktur
Design	Eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling	Produktrealisering 1: Eleven kan fremstille egne enkle produkter efter oplæg / Eleven har viden om arbejdstilrettelæggelse
Design	Eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling	Evaluering 2: Eleven kan evaluere egen designproces og eget produkt / Eleven har viden om evaluering og vurdering af produktets værdi for andre
Design	Eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling	Idéafprøvning 1: Eleven kan afprøve materialer og teknikker i konkrete sammenhænge / Eleven har viden om afprøvning af materialer og teknikker

Sådan gør I

BAGGRUND TIL LÆREREN:

Børnearbejde er et stort problem i Burkina Faso. Over 40 % af alle børn mellem 5 og 14 år udfører børnearbejde. Kun cirka halvdelen af disse børn er tilknyttet en skole. Og mange af dem bliver nok indskrevet i skolen, men hvis familien har brug for deres hjælp, må de blive hjemme. Det betyder, at mange aldrig gør skolen færdig eller slet ikke kommer i skole, selv om de er indskrevet.

Børnearbejde kan have mange former. Mange af de børn, der bor på landet, hjælper deres familier med at dyrke grøntsager eller passe kvæg. Mangler der vand i området, må børnene gå langt med familiens kvæg. Når familiens grøntsager skal høstes, må børnene blive hjemme fra skole og hjælpe til – ligesom det var almindeligt på landet i Danmark i gamle dage.

De fleste børn, især pigerne, hjælper året rundt til i hjemmet. De laver mad, vasker tøj, gør rent og passer mindre søskende. Nogle piger bruger hele dagen på at hjælpe familien. Derfor kommer de ikke i skole. Nogle børn arbejder ved at sælge familiens afgrøder eller andre småvarer på et marked – eller har andre typer enkle jobs.

Minearbejde er en af de værste former for børnearbejde. Burkina Faso har meget guld, og guldet er vigtigt for landets økonomi. Man regner med at ca. 20.000 børn arbejder i Burkina Fasos guldminer. Mange af dem har aldrig været i skole.

INTRODUKTION TIL ELEVERNE:

- Lad eleverne se filmene "I minen" på hjemmesiden i sektionen "Guldets børn" under fanerne "Mød Fadila", "Mød Elisa" og "Mød Ollo". Her kan eleverne se eksempler på børn, som arbejder på forskellige måder i mineindustrien. Filmene ligger også i Filmbanken.
- Elisa og Ollo vil gerne væk fra arbejdet i minen. De vil gerne gå i skole og have en uddannelse. Ollo vil gerne være læge og Elisa vil gerne være lærer. Men der er mange forhindringer på deres vej.
- Nu skal eleverne lave deres egne unikke brætspil, hvor det gælder om at få Ollo, Elisa eller en anden børnearbejder i skole.

Materialer:

- Pap, karton eller lignende
- Lim, tape, farver, fotos
- Ugeblade, aviser til at dekorere spillet med

Fremgangsmåde:

- Inddel eleverne i mindre grupper, og introducer ideen om et brætspil.
- Hvilke brætspil kan eleverne godt lide at spille? Hvad er et godt brætspil?
- Spillet skal tage udgangspunkt i Ollos eller Elisas drøm om at komme i skole. Startfeltet kan f.eks. være guldminen og målfeltet kan være en skole.
- Eleverne skal først finde ud af, hvordan spillet skal se ud, og hvad spillet skal indeholde. Eleverne skal blandt andet overveje:
 - Hvordan kommer man fra start til mål? Skal man slå med en terning, vende kort, dreje med en skive eller ...?
 - Hvordan skal selve banen se ud (se evt. billeder fra området, hvor Ollo og Elisa bor)?
 - Skal der være felter på pladen, hvor der skal ske noget specielt (prøv lykken, ryk frem, ryk tilbage, spring en gang over ...)?
 - Skal der laves kort, som spillerne skal trække, hvis man lander på særlige forhindringsfelter?
 - Skal man kunne slås hjem? Er der genveje?

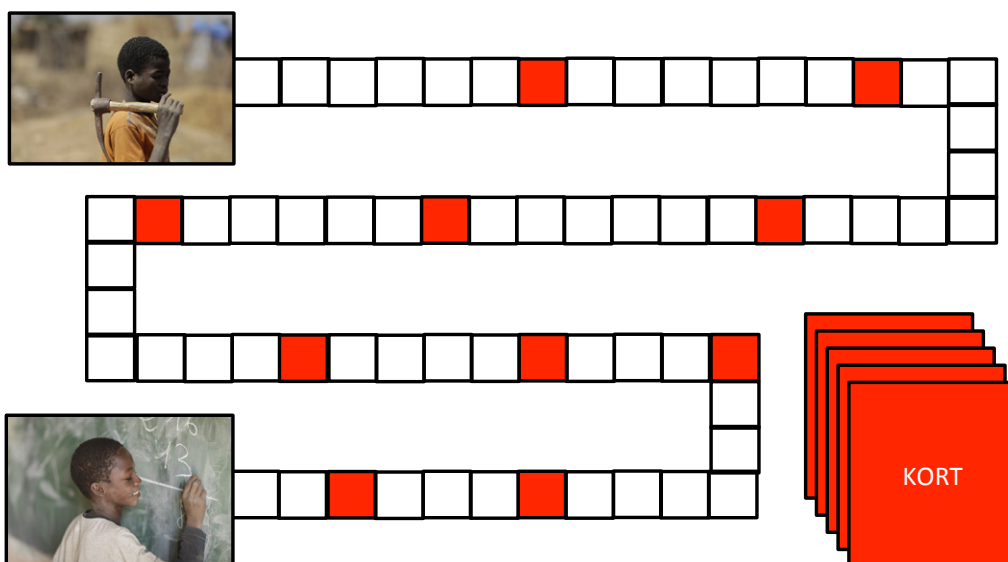

Du kan give eleverne inspiration med følgende ideer:

- Ollo falder i et af de små huller ved minen og skader sin fod – vent en omgang.
- Ollo finder guld og tjener ekstra penge – du må prøve igen.
- Elisas lillebror bliver syg og skal have medicin – ryk 2 felter tilbage.
- Elisa skal hente vand til familien – vent en omgang.

På sidste side i dette opgaveark er der en skitse til et enkelt brætspil. Nogle grupper kan måske bruge den som inspiration.

Når spillene er færdige, kan I lave en spilletime, hvor eleverne afprøver hinandens spil og giver ideer til, hvordan spillene kunne gøres endnu bedre.

Fag/klasse-trin:

Dansk og Natur og teknologi, 1.-4. klasse

Omfang: 2-3 lektioner.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formal: Formålet med denne opgave er, at eleverne undersøger, reflekterer over og skriver om skolegang og uddannelse i Danmark og i Burkina Faso.

Skriv et brev om uddannelse

Introduktion: I denne aktivitet skal eleverne undersøge og sammenligne børns skolegang i Burkina Faso med skolen i Danmark. Eleverne skal skrive et brev til enten Ollo, Elisa eller Fadila og fortælle, hvorfor de synes, det er vigtigt at gå i skole og få en uddannelse.

I Burkina Faso er det ikke alle børn som kommer i skole. Kvaliteten af undervisning og uddannelse er meget varierende. Mange lærere er ikke uddannede, ofte er der mange elever i klasserne, og flere skoler mangler bøger, hæfter og andet materiale til undervisningsbrug. Blandt den unge befolkning på 15-24 år i Burkina Faso kan kun halvdelen læse og skrive. Dertil kommer, at langt flere drenge end piger får en uddannelse.

Overskuddet fra Børnenes U-landskalender går i år til Oxfam IBIS' projekt, der skal sikre at flere børn i Burkina Faso kommer i skole i stedet for at udføre børnearbejde i guldminerne.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne har viden om egne og burkinske skoler og uddannelsesforhold og kan kommunikere om forskelle og ligheder. Eleverne kan udforme breve.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

- Eleverne kan reflektere over fordelene ved kvalitetsuddannelse.
- Eleverne kan producere et brev og argumentere for vigtigheden af uddannelse.
- Eleverne kan præsentere et produkt og lytte og spørge ind til andre elevers produkter.
- Eleverne kan samle og strukturere viden og omsætte den i et konkret produkt.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
HÅNDVÆRK OG DESIGN EFTER 4./5./6./7. KLASSE		
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer	Dialog 1: Eleven kan veksle mellem at lytte og ytre sig / Eleven har viden om turtagning
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Fremstilling 1: Eleven kan udarbejde enkle tekster med billeder og skrift / Eleven har viden om sprogets opbygning i ord og sætninger og om sammenhæng mellem skrift og billede
Fremstilling	Eleven kan arbejde med enkle designprocesser knyttet til egen produktfremstilling. Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde enkle tekster med titel, start, midte og slutning / Eleven har viden om genretræk ved enkle fortællende og informerende tekster

DANSK EFTER 2. KLASSE		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 1: Eleven kan udtrykke sig kreativt og eksperimentere / Eleven har viden om ordforråd og sproglige valgmuligheder
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde multimodale tekster / Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer
NATUR/TEKNOLOGI EFTER 4. KLASSE.		
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	Mennesket 1: Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres / Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden

Sådan gør I

Introduktion til eleverne:

- Tal med eleverne om uddannelse. F.eks. om, hvordan skolegang kan udvikle børns evner og personlighed og har betydning for ens liv og hverdag. I kan tale om betydningen af uddannelse i et fattigt land, hvor børn og unge, som har gået i skole, har bedre mulighed for at få job og for at hjælpe med at udvikle deres land.
- Lad eleverne se filmen "I skole". Den ligger på hjemmesiden i sektionen "Guldets børn" under "Mød Fadila". Den ligger også i Filmbanken.
- Snak i klassen om, hvilke forskelle og ligheder, der er på Fadilas skole og undervisning og elevernes egen skole og undervisning? Er der borde og stole til alle? Hvor mange elever er der i klassen? Leger børnene de samme slags lege i frikvartererne? Er der vandhaner at drikke fra? Er der vinduer i klasselokalerne? Hvor lang er skoledagen? Har de mon computere, skolebibliotek og legeplads? Hvordan mon undervisningen foregår?
- Snak med eleverne om, hvilken betydning forholdene på skolen har for undervisningen.
- Tal med eleverne om verdensmål 4 om kvalitetsuddannelse til alle (læs mere om verdensmålene bagerst i lærervejledningen. Eleverne kan læse om dem på to temaside bagerst i elevbogen).
- Lad eleverne skrive 10 gode grunde til at gå i skole og få sig en uddannelse. Diskutér punkterne i klassen. I kan også sammen lave klassens 10 gode grunde til at gå i skole.

Fremgangsmåde - skriv et brev til Guldets børn:

- Introducer eleverne til brevformen.
 - Der skal være en indledende hilsen (Hej eller Kære).
 - Der skal være en indledning (Vi skriver til dig fordi ...)
 - Der skal være en midte. Det er her, man skriver, hvad man har på hjerte. I dette tilfælde, hvad skolegang og uddannelse er godt for.
 - Der skal være en afslutning.
 - Der skal være en afsluttende hilsen (Med venlig/kærlig hilsen).
- Eleverne skal nu efter eget valg skrive et brev til enten Ollo, Elisa eller Fadila. Brevet skal indeholde gode grunde til at gå i skole. Eleverne kan med fordel bruge de 10 punkter fra tidligere, men begræns gerne opgaven, så eleverne skal udvælge tre af punkterne.
- Eleverne kan i brevet fortælle om deres egen skole, om deres yndlingsfag, og hvad de synes er godt ved at gå i skole. I brevet kan de også fortælle andre ting om sig selv og/eller om Danmark.
- Eleverne i 1.-2. klasse kan kombinere korte tekster og tegninger.
- Når brevene er færdige, læser I dem højt for hinanden i klassen.

Side 1/5

Opgaveark #25

Fag/klassetrin:

Musik og idræt,

1.-4. klasse

Omfang: 2-4 lektioner.

Målpar, læringsmål,

tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet med denne opgave er, at eleverne samarbejder om at skabe et musikalsk udtryk og lærer at synge, spille og danse til traditionel burkinsk musik.

Syng og dans med Burkina Faso

1: Bouan-da-eh

1: Bouan-da-eh

a bouan-da 2: Bouan-da bouan-da 2: Bouan-da

Introduktion: I denne aktivitet kan dine elever lære at synge sangen "Silmigua" og danse ligesom børnene på Atelier Silmandé i Burkina Fasos hovedstad Ouagadougou. Hvis I arbejder med den i musik, kan I også synge tostemmigt og spille tromme til jeres dans og sang.

Atelier Silmandé er en lille musikskole, der arbejder for at fremme lige adgang til burkinsk kunst og kultur for børn og unge i Burkina Faso. Skolen har gratis workshops, hvor børn kan lære at synge, spille tromme, danse, male, spille teater og meget mere.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleverne har viden om, hvordan man lytter aktivt til et musiknummer, og hvordan man øver sig i at synge, spille og danse i en gruppe. Eleverne har viden om, hvordan man kan fortolke en sangtekst.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleverne kan synge og danse til musiknummeret "Silmigua", og de kan give udtryk for, hvad sangen handler om.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
IDRÆT EFTER 2. KLASSE		
Alsidig idrætsudøvelse	Eleven kan deltage aktivt i basale, alsidige bevægelser i leg	Dans og udtryk 1: Eleven kan udføre grundlæggende bevægelser inden for dans og udtryk / Eleven har viden om variationer i bevægelser inden for dans og udtryk
IDRÆT EFTER 5. KLASSE		
Alsidig idrætsudøvelse	Eleven kan anvende grundlæggende, sammensatte bevægelser i idrætspraksis	Dans og udtryk 1:: Eleven kan udarbejde enkle tekster med billeder og skrift / Eleven har viden om sprogets opbygning i ord og sætninger og om sammenhæng mellem skrift og billede
MUSIK EFTER 2. KLASSE		
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse	Sangteknik 1: Eleven kan synge med god klang i større grupper / Eleven har viden om stemmebrug
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse	Sangteknik 2: Eleven kan synge efter musikalske anvisninger / Eleven har viden om tempo og udtryk
Musikalsk skaben	Eleven kan deltage eksperimenterende i musikalske aktiviteter	Bevægelse 1: Eleven kan skabe enkle bevægelser til musik / Eleven har viden om sammenhænge mellem musik og bevægelsesudtryk

MUSIK EFTER 4. KLASSE		
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse	Sangrepertoire: Fase 1: Eleven kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse	Fællesdans: Fase 1: Eleven kan deltage i fællesdansen / Eleven har viden om rytme, form og dansetrin
Musikalsk skaben	Eleven kan udtrykke sig skabende i musikalske aktiviteter	Bevægelse 1: Eleven kan skabe bevægelsesmønstre med sikker puls- og periodefølelse / Eleven har viden om musikalske udtryk i bevægelse
Musikforståelse	Eleven kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik	Analyse 1: Eleven kan beskrive elementære formforløb i korte musikstykker / Eleven har viden om formforløb og centrale fagord og begreber

Sådan gør I

Lær sangen at kende:

- Se filmen "Syng og dans med burkinske børn". Den ligger i Filmbanken på hjemmesiden i læreruniverset.
- Find teksten, akkorder og noder til sangen "Silmigua" nederst i dette opgaveark.
- Øv teksten, og lad eleverne synge "Silmigua" på sproget mooré, som mossifolket taler.
- Tal med eleverne om oversættelsen af teksten. Hvad er en hyrde? Og hvad er en høvding? Hvorfor tror eleverne, at høvdingen jager hyrden væk?
- Syng og dans med på de burkinske børns bouanda bouanda-dansetrin - ligesom børnene gør i filmen.

Eventuelt: Arbejd videre med sangen i musiklokalet

- Øv kald og svar i introen.
- Lær halvdelen af klassen andenstemmen og syng sangen to-stemmigt.
- Arbejd med trommer. Snak om djembe og djembens lyde. Prøv at få en djembe eller congas til at sige forskellige lyde ved at lave kantslag med spændt hånd på kanten af trommen og basslag med rundet hånd midt på trommen.
- Øv jer på de tre forskellige slag og de forskellige djembe-rytmer (noteret i noden).
- Sæt det hele sammen, og lad nogle af eleverne synge og danse til trommerne og musikken.
- Fortæl evt. eleverne om noder og aflæsning af noder. Lad eleverne prøve at spille et uddrag af sangen "Silmigua" på enten klaver eller keyboard.

Remser til djembe-rytmer:

Lav remser til hver rytme, så de er lettere at huske. F.eks.:

- Djembe 1: Det er dejligt
- Djembe 2: Vi skal danse
- Djembe 3: Vi skal ud og lege sammen

Guldets forbandelse

20
17 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

Side 3/5

Opgaveark #25

Tekster og akkorder:

Silmigua

(På sproget mooré)

Silmig riigua niigua
kims naab puunguim
tii naab riika rora
ta na n'va silmigua

silmig zoé solgué (x 4)

Hyrden

(Oversættelse)

En hyrde tog sine dyr med
til høvdingens land
Men høvdingen tog hyrdens stav
for at få hyrden til at gå væk igen

hyrden løber sin vej (x 4)

Akkorder:

Intro med bouanda bouanda-dans og -kald:

I F G I (x 8)

Verset:

I C G I G C/g G I G I F G I
I C G I G I C G I D^{sus4} D G I

Mellemspil med bouanda bouanda-dans og -kald:

I F G I (x 8)

Silmigua U-landskalender 2017

Patrick Kabré
Arr: Line Agerlin Trolle

Bouanda bouanda-dans

4 1: Kalder, 2: Svar

1: Bouan-da-eh 1: Bouan-da-eh 1: Bouan-da-eh 1: Bouan-da-eh

2: Bouan-da bouan-da 2: Bouan-da bouan-da 2: Bouan-da bouan-da 2: Bouan-da bouan-da

8 1: Melodi, 2: Understemme

Sil- Sil- mi rii-gua nii-gua kims na puun-guim tii naab ri-ka ro-ra ta na n'va sil-mi-gua Sil-

Guldets forbandelse

2017 BØRNE-
NES U-LANDS
KALENDER

Side 5/5

Opgaveark #25

13

mi- gua zoé sol-gué Sil- mi- gua sol- gué Sil- mi- gua zoé sol-gué Sil- mig zoé sol- gué

17 1: Kalder, 2: Svar

1: Bouan-da-eh 1: Bouan-da-eh 1: Bouan-da-eh 1: Bouan-da-eh

2: Bouan-da bouan-da 2: Bouan-da bouan-da 2: Bouan-da bouan-da 2: Bouan-da bouan-da

Djembe-rytmer

22 Djembe 1

Djembe 2

Djembe 3

Basslag Kantslag

Fag/klassetrin:

Dansk, 3.-4. klasse

Omfang: 1-2 lektioner.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er at gøre eleverne bevidste om brugen af målgruppeforståelse i kommunikation.

Skriv til en målgruppe

Introduktion: Målgruppeøvelserne handler om at finde ud af, hvad en målgruppe er – og at gøre eleverne dygtigere til at målrette emnevalget og deres billedtekster i deres egen u-landskalender til den målgruppe, de har valgt. De handler også om at gøre eleverne bevidste om, at effektiv kommunikation altid er målrettet en modtager. Det gælder både om at kunne gennemskue, hvornår man selv bliver talt til som en målgruppe – og om at kunne målrette sin egen kommunikation.

Introduktion: Målgruppeøvelserne handler om at finde ud af, hvad en målgruppe er – og at gøre eleverne dygtigere til at målrette emnevalget og deres billedtekster i deres egen u-landskalender til den målgruppe, de har valgt. De handler også om at gøre eleverne bevidste om, at effektiv kommunikation altid er målrettet en modtager. Det gælder både om at kunne gennemskue, hvornår man selv bliver talt til som en målgruppe – og om at kunne målrette sin egen kommunikation.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleven kan sætte ord på forskellige målgruppers interesser

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleven opstiller modsætninger mellem børn og voksnes interesser

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde multimodale tekster / Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 1: Eleven kan udarbejde ideer på baggrund af andre tekster / Eleven har viden om metoder til at undersøge sprog og struktur i tekster
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 2: Eleven kan opdele fremstillingsprocessen i mindre dele / Eleven har viden om enkle fremstillingsprocesser
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Forberedelse 1: Eleven kan strukturere sin baggrundsviden / Eleven har viden om metoder til strukturering af viden

Sådan gør I:

KLASSESAMTALE OM MÅLGRUPPER:

Indled øvelserne med en fælles samtale i klassen med undrespørgsmål eller fælles refleksion over det fænomen, at noget bliver fortalt forskelligt alt efter, hvem der skal høre det. Når man fortæller en historie, er det vigtigt at vide, hvem der skal høre den. Man taler for eksempel som regel anderledes til voksne end til børn. Og man laver noget andet fjernsyn til store børn end til små børn. Find sammen i klassen eksempler på, hvordan målgruppebevidsthed indvirker på, hvordan vi taler til hinanden i hverdagen.

IDEER TIL SAMTALE:

1. Vi får nyheder og information fra mange medier – f.eks. tv, Youtube-videoer, aviser og radio. Er der forskel på, hvordan man fortæller nyheder til børn og voksne? Får alle voksne de samme nyheder?
2. Reklamer er ofte meget målgruppebevidste. Tal om, hvordan reklamer er anderledes for børn end for voksne. Eller for piger og drenge.
3. Ofte er man også målgruppebevidst, når man laver produkter. F.eks. er pigetøj som regel anderledes end drengetøj. Diskutér hvornår og hvorfor man laver forskellige produkter til drenge og piger eller voksne og børn. Det kan være bøger, tøj, fødselsdagsgaver, mad, musik og meget andet.

3 FORSLAG TIL OPGAVER

De følgende to sider kan du udskrive til eleverne – eller vise dem på den elektroniske tavle.

Alle tre øvelser kan gennemføres enten i plenum med hele klassen – eller i grupper på f.eks. 4-5 elever, der evt. bagefter kan fremlægge deres resultater i plenum efterfulgt af en fælles konklusion.

Øvelserne stiller eleverne overfor en konkret opgave, hvor de skal vælge blandt 10 pointer. De skal vælge de pointer, som de tror, vil være bedst til at overtale voksne eller børn til noget bestemt. Oversat til målgruppe-kommunikation, så er det også de pointer, som en tekst til den målgruppe skulle handle om, hvis den skulle fænge eller overtale.

Øvelse 1

En tur i cirkus

Hvis du skulle overtale dine forældre til en tur i cirkus, hvad ville du så sige? Læs følgende argumenter.

Diskutér i gruppen, hvilke af argumenterne, som I tror, ville virke bedst over for forældre. Sæt en rød ring rundt om dem.

Diskutér nu, hvilke af argumenterne, I tror, ville virke bedst over for en af jeres kammerater. Sæt en grøn ring rundt om dem.

1. Der er rabat i dag.
2. Det er en god måde at være sammen hele familien på.
3. Man kan få slik i pausen.
4. Man kan klappe dyrene bagefter.
5. Man kan lære noget vigtigt af akrobaterne. De er et godt eksempel på, hvad man kan opnå, hvis man slider hårdt i det hver dag.
6. Der er musik og klovne.
7. Vi kan tage fede selfies og vise, hvor sjovt vi har det.
8. Alle de andre børn skal med.
9. Jeg skriger, indtil du siger ja.
10. Det er en vigtig del af dansk kultur.

Øvelse 2

En rejse til Burkina Faso

Hvis du skulle overtale dine forældre eller en ven til en rejse til Burkina Faso, hvad ville du så sige? Læs følgende argumenter.

Diskutér i gruppen, hvilke af argumenterne, som I tror, ville virke bedst over for forældre. Sæt en rød ring rundt om dem.

Diskutér nu, hvilke af argumenterne, I tror, ville virke bedst over for en af jeres kammerater. Sæt en grøn ring rundt om dem.

1. Dyrelivet er fantastisk – der er vilde elefanter!
2. Vi kan tage selfies og vise, hvor sjovt vi har det.
3. Jeg skriger, indtil du siger ja.
4. Vi lærer en hel masse.
5. Det er en god måde at være sammen hele familien på.
6. Det er vigtigt at se andre måder at leve på.
7. Der er mulighed for musik og teater.
8. Man kan shoppe på markedet.
9. Det er altid varmt.
10. Der er rabat i dag.

Øvelse 3

Kan du gennemskue de voksne?

Du er også selv en målgruppe. Forestil dig nu, at dine forældre gerne vil have dig med på museum. Sæt en rød ring om de argumenter, som dine forældre vil bruge for at få dig med. Sæt bagefter en grøn ring om de argumenter, som du tror, at dine forældre selv synes er vigtigst. Er de forskellige eller det de samme?

1. Det er en god måde at være sammen hele familien på.
2. Der er rabat i dag.
3. Jeg skriger, indtil du siger ja.
4. Vi lærer en hel masse.
5. Man kan få is i caféen.
6. Vi kan tage selfies og vise, hvor sjovt vi har det.
7. Vi trænger til at komme ud.
8. Der er en børneafdeling.
9. Der er en børneafdeling, og så kan jeg få en lur, mens I leger.
10. Det bliver så sjovt!

Billedtekster og overskrifter

Introduktion: Billedtekster er meget vigtigere, end mange tænker. Børnenes Egen U-landskalender består grundlæggende af billeder, som eleverne vælger, og billedtekster, som de selv skriver til. Dette opgaveark indeholder tre øvelser. De handler om, hvordan en god billedtekst kan gøre et billede

mere spændende og informativt – eller give det ny mening. Til sidst arbejder vi med overskrifter. Desuden får du baggrundsviden og nogle eksempler, du kan bruge som introduktion og classesamtale. Øvelserne kan laves i grupper eller hver for sig.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleven kan bevidst vælge samspil mellem tekst og billede i henhold til formål. Eleven kan udforske samspillet mellem tekst og billede.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleven sætter ord på forskellige billedteksters virkemidler.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde multimodale tekster / Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Forberedelse 1: Eleven kan forklare sin tekstforståelse / Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Forberedelse 2: Eleven kan undersøge virkemidler / Eleven har viden om enkle metoder til at afdække virkemidler i tekst
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Forberedelse 1: Eleven kan deltage i samtaler om teksters kvalitet / Eleven har viden om kvalitetskriterier

Sådan gør I:

Klassesamtale om billedtekster

Præsenter klassen for, hvad billedtekster er. I elevbogen er der billedtekster til næsten alle billederne. Fortæl om gode og mindre gode billedtekster, og hvorfor de er vigtige. Du får inspiration i baggrundsafsnittet nedenfor.

På næste side får du en række eksempler. De viser en række billeder med to forskellige billedtekster til. Vis dem på tavlen (eller print arket, og del det ud). Diskutér, hvilke billedtekster, der fungerer godt og hvorfor.

Baggrund til samtalen:

En god billedtekst kan gøre en verden til forskel. Skriver man blot "en ko" ved et billede af en ko, giver billedteksten intet til billedet. Så kan den godt undværes. Man må altid give læseren lidt mere, hjælpe lidt til. Den gode huskeregel er, altid at spørge sig selv: Hvorfor skal min læser se på dette billede, hvad skal han lære af det, eller hvad skal det fortælle ham?

- Billedtekster kan forklare, hvad der er på billedet.
- Billedtekster kan bruges som en lille faktatekst, der giver læseren en vigtig viden – hvor billedet bare bruges som et eksempel.
- De kan også bruges på en helt tredje måde, som I dog ikke finder i elevbogen: De kan helt ændre betydningen af billedet ved at fortælle om noget, man ikke ser eller måske noget, man forestiller sig vil ske om et lille øjeblik. Nogle kalder dette en udvidende billedtekst.

Eks. 1: Børn henter vand i store dunke.

Eks. 2: I Burkina Faso er det almindeligt, at børn bruger mange timer hver dag på at hjælpe til.

Eks. 3: Kan du se krokodillen?

Faktisk er det ofte sådan, at billedteksten – og overskriften – fuldkommen styrer, hvordan vi ser billedet, og hvad vi får ud af det. Så på en måde er disse to typer af tekster det allervigtigste.

På de sociale medier er billedteksten helt i centrum: Næsten al kommunikation på Facebook, Instagram, Snapchat og andre platforme fungerer ved hjælp af en kort tekst og et billede. Plakater og reklamer har også næsten altid form af billede plus en kort tekst. Og i artikler og bøger er det ofte billedteksterne, der bliver læst først. Billedteksten er speciel på den måde, at den skal spille sammen med et helt andet medie, nemlig en illustration.

Derfor er det godt at vide noget om, hvordan billeder og tekst fungerer sammen.

Eksempler på billedtekster

Samtale i klassen: Hvilke billedtekster fungerer bedst? Hvordan ændrer teksten billedet?

Billedtekst 1: Kan du se krokodillen? Nogle gange gemmer den sig så godt, at man ikke kan se den. Præcis på et sted som det her. Så ligger den på lur efter et bytte.

Billedtekst 2: Noget vand.

Billedtekst 1: Man skal huske at børste sine tænder.

Billedtekst 2: Pas på, at den ikke kommer efter dig. En krokodille kan løbe over 20 kilometer i timen.

Billedtekst 1: Fuglen er stor.

Billedtekst 2: Gribben er meget vigtig i Burkina Faso. Både for dyr og mennesker. Den rydder nemlig op ved at spise alle de døde dyr.

Billedtekst 1: I Burkina Faso må næsten alle børn hjælpe meget til derhjemme. Her vasker de familiens tøj.

Billedtekst 2: Det er sjovt at lege med vand, når det er varmt. Det synes de også i Burkina Faso. Faso.

Billedtekst 1: Her er et billede af to tændstikker.

Billedtekst 2: Guldhandleren tjener mere end guldgraveren selv. Han vejer guldklumperne ved at sammenligne med vægten af tændstikker.

Billedtekst 1: Lastbilen er gul.

Billedtekst 2: I Burkina Faso dyrker de masser af bomuld på markerne. Det bruger man til at lave tøj af. Det tjener landet mange penge på.

Side 4/6

Opgaveark #27

Øvelse

Billedtekster

Skriv selv billedtekster. Gør billedet mere spændende ved at fortælle om noget, du har lært om Burkina Faso.

Klassesamtale:

Overskrifter

Overskriften fortæller, hvad teksten handler om, og den skal give folk lyst til at læse teksten. Nogle gange lover overskriften mere, end teksten kan holde. Andre gange er overskriften utydelig eller kedelig. Her har vi samlet nogle eksempler på overskrifter. Hvilke af dem ville give dig lyst til at læse en tekst? Og hvilke fortæller for lidt?

Burkina Faso

Så vigtig er gribben i naturen

Er du klar til at blive millionær? Sådan finder du masser af guld i dag!

Det vildeste og sygeste

Kapitel 1

Her er der 200 elever i klassen

Øvelse:

Overskrifter

Skriv selv overskrifter til korte faktatekster. Prøv, om du kan beskrive præcist hvad teksten handler om i så få ord som muligt. Eller skriv helt kort det vigtigste eller mest overraskende af det, teksten handler om.

Naturens skraldemænd

Gribbene rydder op i naturen. De er ådsel-ædere. Det vil sige, at de spiser døde dyr. På den måde sørger de for, at sygdomme ikke spredes sig til andre dyr og til mennesker.

Skriv selv overskrift:

I Burkina Faso er det æslet, som er menneskets bedste ven. Selvom æslet ikke er særlig stort, så er det meget stærkt. Derfor kan det hjælpe med at hente vand og trække store læs.

Skriv selv overskrift:

Der arbejder mange børn i guldminerne. Drengene graver jord og sten. Pigerne henter vand og hjælper med at lave mad og passe små børn.

Skriv selv overskrift:

Ikke alle folk i guldmine-området lever af at grave guld. Nogle tjener penge på at reparere hakker. Andre sælger brød, mad og strøm til mobilen.

Skriv selv overskrift:

Der dyrkes meget bomuld i Burkina Faso. Bomulden vokser på marker. Når den er plukket, køres den til fabrikken. Her bliver den rensset og pakket. Bomuld kaldes også "det hvide guld".

Skriv selv overskrift:

Hovedstaden i Burkina Faso hedder Ouagadougou. Det udtales Wa-ga-du-go. De fleste kalder den bare for Ouaga. Der bor to millioner mennesker.

Fag/klassetrin:

Dansk, 1.-4. klasse

Omfang: 1-2 lektioner.

Målpar, læringsmål, tegn på læring:

Se skema nedenfor.

Formål: Formålet er at give eleverne inspiration til at arbejde med disponering af et stof - og til at disponere det stof. de skal arbejde med i Børnenes Egen U-landskalender.

Lær at disponere

Introduktion: Kommunikation handler i høj grad om fravalg og sortering - det gælder både, når man skriver en dansk stil og al anden formidling: Hvad er vigtigst? Hvad skal først? Og hvilke informationer passer sammen?

Når eleverne arbejder med Børnenes Egen U-landskalender,

får de et stort materiale af billeder og fakta til rådighed - inden for otte forskellige temaer. De skal selv vælge, hvilke billeder og fakta der skal bruges i kalenderen, i hvilken rækkefølge, og om der skal være en særlig sammenhæng.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleven kan disponere det indsamlede stof.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleven udvælger relevant stof, som kommunikerer og disponeres i en let forståelig struktur.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 1: Eleven kan udarbejde ideer på baggrund af andre tekster / Eleven har viden om metoder til at undersøge sprog og struktur i tekster
Fortolkning	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 2: Eleven kan opdele fremstillingsprocessen i mindre dele / Eleven har viden om enkle fremstillingsprocesser

Sådan gør I

Dette opgaveark indeholder tre små øvelser om disponering og rækkefølge. De er ordnet på to ark, som du enten kan bruge til udprint og lade eleverne arbejde med i små grupper - eller du kan tage det som en klasseopgave i plenum, hvor du viser dem på den elektroniske tavle.

Øvelse om emner

Udprintsark 1

Her finder du en række ord. Brug forskellige farver blyanter eller tuscher, og brug den samme farve til at sætte ring rundt om de ord, du synes kunne passe godt sammen i en gruppe som emner i den samme lille fortælling om Burkina Faso.

Er der nogle ord, som kan passe i mere end én gruppe? Er der andre, der slet ikke passer i nogen af dine grupper? Hvorfor? Prøv, om du kan give dine grupper navne, der beskriver, hvad gruppen handler om.

Øvelse om rækkefølge

Hvis du skulle fortælle en ven om Burkina Faso, hvilke af emne-grupperne ville du så tage med? Hvilken rækkefølge ville du så fortælle dem i? Hvad vil en god ven synes, er mest spændende at høre først? Hvorfor? Giv grupperne numre, der viser rækkefølgen.

Elefanter
Guld
Masker
Krokodiller
Boplads
Gribbe
Ånder
Skole
Sko
Vand
Marked
Arbejde
Landbrug
Fattige
Bomuld
Tøjtøjsvask
Nøgle
Bordfodbold
Fransk
Æsler
Tavle
Lommelygte
Hytte

Øvelse om at vælge og om rækkefølge

Udprintsark 2

Her er et billede af Drissa, der er hovedpersonen i fortællingen Guldets forbandelse. Der er også 12 informationer om ham. Men man kan ikke altid fortælle alting. Man må vælge det vigtigste. Og det kan man gøre på flere måder.

Hvis du skulle fortælle om Drissa til en, der ikke kendte ham, hvilke fem informationer ville du så vælge? Hvilke synes du, er de vigtigste? Hvorfor?

Sæt en cirkel om de informationer, du vælger.

Rækkefølgen er også vigtig. Man kan ikke fortælle alting på én gang. Men hvad skal fortælles først og hvad skal til sidst?

Sæt nu de fem ting, du valgte om Drissa, i den rækkefølge, som du synes, vil give den bedste, lille fortælling om ham. Skriv 1 ud for den første ting, 2 for den næste osv.

- Her er Drissa.
- Drissa bor i Burkina Faso.
- Drissa har aldrig haft en fodvorte.
- Drissas tante havde engang en lilla kjole med gult mønster.
- Drissas bror er død i en guldmine.
- Der findes vilde elefanter i det land, hvor Drissa bor.
- Drissa har en mor.
- Drissas bukser er lavet af bomuld.
- Drissa føler, at han er nødt til at arbejde i guldminen.
- Drissa er god til at gå i skole.
- Drissas familie er fattig.
- Drissa er ikke særligt stærk.

Formål: Formålet er at producere egne digitale u-landskalendere, som eleverne kan sende til en målgruppe, de selv vælger. Desuden kan eleverne producere en flot reklame for hver kalender, som de kan distribuere digitalt eller som print. Samtidig lærer de en masse om Burkina Faso og anvender danskfaglighed i en praktisk fremstillingsproces mod et professionelt produkt.

Børnenes Egen U-landskalender: Lav en digital lågekalender

Introduktion: Her får du tips til, hvordan I arbejder med værktøjet til den digitale lågekalender. Den kan laves som en julekalender eller til andre anledninger.

Eleverne skal enkeltvis eller i grupper producere en digital u-landskalender til en bestemt målgruppe, som modtager den på

deres computer eller mobil. Desuden skal de markedsføre den ved at lave en flot reklame. Bagefter kan eleverne følge, hvor mange modtagere der har brugt deres kalendere.

Det hele foregår i et nemt web-værktøj, der rummer alt, hvad eleverne skal bruge. Det rummer også de billeder og fakta, de skal researche i.

I kan vælge at bruge det til en lynproduktion eller til en mere grundig proces: Enten til hurtigt og nemt at lave en flot, digital produktion – f.eks. som afslutning på et dansk- eller N/T-forløb eller som en fælles produktion i de mindste klasser. Eller du kan bruge det som centrum i det dansk-forløb om kommunikation, der har fokus på Børnenes Egen U-landskalender fra start til slut. Du finder forløbet i lærervejledningen

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

Eleven kan fremstille en digital kalender til en målgruppe baseret på egen research.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

Eleven formidler fakta i et digitalt produkt og kan sætte ord på sammenhængen mellem produkt og målgruppe

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
DANSK EFTER 4. KLASSE		
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Fremstilling 2: Eleven kan udarbejde multimodale tekster / Eleven har viden om beskrivende og berettende fremstillingsformer
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 1: Eleven kan udarbejde ideer på baggrund af andre tekster / Eleven har viden om metoder til at undersøge sprog og struktur i tekster
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 2: Eleven kan opdele fremstillingsprocessen i mindre dele / Eleven har viden om enkle fremstillingsprocesser
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Forberedelse 1: Eleven kan strukturere sin baggrundsviden / Eleven har viden om metoder til strukturering af viden

Sådan gør I

Tip - Den lynhurtige eller den grundige?

På næste side får du tips til, hvordan du nemmest bruger værktøjet til enten en lynhurtig og simpel produktion – eller til en mere grundig produktion.

Forberedelse

1. Hver gruppe eller elev skal bruge en computer eller tablet med adgang til internettet.
2. Prøv evt. værktøjet igennem selv på forhånd – så kan du vise eleverne på tavlen, hvordan det fungerer. Det er opbygget, så det er enkelt og intuitivt at arbejde med.
3. Hent evt. mere instruktion her: Lærervejledningen har en trin for trin-vejledning. Hjemmesiden rummer en tutorial-video (i Filmbanken) samt et eksempel på en færdig kalender (Under Børnenes Egen U-landskalender i Læreruniverset).

Sådan produceres kalenderen i klassen

1. Inddel klassen i grupper à 3-4 elever. Hver gruppe skal have én computer/tablet. Du kan du også vælge at lade eleverne lave hver sin kalender. I de mindste klasser kan du evt. lave en fælles kalender for hele klassen; så kan hver gruppe lave nogle få låger hver, og så samler I kalenderen på tavlen.
2. Se tutorial-videoen sammen. Den ligger i Filmbanken i hjemmesidens lærerunivers. Den ligger også inde i selve web-værktøjet, så eleverne selv kan se den.
3. Vis eleverne den færdige kalender på tavlen – der ligger et eksempel i læreruniverset på hjemmesiden under ”Børnenes Egen U-landskalender”.
4. Evt.: Du kan vælge en særligt faglig profil på indholdet af kalenderen, hvis du vil. Så skal du på forhånd vælge, hvilke af de 8 panoramaer i værktøjet eleverne må arbejde med. Hvert panorama handler om en bestemt vinkel på Burkina Faso (f.eks. husdyr eller gulddminerne). Så du kan enten lade eleverne vælge frit eller på forhånd begrænse til, at de kun må vælge bestemte panoramaer.
5. Sæt eleverne i gang med at producere kalenderen.
6. Lad eleverne lave en flot reklame for den.

Opgaven

Eleverne skal lave en digital lågekalender, der formidler deres viden om Burkina Faso. Som en del af denne opgave skal eleverne:

1. **Vælg en forside og en målgruppe** til deres kalender.
2. **Reflektere over deres målgruppe** og skrive noter ned.
3. **Vælg antallet af låger og panoramaer** – så det passer til anledningen og til målgruppen. Det er også smart at tilpasse antallet af panoramaer til antallet af låger – se tips nedenfor.
4. **Researche** i de billeder og små faktatekster, der gemmer sig inde i panoramaerne.
5. **Skabe indholdet til lågerne** (et billede, en billedtekst og en overskrift til hver) og evt. arbejde med disponeringen af lågerne (se tips nedenfor).
6. **Lave en reklame** for deres kalender – er indbygget i værktøjet.
7. **Evt.: Følge resultatet** – hvor mange bruger vores kalender?

NOGLE EKSTRA TIPS TIL ARBEJDET:

TIP: En nem lyn-produktion eller grundig formidling?

Den simple lynproduktion - også til 1./2. klasse:

I kan lave en lyn-produktion, der primært fokuserer på hurtigt at lave en flot, digital lågekalender. Det kan gøres på helt ned til 2-3 lektioner. På den måde bliver kalenderen det produkt, der afslutter et af de andre forløb, f.eks. N/T-forløbet. Desuden kan I bruge det til, at klassen laver en kalender sammen på tavlen i f.eks. 1.-2. klasse til alle klassens forældre.

- Gå direkte til værktøjet uden at arbejde med de opgaver om formidling, der er knyttet til danskforløbet om den digitale kalender.
- Nøjes med at følge trinene i værktøjet et ad gangen i rækkefølge - uden at gå frem og tilbage for at ændre på disponering mv.
- Nøjes med at researche i få panoramaer. Dermed er der mindre stof at tage stilling til.
- Nøjes med at lave en kalender med få låger, f.eks. 4 eller 7.

Den grundige produktion:

Du kan også lade eleverne arbejde dybere og mere individuelt med danskfagligheden omkring formidlingen. Værktøjet er nemlig indrettet, så eleverne kan arbejde i en proces, hvor de går frem og tilbage mellem deres noter om målgruppen, deres research i panoramaerne og deres produktion af indhold til lågerne.

- Indled med at følge det danskfaglige kommunikationsforløb, og brug opgave-arkene til at arbejde med formidlingskompetencer.
- Lav en kalender med et højt antal låger.
- Lad eleverne eksperimentere med disponeringen - både med at sammenstille forskellige emnegrupper og med rækkefølgen deres låger.
- Vejled eleverne til løbende at tænke over, hvordan de kommunikerer til målgruppen - både i deres disponering, i deres billedvalg og i samspillet med billedteksterne.
- Eleverne kan godt lave indhold til flere låger, end der er plads til i den færdige kalender. Så må de til sidst vælge ud, hvilke låger, der faktisk skal vises på kalenderen. Men det er også en god øvelse i disponering.
- Indfør evalueringsloops undervejs - se tips til evaluering nedenfor.

TIP: Tre ideer til evalueringsloops undervejs

I kan sagtens nøjes med "bare" at lave kalendere, men processen indbyder også til at lægge et eller flere evalueringsloops ind undervejs, hvor eleverne udvider læringen ved at præsentere hinanden eller klassen for deres valg og diskutere dem. Her er tre ideer til evaluering:

- Evaluér evt. på målgruppen: De noter, eleverne laver om deres målgruppe, kan printes ud på et ark. Eleverne kan evaluere på den målgruppe, de har valgt, og på de tanker om deres målgruppe, de har noteret sig.
- Evaluér evt. på hele kalenderen - når eleverne er næsten færdige. De kan f.eks. drøfte disse spørgsmål:
 - Vil målgruppen lære noget nyt af denne kalender?
 - Passer den til målgruppen?
 - Passer overskrift, billedtekst og foto i lågerne til hinanden?
 - Er der komplet indhold i alle låger?
- Evaluér evt. på resultatet: I kan også evaluere til sidst på, hvor meget målgruppen så faktisk fik set kalenderen. Se under Statistik ovenfor.

TIP: Afpas antallet af panoramaer til tiden og til antallet af låger

Flere panoramaer = mere research:

Vejled dine elever, så de ikke får valgt alt for mange panoramaer. De kan altid vælge flere panoramaer til undervejs i processen, men de kan ikke vælge dem fra igen.

Hvert panorama handler om en vinkel på Burkina Faso (se skemaet nederst) og rummer typisk 10-12 hotspots med billeder og en lille faktatekst. De billeder og fakta kan eleverne bagefter bruge til at lave deres egne låger. Så jo flere panoramaer, eleverne vælger at have med i researchen, desto mere materiale og viden får de – men desto mere tid skal de også bruge på deres research. Derfor er det smart at vælge lidt færre panoramaer, hvis I har knapt med tid.

Til en kalender med 24 låger skal eleverne have meget materiale. Her er det passende at vælge mindst 3-4 panoramaer. Til en kalender med kun 4 låger er det nok med 1-2 panoramaer.

TIP: Vælg et emne til lågen – eller opfind emnet selv

Når eleverne opretter en låge, skal de først vælge et emne, som denne låge skal handle om under "Det vil vi skrive om". De emner, de får at vælge mellem, vises på en dropdown-liste. Værktøjet rummer 3-4 emneforslag for hvert panorama, som eleverne har valgt. Har de valgt alle 8 panoramaer, får de 24-32 emner.

Emnerne er kun en inspiration, der kan hjælpe eleverne med at få overblik og ideer. Man kan sagtens lave flere låger med samme emne – men bruge forskellige billeder og lave forskellig tekst til (f.eks. lave flere låger om husdyr i landsbyen).

Eleverne kan også selv definere emnet for lågen. Så vælger de bare "Vi finder selv på noget" og kan så med et par ord beskrive emnet for denne låge i det åbne tekstfelt.

Lågens emne vises ikke i den færdige kalender – det er kun en støtte til eleven selv.

TIP: Kalenderen låses, når man trykker "Færdig"

Når eleverne synes, at kalenderen er færdig, skal de til sidst trykke på "Kalenderen er færdig" nederst i værktøjet. Så kommer der en advarsel frem, der opfordrer eleverne til at tjekke alle lågerne igennem en ekstra gang for at sikre sig, at alt er i orden.

Når eleverne så bekræfter, at kalenderen er færdig, bliver den låst. Nu kan man ikke længere ændre i indholdet. I kan gå ind og se den færdige kalender selv via oversigten over skolens kalendere. Og samtidig bliver den offentliggjort på en selvstændig webside, som eleverne får et link til (se nedenfor om pjecen), og som modtagerne kan gå ind på.

TIP: Lav nemt en flot reklame til modtageren:

Nederst i værktøjet findes knappen "Lav en reklame". Når man trykker på den, får man et nemt værktøj frem, hvor eleverne kan lave en flot A4-plakat, der reklamerer for kalenderen. Med denne reklame kan eleverne sikre sig, at deres modtagere opdager og bruger deres kalendere.

På reklamen står den unikke internetadresse, som modtageren skal taste ind på sin computer eller mobiltelefon for at få adgang til netop denne elev-kalender og åbne lågerne.

Eleverne kan arbejde med at gøre reklamen flot ved at vælge et godt billede og skrive en overskrift og en lille tekst, der forklarer modtagerne, at de skal gå ind og opleve kalenderen. De skal gøre det på en måde, som de tror, vil virke appellerende på modtageren.

De kan sagtens lave flere forskellige reklamer for den samme kalender.

De kan printe den færdige A4-plakat ud og hænge den op eller dele den ud i familien – eller du kan som lærer hjælpe dem med at sende den som PDF i en email, på Forældreintra e.l.

Diskutér i klassen, hvordan I bedst får brugt den til at gøre reklame for jeres kalendere.

TIP: Statistik - bliver kalenderen brugt, og skal vi reklamere mere?

Under "Skolens kalendere" kan man bagefter gå ind og se de færdige kalendere – de står ordnet klassevis. Nederst under hver kalender er der en statistik for netop denne kalender. Den viser, hvor mange gange nogen har besøgt kalenderen – og hvilken dag.

Meningen er, at eleverne kan se, at nogen rent faktisk har brugt det flotte produkt, de har lavet. Og I kan bruge det til at afrunde et kommunikationsforløb med den overvejelse om effekt, som alle ude i "det virkelige liv" må gøre sig: Har vi nået vores mål? Har nogen modtaget vores kommunikation? Skal vi gøre noget for at få flere til at se kalenderen (måske give plakaten til en nabo, onkel eller tante også)?

NB: Det tæller kun som et besøg i statistikken, når nogen går ind på den helt færdige kalender – altså på den webside, hvor kalenderen vises helt færdig på en træbaggrund. Det tæller ikke, når man blot ser kalenderen inde under "Skolens kalendere" i kalender-værktøjet (for så ville alle børnenes egne besøg tælle med). Så hvis målgruppen for en kalender er en ven-skabsklasse på samme skole, skal de gå ind og se den færdige kalender med linket i reklamen, lige som alle andre – ellers tæller deres besøg ikke.

TIP: Om panorama-billederne

Panoramaerne indeholder billeder og baggrundstekst, som eleverne skal bruge til produktion af deres egen kalender. Eleverne kan frit vælge – og bruge få eller mange. Du kan også definere valget for dem, hvis kalenderen skal have en bestemt faglig vinkel.

Panorama-billede	Beskrivelse
De vilde dyr	Mød elefanter, krokodiller, gribbe, bavianer og mange andre af landets vilde dyr.
Husdyr og landskaber	Husdyr er meget vigtige for burkinerne, både i ørkenen og ved bøndernes landsbyer. Lær om alle de vigtigste.
Guldminen	Hvordan graver man guld? Kom tæt på dagligdagen i de små guldminer – og mød børnene, der arbejder der.
Livet ved floden	Langs de tre store floder er landskabet og livet for børnene helt anderledes. Her er der fiskere og frodige marker.
Ude på landet	Oplev dagligdag og arbejdsliv i de helt almindelige landområder. Besøg skolen, landsbyen, markerne, og se, hvad børnene laver.
Ouagadougou	Hovedstaden myldrer af liv. Besøg skolen, familien, butikkerne, og ta' en cykeltur eller et spil bordfodbold.
Markedet	På et marked kan man få alt mellem himmel og jord. Se en masse af de spændende sager, og se, hvordan børnene hjælper til.
Slumbyen Zone 1	I slumbyen Zone 1 er der hverken el eller vand, men børnene har masser at gøre. De skal hjælpe til, men får også tid til at lege lidt, og nogle går i skole.

Lav en rumlig billedcollage om Børnekonventionen

Introduktion: I denne aktivitet lærer eleverne om Børnekonventionen og børns rettigheder. Eleverne får reflekteret over deres egne levevilkår ift. levevilkårene i Burkina Faso, og over hvilke værdier der er vigtige for dem i deres liv. De arbejder også med billedcollage/assemblage som en

måde at formidle deres tanker og ideer.

Levevilkår for børn afhænger meget af, hvor de lever. I flere lande udfører børn børnearbejde og har ikke mulighed for at gå i skole, lege og være børn. For at give børn mere beskyttelse, vedtog FN i 1989 Børnekonventionen. Den fastslår børns rettigheder og omtales ofte som verdens børns grundlov. Næsten alle lande i verden har skrevet under på Børnekonventionen. Alligevel bliver den ikke altid overholdt.

Når man taler om børns rettigheder, tænker mange nok på fattige børn, der arbejder hver dag og mangler mad, sikkerhed og skolegang. Men Børnekonventionen gælder også i Danmark. Her er der også børn, der f.eks. lever ubeskyttet mod voksnes vold og overgreb, og de skal også have hjælp.

INSPIRATION TIL LÆRINGSMÅL:

- Eleverne kan forklare, hvad Børnekonventionen er.
- Eleverne kan samtale om børns ret til mad, sundhed, et sted at bo, familie og tryghed.

INSPIRATION TIL TEGN PÅ LÆRING:

- Eleven redegør for børns grundlæggende rettigheder med inddragelse af eksempler fra egen hverdag.
- Eleven forklarer, hvorfor det er vigtigt, at børn kender til deres rettigheder.

KOMPETENCER OG MÅLPAR		
Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
SUNDHEDS- OG SEKSUALUNDERVISNING OG FAMILIEKUNDSKAB - OBLIGATORISK EMNE EFTER 3. KLASSE		
Sundhed og trivsel	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	Rettigheder: EEleven kan samtale om børns rettigheder i relation til familie og skole / Eleven har viden om børns grundlæggende rettigheder
BILLEDKUNST EFTER 5. KLASSE		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Forberedelse 2: Eleven kan fremstille en collage med en rumlig dimension / Eleven har viden om assemblage

Sådan gør I

FORBEREDELSE:

Det anbefales, at du læser lærerartiklen om børnearbejde og Børnekonventionen. Den finder du på hjemmesiden i læreruniverset – se i hovedmenuen i venstre side af skærmen. Her får du et godt overblik over, hvad børnearbejde mere præcist handler om og hvilke bestemmelser, der er i bl.a. Børnekonventionen, menneskerettighederne og FN's verdensmål.

Materialer:

- Stort karton
- Sakse
- Limstifter
- Ugeblade, aviser, magasiner
- Små genstande fra affald, fra naturen e.l.

Sådan gør I:

- Inddel eleverne i grupper. Hver gruppe laver en liste med 10 punkter, som er vigtige, for at børn har det godt.
- Lav en opsamling i klassen, hvor I sammen udvælger klassens vigtigste punkter.
- Præsenter eleverne for Børnekonventionen. Hvad er Børnekonventionen? Hvorfor er den lavet?
- Sammenlign klassens 10 punkter med artiklerne fra Børnekonventionen? Find ligheder og forskelle. Måske får eleverne lyst til at ændre på deres egne 10 punkter, når de har set Børnekonventionen.
- Grupperne skal nu udvælge tre af punkterne fra deres liste (gerne med fokus på artiklerne: 28, 29 eller 30 fra Børnekonventionen).

LAV EN COLLAGE OM BØRNS RETTIGHEDER:

Nu skal grupperne samarbejde om fremstille en collage med en rumlig virkning, der tematiserer de tre punkter, de har udvalgt.

Eleverne skal altså både bruge billeder og tekster fra aviser, magasiner m.m., men de skal også give collagen en rumlig dimension (assemblage).

Dvs. at de f.eks. kan bruge genstande, naturmaterialer eller affald som de selv finder og føjer til collagen.

Når de er færdige med collagen skal de præsentere den for resten af klassen.